

تجلیل از حامیان نسخ خطی در ایران (۱۳۷۹-۱۳۸۹)

تألیف و گردآوری

دکتر علی صادق زاده وایقان

مدیر گروه فراهم‌آوری مخطوطات سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

اعظم نجفقلی نژاد

دانشجوی دکتری کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی علوم و تحقیقات

مجمع ذخایر اسلامی (قم)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

آبان ۱۳۹۰

9

ISBN 964-988-233-2

9 789649 882338

تجلیل از حامیان نسخ خطی در ایران

۷۹۴۳۳

تجلیل از حامیان نسخ خطی در ایران
(۱۳۸۹-۱۳۷۹)

تقدیم به حامیان نسخ خطی ایران

سرشناسه	: صادق زاده وایقان، علی، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: تجلیل از حامیان نسخ خطی در ایران (۱۳۷۹ - ۱۳۸۹) / به کوشش علی صادق زاده وایقان، اعظم نجفقلی نژاد،
مشخصات نشر	: قم: مجمع ذخائر اسلامی؛ تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۰
مشخصات ظاهری	: ۱۱۶ ص. جدول
شابک	: ۸ - ۲۳۳ - ۹۸۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: کتابنامه.
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: نسخه شناسی -- ایران -- کنگره ها
موضوع	: کتابشناسان -- ایران -- کنگره ها
موضوع	: نسخه های خطی -- ایران -- کنگره ها
موضوع	: نسخه های خطی -- مقاله ها و خطابه ها
شناسه افزوده	: نجفقلی نژاد، اعظم
شناسه افزوده	: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
شناسه افزوده	: مجمع ذخائر اسلامی
رده بندی کنگره	: ۲۱۳۹۰ ص ۹ الف / ۵ / ۱۰۶ Z
رده بندی دیویی	: ۰۹۱ / ۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۵۴۷۰۴۸

تجلیل از حامیان نسخ خطی در ایران (۱۳۷۹-۱۳۸۹)

تالیف و گردآوری

دکتر علی صادقزاده وایقان

مدیر گروه فراهم‌آوری مخطوطات سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

اعظم نجفقلی‌نژاد

دانشجوی دکترای کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه آزاد اسلامی علوم و تحقیقات

مجمع ذخایر اسلامی (قم)

و

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

آبان ۱۳۹۰

کلیه حقوق این اثر تحت قانون کپی رایت بوده و ترجمه یا چاپ تمام یا بخشی از مطالب آن و نیز درج تمام یا بخشی از آنها در ضمن بانکهای اطلاعاتی و تهیه برنامه‌های رایانه‌ای یا استفاده مطالب و تصاویر در اینترنت و دیگر ابزار و ادوات، به هر نحوی، بدون اجازه قبلی ناشر بصورت کتبی، ممنوع می‌باشد.

© MAJMA AL-ZAKHAIR AL-ISLAMYYAH, 2011

All rights reserved, No part of this book may be reproduced or translated in any form, by print, internet, photo print, microfilm, CDs or any other means without written permission from the publisher

تجلیل از حامیان نسخ خطی در ایران (۱۳۷۹ - ۱۳۸۹)
گردآوری: دکتر علی صادق زاده وایقان، اعظم نجفقلی نژاد

چاپ: ظهور / صحافی: نفیس

نشر: مجمع ذخائر اسلامی با همکاری سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

نوبت چاپ: اول - آبان ۱۳۹۰ ش (۲۰۱۱ م)

شمارگان: ۴۰۰ جلد

شابک: ۸ - ۲۳۳ - ۹۸۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

ارتباط با ناشر

قم: خیابان آذر - کوی ۲۳ - پلاک ۱ - مجمع ذخائر اسلامی

تلفن: +۹۸ ۲۵۱ ۷۷۱۳ ۷۴۰۰ دورنگار: ۱۱۱۹ ۲۵۱ ۷۷۰ +۹۸

نشانی پایگاههای اینترنتی:

www.zakhair.net www.mzi.ir www.kodna.ir

info@zakhair.net info@mzi.ir info@kodna.ir

برای دریافت نسخه الکترونیکی اثر به سایت مجمع ذخائر اسلامی رجوع کنید.

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

دهمین دفتر آیین بزرگداشت حامیان نسخه‌های خطی در روز شنبه ۲۹ آبان ۱۳۸۹ بسته شد و با فاصله اندکی سه برنامه دیگر (جشنواره حامیان اسناد و نسخ خطی فجر، جشنواره کتاب‌های نفیس و نسخ خطی ایران و جایزه شهاب) در اواخر سال اتفاق افتاد و بدین ترتیب سال ۱۳۸۹ رکورد تجلیل از حامیان نسخ خطی را در طول تاریخ ایران از آن خود کرد. یک دهه تلاش برای برگزاری این آیین‌ها، مدیون همت بزرگمردانی است که قدر و منزلت نسخه‌های خطی را به خوبی درک کرده و با گوشت و استخوان خویش ممزوج نموده‌اند. در این مجموعه سعی شده است تا اطلاعات مهم و کلیدی چهارده برنامه و مراسم تجلیل از حامیان نسخ خطی برگزار شده در ایران طی ده سال اخیر به صورت فشرده برای استفاده سازمانها، نهادها، دست‌اندرکاران، صاحب‌نظران و پژوهشگران این حوزه گردآوری و تدوین شود. امید است این اوراق با معرفی اجمالی شخصیت‌های آیین، برگزیدگان، فعالیتهای و ارائه نمایه‌های متعدد به عنوان یک بانک اطلاعاتی مورد استفاده علاقمندان قرار گیرد. البته غیر از جشنواره‌های فوق شاهد حضور فعال و تاثیر گزار آثار منتشر در حوزه نسخ خطی در سایر جشنواره‌های فرهنگی هستیم، مانند کتاب فصل، کتاب سال و ... که جمع‌آوری اطلاعات آنها نیز می‌تواند بسیار مفید باشد.

از کلیه بزرگوارانی که در تدوین و انتشار این اثر ما را یاری کردند، به ویژه از آقای دکتر حبیب الله عظیمی، معاون محترم سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، آقای فتح الله کشاورز، مدیرکل محترم کتابهای خطی و نادر، آقای صفی یاری، مدیر محترم روابط عمومی و امور بین الملل و آقای بهروز ایمانی، مدیر محترم مرکز پژوهش‌های کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس

شورای اسلامی، و استاد ارجمند جناب آقای سید صادق آصف آگاه (حسینی اشکوری)، سرپرست
محترم مجمع ذخایر اسلامی، سپاسگزاری می نمایم. امید است صاحب نظران معزز نواقص این
دفتر را متذکر شوند تا در آینده اثری دقیق تر و جامع تر تقدیم گردد.

تقدیم به حامیان نسخ خطی ایران

علی صادق زاده وایقان / ۲۴ آبان ۱۳۹۰ مصادف با عید سعید غدیر خم

کلیات

مقدمه

فرهنگ و تمدن اسلام و ایران از دو عنصر تاریخی دین و ملیت که برگرفته از تعالیم الهی و آموزه‌های تاریخی ایرانی است، تشکیل شده است. این فرهنگ ریشه‌دار و اصیل، بنیاد و اساس خود را مدیون اندیشه‌ها، افکار، هنرها و دستاوردهای کسانی است که تاریخ این کشور و سرگذشت نوابغ ایرانی نشان‌دهنده این واقعیت انکارناپذیر است. این جنبش فکری و ذوقی پدید آمده، در ادوار گوناگون تاریخ ایران با فراز و نشیبهای فراوانی همراه بوده است. تالیف، ترجمه، استنساخ و کتابت دهها هزار نسخه خطی فارسی و عربی در تمدن اسلامی به قدری زیاد است که هیچ فرهنگی یارای هم‌وردی با آن را ندارد. حفظ این گنجینه بی‌بدیل و بهره‌برداری از آن و معرفی آن به نسل امروز داخل ایران و شناسان آن برای خارج از کشور یک وظیفه ملی است (ایرانی، ۱۳۸۸، ص. ۲). برای تحقق چنین امری ضروری به نظر می‌رسد تا از دست‌رنج و تلاش پژوهشگران این حوزه قدرانی نمود. هرچند معتقد هستیم جوابگوی ذره‌ای از مشقات نبوده و همه دست‌اندرکاران را شامل نمی‌شود. در این راستا کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۷۹ موفقیت‌های ذی‌قیمتی بدست آورد.

یکی از موفقیت‌های کتابخانه مجلس در این سال برگزاری دو همایش بزرگ فرهنگی مرتبط با نسخه‌های خطی بود: نخست، سمینار مقدماتی نسخه‌های خطی، که در روزهای اول و دوم خرداد در محل ساختمان مجلس شورای ملی و در سطح ملی برگزار گردید و دیگری بزرگداشت حامیان نسخه‌های خطی که در آخرین روز از هفته کتاب در محل کتابخانه و در سطح کتابخانه مجلس برگزار شد. برگزاری موفق این دو حرکت فرهنگی و دستاوردها و بازتاب‌های مثبت آنها، کتابخانه را در جهت استمرار و گسترش این حرکت‌ها تشویق نمود و با برنامه‌ریزی و زمان‌بندی لازم، زمینه برگزاری بزرگداشت

حامیان نسخه‌های خطی در سال ۱۳۸۰ در سطح ملی فراهم گردید (شکراللهی، ۱۳۸۰، ص. ۹۲).

پس از برگزاری اولین مراسم در ایام هفته کتاب سال ۱۳۷۹ تحت عنوان: **"تجلیل از پاسداران میراث ارزشمند نسخ خطی"** (اولین آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی)، در سال ۱۳۸۰، در پی پیشنهاد ریاست کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، مبنی بر تجلیل سالیانه از حامیان نسخ خطی، دبیرخانه دائمی آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی تشکیل شد. دبیرخانه هر سال با دادن فراخوان به رسانه‌ها از مؤسسات، مراکز فرهنگی، کتابخانه‌ها، مصححان، ناشران و کلیه کسانی که در حوزه نسخ خطی و در محورهای مشخص شده آثاری را تولید و عرضه کرده یا به فعالیت مشغول بودند درخواست می‌کرد آثار و افراد برگزیده خود را به این دبیرخانه معرفی نمایند. احمدی ابهری (۱۳۸۰، ص. ۱۰) ریاست وقت کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی معتقد است کتابخانه‌های ایران به دلیل جایگاه فرهنگی و تاریخی و برخورداری از منابع با ارزش، به ویژه نسخه‌های خطی، همواره محل مراجعه پژوهشگران و محققان داخلی و خارجی بوده است.

پس بزرگداشت و تجلیل سالیانه از حامیان و خادمان نسخ خطی، که میراث پربار و ارزشمند پیشینیان است و نقش مسلمانان در رشد و توسعه فرهنگ و تمدن جهانی را برجسته کرده است، ضرورت دارد (دبیرخانه آیین...، ۱۳۸۲، ص. ۱۴۵). از سال ۱۳۸۰، همزمان با ایام هفته کتاب آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی برگزار و عمدتاً از برگزیدگان محورهای زیر، تقدیر به عمل می‌آورد:

- ۱- حفاظت و نگهداری نسخ خطی
- ۲- فهرست‌نگاری نسخ خطی
- ۳- صحافی، مرمت، آسیب‌شناسی نسخ خطی
- ۴- اهدای نسخ خطی به کتابخانه‌ها
- ۵- تصحیح و تحقیق نسخ خطی
- ۶- تحقیق در عرصه‌های مربوط به (نسخه‌شناسی، نسخه‌پردازی، شیوه تصحیح، ترجمه نسخ خطی)

- ۷- مجلات تخصصی در حوزه نسخ خطی
 - ۸- مقالات نقد و معرفی متون و نسخه‌شناسی
 - ۹- انتشار نسخ خطی تصحیح شده
 - ۱۰- پایان‌نامه‌های دانشجویی در زمینه تصحیح متون و نسخه‌شناسی (دبیرخانه آیین...، ۱۳۸۲، ص. ۱۴۵).
 - ۱۱- تولیدات رادیویی و تلویزیونی
 - ۱۲- پیشکسوتان و...
- ضمناً در هر آیین یکی از چهره‌های شاخص در احیاء نسخ خطی مورد تجلیل قرار می‌گرفت و زندگی‌نامه، فعالیت‌ها و آثار چهره شاخص در مجموعه مقالاتی تحت عنوان: **"حدیث عشق"** هر ساله به مناسبت آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی توسط کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی منتشر می‌شد. علاوه بر این، **پیام بهارستان** و در بعضی سالها **کتاب ماه کلیات** نیز ویژه‌نامه‌ای را به همین مناسبت منتشر و در بسته فرهنگی همایش توزیع می‌کردند. حدیث عشق در آیین هشتم در سال ۱۳۸۶ به هدیه بهارستان تغییر نام بود.
- هشتمین آیین در سال ۱۳۸۶ توسط کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی برگزار شد، اما در سال ۱۳۸۷ علی‌رغم فعال بودن دبیرخانه، به دلیل تغییر مدیریت در کتابخانه مجلس برگزار نشد و چشم‌های انتظار محققین و علاقمندان برای برگزاری نهمین آیین به جایی نرسید و این مراسم تعطیل شد. از آنجایی که مدیر سابق کتابخانه مجلس^۱، که بنیانگذار این آیین بود^۲، به عنوان مشاور و رئیس مرکز ایران‌شناسی و

^۱. حضرت حجت الاسلام و المسلمین سید محمد علی احمدی ابهری

^۲. نگارنده در تاریخ ۱۳۸۹/۸/۱۸ به دفتر حاج آقا سید محمد علی احمدی ابهری مراجعه نموده و انگیزه ایشان را از راه‌اندازی و برگزاری آیین جویا شدم، در جواب فرمودند: در یکی از روزها از کتابخانه مجلس به منزل می‌رفتم که پشت چراغ قرمز چهارراه حسن آباد در توی ماشین‌ام نشسته بودم. یادم آمد که قبل از انقلاب وقتی از نسخه‌های خطی صحبت می‌کردیم روشنفکران زمان شاه می‌گفتند علم جدید را فرا بگیرید و از روشنفکران غربی الگو بگیرید، چرا چسبیدید به کتاب‌های زیر زمینی که از توی شان، میکرب، کپک و ... در می‌آید. مدیران دولتی فرهنگی به نسخه‌های خطی به ویژه نسخه پژوهشان و مصصحان اعتنا نمی‌کردند. حالا که انقلاب شده، هیچ کس تقدیر و تشکر نمی‌کند و وضع معیشتی‌شان خیلی نامناسب است.

اسلام‌شناسی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران مشغول بود، تداوم این آیین را توسط سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران به _ مشاور فرهنگی رئیس جمهور و رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران^۱ _ پیشنهاد داد و ادامه آن از سال ۱۳۸۸ در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران از سر گرفته شد. یادآوری این نکته ضروری می‌باشد که آقای علی اکبر اشعری اهتمام جدی به فراهم‌آوری نسخه‌های خطی داشته و در طول مدیریت ایشان در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران تعداد نسخه‌های خطی کتابخانه ملی، راه ۶۰ ساله کتابخانه ملی را که از سال ۱۳۱۶ الی ۱۳۸۴ پیموده بود در عرض ۶ سال پیموده و تعداد نسخه‌های خطی دو برابر شده است، شاید این حرکت، دلیل مزیدی به ادامه چنین حرکتی باشد. خوشبختانه رییس جدید سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، آقای دکتر اسحق صلاحی، بر اهمیت نسخه‌های خطی واقف بوده و بر تداوم چنین حرکتی تاکید دارد. برگزاری یازدهمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی نشانگر این حرکت است.

حبیبی (۱۳۸۱، ص. ۱۳۷) معتقد است برپایی همایش بزرگداشتی از این نوع می‌تواند به تحقق چند هدف کمک کند:

الف) قدردانی جامعه از خدمات و زحمات دانشمندان و متخصصان یک رشته که این خود یک هدف ارزشمند است.

ب) مطرح شدن یک حرکت علمی و تخصصی در جامعه که موجب توجه به آن رشته یا حوزه تخصصی می‌شود و ممکن است قوت و ضعف توجه جامعه به آن رشته مطرح گردد و موجبات تصمیم‌گیری مطلوب را فراهم آورد.

ج) مطرح شدن بزرگان یک رشته تخصصی، سبب سوق جوانان و استعدادهای عالی براساس ذوق آنان به آن رشته می‌شود.

گفتم اگر خدا بخواهد کتابخانه مجلس را به عنوان مرکز سمینار نسخه‌های خطی می‌کنیم. در کتابخانه مطرح کردیم خیلی خوشحال شدند و استقبال کردند

^۱. جناب آقای علی اکبر اشعری

سمینار مقدماتی نسخه‌های خطی (۱۳۷۹: تهران)

۱-۲. مقدمه

سمینار مقدماتی نسخه‌های خطی برای اولین بار در کشور از سوی کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی برگزار شد. هدف از برگزاری این سمینار بررسی شیوه بهره‌وری بهینه از فن‌آوری پیشرفته در جهت احیای نسخ خطی بوده است (برگزاری سمینار مقدماتی نسخه‌های خطی، ۱۳۷۹، ص. ۱۲).

استقبال از این سمینار بسیار دلگرم‌کننده و نتایج به دست آمده، امیدوارکننده بود. ارزشمندترین دستاورد این همایش فرهنگی، آشنایی و گفتگوی صمیمانه صاحب‌نظران با هم و دیدار افرادی بود که سالیان دراز نام هم دیگر را شنیده، اما به دیدار هم نایل نیامده بودند، همچنین معرفی چهره‌های جدیدی که تا آن زمان برای بسیاری ناشناخته مانده بودند، از بهره‌های ارزنده این سمینار بود (شکراللهی، ۱۳۸۰، ص. ۷۰). در این سمینار تعداد متناهی از صاحب‌نظران، سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران مسائل نسخ خطی با ارائه مقاله و شرکت در میزگردهای تخصصی و تبادل نظر علمی، زمینه توسعه کیفی و کمی فعالیت‌های این حوزه را فراهم نمودند (حبیبی، ۱۳۷۹).

اهداف اصلی این سمینار شامل:

۱. شناخت و بررسی نسخه‌های خطی
۲. آموزش نسخه‌شناسی و فهرست‌نگاری
۳. شناسایی گنجینه‌های نسخه‌های خطی در ایران
۴. حفظ، نگهداری و ترمیم نسخه‌های خطی بود که از طریق گروه‌های علمی، نسخه‌شناسی و کتاب‌پردازی، آموزش فهرست‌نگاری، نسخه‌شناسی، تصحیح،

پژوهش، تصحیح و احیای نسخ خطی، حفاظت و مرمت، اسناد، کتابداری و اطلاع‌رسانی در نسخ خطی دنبال می‌شد.

۲-۲. گزارش دبیرخانه^۱

در راستای اهداف سمینار از محورهای ذیل برای ارسال آثار، فراخوان صورت پذیرفت:

نسخه‌شناسی، نسخه‌نویسی، سند و سندشناسی، کتاب‌شناسی، فهرست‌نگاری، کتابداری، نسخه‌های خطی اسلامی و کتاب‌پردازی، ابزارهای نگارش، حفاظت و مرمت نسخه‌های خطی، اطلاع‌رسانی، نقد، تصحیح و انتشار.

همچنین با دکتر اسدالله آزاد، حجت‌الاسلام سید محمد علی احمدی ابهری، پرویز اذکایی، خانم منصوره تدین‌پور، هما افراسیابی، حجه‌الاسلام علی اکبر الهی خراسانی، سید جمال ترابی طباطبایی، دکتر سید احمد تویسرکانی، دکتر مرتضی تیموری، دکتر محمد خزائی، دکتر رشدی راشد، رحمن دلفراق، علی راهگیری، دکتر کاظم مدیر شانه‌چی، شایسته‌فر، حاج خلیل صیادی، حسن عاطفی، مرحوم آیت الله حاج شیخ مجتبی عراقی، استاد نجیب مایل هروی، دکتر سید محمود مرعشی، استاد علینقی منزوی و لئون میناسیان مصاحبه گردید (شکراللهی، ۱۳۸۰، ص ۷۰). مصاحبه‌ها در مجموعه‌ای تحت عنوان "یادمان سمینار مقدماتی نسخه‌های خطی" به کوشش احسان‌الله شکراللهی در سال ۱۳۸۱ از سوی کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی منتشر شده است. همکاری کنندگان این سمینار عبارتند از:

- کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

- کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران

^۱. در این همایش دکتر حسن حبیبی (معاون اول رئیس جمهور و عضو هیات امنای کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی) رئیس سمینار و نادر مطلبی کاشانی (سرمدیر نامه بهارستان) دبیر علمی سمینار بودند.

- کتابخانه ملی ملک (وابسته به کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی)

حامیان سمینار عبارتند از:

- کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی

- کتابخانه بزرگ آیت‌الله مرعشی نجفی (ره)، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

- سازمان میراث فرهنگی کشور

- انجمن آثار و مفاخر فرهنگی

- مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی

- صدا و سیما ی جمهوری اسلامی ایران

۲-۳. مراسم و سخنرانان

سمینار در روز یکشنبه، یکم خرداد ماه ۱۳۷۹، شروع و سخنرانان مراسم افتتاحیه

سمینار به شرح ذیل بودند:

- نادر مطلبی کاشانی: دبیر علمی سمینار

- حجت‌الاسلام سید محمد علی احمدی ابهری: رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد

مجلس شورای اسلامی

- دکتر حسن حبیبی: سخنرانی تحت عنوان: ضرورت تاسیس مرکز مطالعات و تحقیقات

نسخه‌های خطی

- دکتر ایرج افشار

- دکتر نصرالله پور جوادی (شکراللهی، ۱۳۸۰، ص. ۷۰).

به طور کلی برنامه فعالیت‌های انجام شده در این سمینار به سه زمینه تقسیم می‌گردد.

۲-۳-۱. سخنرانی و تشکیل میزگردهای تخصصی

الف. در مراسم افتتاحیه، نگاه کلی سه تن از کارشناسان این فن نسبت به فهرستنویسی نسخه‌های خطی و مطالعات نسخه‌شناسی و کتابشناسی بود که به ترتیب ذیل ایراد گردید:

- استاد عبدالحسین حائری: نسخه‌های خطی گامی برای شناخت و تدوین تاریخ علم اسلامی.

- استاد احمد منزوی: فهرستگان جهانی دست‌نویس‌های فارسی.

- استاد ایرج افشار: فعالیت‌های مربوط به نسخه‌های خطی در جهان.

ب. میزگردهای تخصصی

ردیف	گروه	دبیر جلسه	سخنران	موضوع
۱	حفاظت و مرمت	حمید ملکیان	مهدی عتیقی	نگهداری و مرمت جلد‌های قدیمی
۲			دکتر مهدی قهری	تهدیدات بیولوژیکی کتاب، کتابدار و مخازن نسخه‌های خطی
۳			حسن خلیلی زنوز	کاربرد فن‌آوری در حفاظت اسناد و نسخه‌های خطی
۴	اسناد	عمادالدین شیخ‌الحکمایی	دکتر اصغر مهدوی	مجموعه اسناد خاندان حاج امین ضرب
۵			زهره روح فر	معرفی کهن‌ترین اسناد فارسی ایران: اسناد بقعه صفی‌الدین اردبیلی
۶			محسن جعفری مذهب	جمل سند در بستر تاریخ
۷			رضا فراستی	مقدمه ای بر سازماندهی فرمان‌ها و رقم‌های دوره قاجاریه
۸			عمادالدین شیخ الحکمایی	پیشنهادی برای فهرست‌برداری از اسناد کهن

۹			سوسن اصیلی	شیوه نگارش و تدوین منشآت
۱۰			دکتر نصرالله پور جوادی	از نسخه‌شناسی تا متن‌شناسی
۱۱	تصحیح متون	محمود نظری	دکتر علی اشرف صادقی	چند نسخه درباره شیوه تصحیح متون
۱۲			جویا جهانبخش	تاملات نظری کار آمد در تصحیح متون ادبی
۱۳			آریو رستمی	اهمیت متون خطی موسیقی و ضرورت تصحیح علمی - موسیقایی آنها
۱۴	کتابداری و اطلاع‌رسانی	دکتر فریبرز خسروی	مرتضی تیموری	طبقه‌بندی علوم در قدیم و مقایسه آن با طبقه‌بندی معروف در دو قرن اخیر
۱۵			دکتر الیاس صفاران	وقف‌نامه‌ها و تاثیر آن در اداره کتابخانه‌ها در گذشته
۱۶			رضا خانی‌پور	خدمات‌دهی کتابخانه‌ها به پژوهشگران در نسخه‌های خطی
۱۷			دکتر محمدحسن هجرتی	در آمدی بر مشکلات فهرست‌نویسی، اطلاع‌رسانی و شیوه‌های حفاظت نسخه‌های خطی در سیستم‌های رایانه‌ای
۱۸			کاووس رمضان‌زاده	اطلاع‌رسانی و اشاعه اطلاعات نسخه‌های خطی
۱۹			دکتر فریدون آزاده	طرح تهیه میکروفیلم و اسکن از نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس گامی در جهت ایجاد پایگاه مرکزی میکرو فیلم در ایران

۲۰	آموزش نسخه شناسی و فهرست نویسی	فریبا افکاری	دو میزگرد با حضور: استاد عبدالحسین حائری، استاد ایرج افشار، دکتر عباس حری، دکتر کامران فانی، دکتر اسدالله ازاد و دکتر نوش آفرین انصاری
۲۱	نسخه آرایی (گروه اول)	سید کمال میر خلف	نوشته خانه بایستغری مرکز نسخه آرایی در قرن نهم
۲۲			غلامرضا پرنده کتاب آرایی و کتاب پردازی در حوزه ربع رشیدی
۲۳			دکتر مهناز شایسته فر معراج نامه ، شاهکار کتابخانه تیموری
۲۴			ایرج نعیمایی عالی طبقه بندی آثار یاقوت مستعصمی با امضا های وی
۲۵			محسن محمدی صفی الدین ارموی خوش نویس بزرگ قرن هفتم
۲۶			فضل الله فاضل قرآن منحصر به فرد بابری و راز و رمز خط انجری آن
۲۷	نسخه آرایی (گروه دوم)		اردشیر مجرد تاکستانی
۲۸			دکتر محمد خزائی نسخه خطی صورالکواکب صوفی و تاثیر آن بر نقوش نجومی هنر سلجوقی
۲۹			حسین رزاقی قرآن محمد شفیع ارسنجانی و ویژگی های ممتاز آن
۳۰			محمد حسین اسلام قرم های نوین در صحافی سنتی پناه

۳۱			محسن ناجی نصرآبادی	ورق در الفهرست ابن ندیم
۳۲			مصطفی رستمی	مقواگری در تاریخ تجلید تمدن اسلامی
۳۳	نسخه شناسی	حبیب الله عظیمی	ایرج افشار	قطع در نسخه های خطی
۳۴	و فهرست نویسی		دکتر فریدون اعوانی	بررسی و تحلیل علل و انواع ناهنجاری ها در فرایند نسخه نویسی کاتبان
۳۵			حسن هاشمی میناباد	انجامه در نسخه های خطی
۳۶			دکتر مهدی محقق	رساله حنین بن اسحاق یا کهن ترین فهرست در جهان اسلام
۳۷			دکتر حبیب الله عظیمی	وحدت رویه در فهرست نگاری نسخه های خطی و کاربرد رایانه در این حوزه
۳۸			احمد رضا رحیمی ریسه	بررسی آماری و مستند نسخه های خطی فهرست شده و فهرست نشده در جهان

ج. در مراسم اختتامیه پنج نفر از رؤسای مراکزی که عهده دار حفظ و نگهداری میراث فرهنگی در ایران هستند درباره «وظیفه ملی در برابر میراث مکتوب» به ایراد سخنرانی پرداختند. سخنران ها عبارت بودند از :

__ دکتر مهدی محقق: رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی .

__ مهندس حسن شهرستانی: رئیس سازمان اسناد ملی ایران.

__ دکتر علی اکبر عنایتی: رئیس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران

__ دکتر عزت الله دهقان: رئیس موزه و کتابخانه ملی ملک

__ سید کاظم موسوی بجنوردی: رئیس کتابخانه ملی ایران

__ قرائت بیانیه پایانی سمینار

__ اهدای هدایا و لوح‌های تقدیر به رسم یادبود به دست استاد عبدالحسین حائری، حجت‌الاسلام سید محمدعلی احمدی ابهری، سید کاظم موسوی بجنوردی به سخنرانان.

۲-۳-۲. نمایشگاه

در حاشیه برگزاری سمینار، نمایشگاهی در پنج گروه حفاظت و مرمت، نسخه‌های خطی، اسناد، صحافی سنتی و جلدهای قدیمی، نسخه‌های خطی و فن‌آوری، نوین، برپا گردید که مراکز و مؤسسات ذیل در بخش‌هایی از آن شرکت کردند: کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس رضوی؛ کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی؛ گنجینه ملی ایران (کهن‌ترین اسناد فارسی ایران)؛ موزه رضا عباسی؛ کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری؛ کلیسای وانک اصفهان (قدیمی‌ترین حروف چوبی و فلزی چاپ در ایران)؛ موسسه صحافی عتیقی؛ شرکت پارس آذرخش؛ شرکت پویا پرند؛ شرکت تامین اطلاعات رایانه‌ای؛ و مجموعه‌های شخصی آثار هنری مهندس حسین اسلام پناه، حمید لطفی، سلیمانی و میرزا خانی.

۲-۳-۳. انتشارات

از دیگر فعالیت‌های دبیرخانه سمینار آماده‌سازی و انتشار هشت جلد کتاب با عناوین زیر بود:

۱. فرایندهای غیرشیمیایی برای آفت‌زدایی مجموعه‌های کتابخانه، مترجم مهرداد نیکنام.
۲. مقدمه‌ای بر اصول و قواعد فهرست‌نگاری نسخه‌های خطی، تالیف محمد وفادار مرادی.
۳. تاریخ نسخه‌ها و تصحیح انتقادی نسخه‌های خطی، اثر نجیب مایل هروی.
۴. عمده‌الکتاب وعده ذوی الالباب، اثر معزین بادیس صنهاجی، مترجم دکتر صادق خورشیا.

۵. هنر کتاب‌آرایی در آسیای میانه، در سده‌های هشتم تا دهم هجری قمری، فراهم آمده سازمان علمی - فرهنگی یونسکو، مترجم حسن هاشمی میناباد.
۶. تصحیح روزنامه‌چه غیاث‌الدین محمد نقاش (هنرمند سبک آفرین نگارگری در دوره تیموری)، تصحیح و تحقیق توسط اردشیر مجرد تاکستانی.
۷. کتاب‌شناسی متون چاپ شده در ایران (از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۷۸) تهیه و تدوین دبیرخانه سمینار (نوروزیان، ۱۳۷۹، ص ۱۱۳-۱۲۲).
۸. "یادمان سمینار مقدماتی نسخه‌های خطی" (تهران ۱-۲ خرداد ۱۳۷۹) منتشر شده است.

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (نخستین: ۱۳۷۹: تهران) تجلیل از پاسداران میراث ارزشمند نسخ خطی

۳-۱. مقدمه

در سال ۱۳۷۹ و در ایام مبارک هفته کتاب، به ابتکار و همت کتابخانه مجلس شورای اسلامی، برای نخستین بار در ایران، مراسمی تحت عنوان تجلیل از پاسداران میراث ارزشمند نسخ خطی (اولین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی) در این مکان علمی و فرهنگی برگزار گردید.

مراسم بزرگداشت پاسداران میراث گرانقدر نسخه‌های خطی در سطح کتابخانه مجلس شورای اسلامی برگزار شد و مقرر گردید سال آینده با همکاری کتابخانه‌ها و مراکز تحقیقاتی، در سطح کشور برگزار گردد (احمدی ابهری، ۱۳۸۰، ص. ۱۰).

۳-۲. گزارش دبیرخانه^۱

این آیین بزرگداشت، داخلی بود و فقط پژوهشگران و کارشناسان کتابخانه و کسانی که با کتابخانه در ارتباط بودند جزو گزینه‌های انتخاب بودند. با مشورت یک هیئت علمی شامل آقایان سیدمحمدعلی احمدی ابهری (رئیس کتابخانه)، شمس (معاون پژوهشی کتابخانه مجلس) و دبیر علمی (مدیر مرکز پژوهش و آموزش کتابخانه) افراد انتخاب شدند^۲. گفتنی است در این بزرگداشت محققان، مصححان، مرمت‌گران، حافظان و در یک کلمه حامیان نسخ خطی که خدمات برجسته‌ای ارائه داده بودند، جوایزی دریافت نمودند (احمدی ابهری، ۱۳۸۰، ص. ۱۰).

^۱ در این همایش علی اوجبی (مدیر مرکز پژوهش و آموزش کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی) دبیر علمی و مباشری (معاون اداری و مالی کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی) دبیر اجرایی بودند.

^۲ در مصاحبه تلفنی مورخه ۱۳۸۹/۰۸/۱۸ با آقای اوجبی از دفتر حاج آقا سید محمد علی ابهری بیان کردند.

۷. برگزیدگان

ردیف	اسامی برگزیدگان	سمت یا رتبه	نوع فعالیت و همکاری
۱	حجت الاسلام دکتر مصطفی محقق داماد	عضو محترم شورای عالی پژوهشی	حضور فعال در سیاست‌گذاری احیای نسخ خطی
۲	استاد کامران فانی	عضو محترم شورای عالی پژوهشی	حضور فعال در سیاست‌گذاری احیای نسخ خطی
۳	استاد عبدالحسین حائری	عضو محترم شورای عالی پژوهشی	فهرست‌نویس برگزیده نسخ خطی
۴	دکتر نجفقلی حبیبی	مصحح برگزیده	تصحیح کتاب الاربعینیات در گنجینه بهارستان
۵	استاد ایرج افشار		همکاری فعال با نشریه نامه بهارستان
۶	استاد نجیب مایل هروی		تدوین کتاب تاریخ نسخه‌پردازی.
۷	علی اوجبی		راه‌اندازی مجموعه گنجینه بهارستان
۸	دکتر ابوالقاسم امامی	مصحح برگزیده	تصحیح رساله ترتیب السعادات
۹	دکتر غلامرضا جمشیدنژاد اول		نظارت بر مجموعه علوم و فنون گنجینه بهارستان
۱۰	علی رفیعی علامرودشتی		نظارت بر مجموعه تاریخ و جغرافی گنجینه بهارستان
۱۱	سید مهدی چهرمی		نظارت بر مجموعه علوم قرآنی و روایی گنجینه بهارستان
۱۲	محمد باهر		نظارت بر مجموعه ادبیات عرب گنجینه بهارستان
۱۳	بهروز ایمانی		نظارت بر مجموعه ادبیات فارسی گنجینه بهارستان
۱۴	سید علی آل‌داود		حضور فعال در شورای علمی گروه تاریخ کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۱۵	جمشید کیانفر		حضور فعال در شورای علمی گروه تاریخ کتابخانه

			مجلس شورای اسلامی
۱۶	دکتر صادق خورشیا		حضور فعال در شورای علمی گروه ادبیات کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۱۷	دکتر علی گنجیان		حضور فعال در شورای علمی گروه ادبیات عرب کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۱۸	حجت الاسلام محمدرضا انصاری قمی	مصحح برگزیده	تصحیح دو کتاب فضائل الطالبین و المخلص
۱۹	نادر مطلبی کاشانی		نقش فعال در راهاندازی مجله تخصصی نامه بهارستان
۲۰	هما افراسیابی		نقش فعال در راهاندازی پایگاه نسخ خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۱	پریسا کرم رضایی		همکاری مستمر در تهیه فهرست‌واره نسخ خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۲	سید مهدی قدیم‌زاده		همکاری مستمر در نشر آثار تصحیح شده کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۳	صفر امیری		کوشش در حفاظت و نگهداری از مخزن نسخ خطی و ارایه خدمات به محققان
۲۴	سید منصور طباطبائی		همکاری در فهرست‌نویسی نسخ خطی کتابخانه مجلس
۲۵	محمود نظری	مصحح برگزیده	تصحیح کتاب فائق‌المقال
۲۶	محمدعلی کریم‌زاده تبریزی	اهداکننده برگزیده	اهدای بیش از هزار نسخه خطی به کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۷	جعفر کریمی		مرمت کار برگزیده نسخ خطی
۲۸	خلیل مستوفی فرد	کارشناس برگزیده	خاطر همکاری در جلسات ارزیابی نسخ خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۹	سعید پالیزدار		تلاش مستمر در تهیه میکروفیلم از نسخ خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی

(دبیرخانه آیین...، ۱۳۸۲، ص. ۱۴۴-۱۴۵).

۳-۳. برنامه مراسم و سخنرانان

در این مراسم افراد و شخصیت های ذیل سخنرانی کردند:

_ حجت الاسلام والمسلمین سید محمدعلی ابهری: رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد

مجلس شورای اسلامی

_ دکتر فریدون آزاده: معاون فنی کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

_ استاد عبدالحسین حائری

_ اهداء جوایز و لوح تقدیر به ۲۹ نفر از حامیان نسخ خطی (اخبار: برگزاری مراسم....،

۱۳۷۹، ص.۱۱).

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (دومین: ۱۳۸۰: تهران) تجلیل از استاد عبدالحسین حائری

۴-۱. مقدمه

در نخستین سال برگزاری رسمی و ملی این همایش، از استاد عبدالحسین حائری، دانشمند فرزانه و کتاب‌شناس برجسته تجلیل به عمل آمد. استاد حائری نزدیک به نیم قرن از عمر پُر بار خویش را وقف این تلاش ارزشمند نموده و از سرمایه‌های گرانقدر کشور به شمار می‌رود و کتابخانه مجلس به همکاری ایشان افتخار دارد. البته استاد، به دلیل تواضع و فروتنی عالمانه خویش همواره با برگزاری اینگونه مراسم و نکوداشت تلاش علمی خود، مخالفت کرده بودند، ولی در سال ۱۳۸۰ مدیران، کارکنان و کتابداران کتابخانه مجلس وظیفه خود دانستند و با معرفی خدمات و تلاش‌های ارزشمند این استاد فرزانه، به قدردانی و تجلیل ایشان پرداختند (برگرفته از: احمدی ابهری، ۱۳۸۰، ص ۲).

۴-۲. آشنایی با شخصیت ویژه آیین

استاد عبدالحسین حائری فرزند حجت‌الاسلام میرزا احمد حائری در تاریخ ۱۳۰۶ شمسی در قم دیده به جهان گشودند. ایشان نوه دختری آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی هستند.

استاد، سطوح عالی فقه و اصول را تا سن نوزده سالگی نزد اساتیدی چون آیات عظام حاج شیخ مرتضی حائری، حاج شیخ محمد صدوقی، حاج سید محمدرضا گلپایگانی به پایان بردند و به درس خارج مراجع عالیقدری چون آیات عظام حاج سیدمحمدتقی خوانساری، حاج سیدصدرالدین صدر، حاج سیدمحمد محمدحجت و حاج آقا حسین طباطبایی بروجردی راه یافته و در سن ۲۴ سالگی به درجه اجتهاد نائل شدند و از آیات عظام خوانساری، حجت و صدر، اجازه اجتهاد دارند.

استاد عبدالحسین حائری در سال ۱۳۳۰ به تهران مهاجرت کرده و در کتابخانه مجلس به عنوان کتاب‌شناس مشغول به کار شدند و همزمان از سال ۱۳۳۵ تا ۱۳۴۰، با لغت‌نامه دهخدا نیز همکاری داشتند. در سال ۱۳۴۳ پس از تأسیس اداره بررسی و تحقیق

در کتابخانه، مسئولیت آن اداره را پذیرفتند و در سال ۱۳۵۴ ریاست کتابخانه مجلس را به عهده گرفتند و از سال ۱۳۶۳ ریاست کتابخانه شماره ۲ مجلس شورای اسلامی نیز به ایشان واگذار شد. در سال ۱۳۶۸ عضو هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی کشور شدند و تا این ساعت، عمر پر برکت خودشان را در خدمت به فرهنگ ایران و اسلام صرف نموده و مرجع دانش پژوهان و محققان از سراسر دنیا هستند (تدین پور، ۱۳۸۰، ص. ۴).

تخصص اصلی استاد در زمینه کتاب‌شناسی و نسخ خطی می‌باشد و ایشان از سرآمدان و پیشگامان در این عرصه هستند که شیوه خاص خود را در زمینه کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی دارند (آل‌رضا امیری، ۱۳۸۰، ص. ۳۶).

تألیفات و آثار قلمی ایشان عبارت است از:

- ۱- تصحیح تبصره العوام، سید مرتضی داعی رازی؛
- ۲- تصحیح و تحشیه تبصره المتعلمین علامه حلی؛
- ۳- تقریرات کامل مبحث ارث زوجه، از خارج فقه آیت‌الله بروجردی؛
- ۴- تقریرات مباحث الفاظ، از خارج فقه اصول آیت‌الله بروجردی؛
- ۵- هفده مجلد فهرست تخصصی نسخ خطی کتابخانه مجلس؛
- ۶- نظارت بر ۶ جلد فهرست کتابخانه مجلس، تجدید نظر و اصلاحات و حواشی، بر دو جلد از فهرست‌های نوشته شده قبلی کتابخانه مجلس؛
- ۷- چهار جلد از حرف "ز" لغت‌نامه دهخدا (تدین پور، ۱۳۸۰، ص. ۴).

۴-۳. گزارش دبیرخانه^۱

دبیرخانه بزرگداشت حامیان نسخ خطی در زمینه‌های فهرست‌نگاری، مقاله‌نویسی، تصحیح و تحقیق، تألیف و ترجمه در حوزه‌های مربوط به متون، مجلات، پایان‌نامه‌های دانشجویی، نشر، کتابداری، مرمت، صحافی و آسیب‌شناسی و حفظ،

^۱. در این همایش علی اوجبی (مدیر مرکز پژوهش و آموزش کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی) دبیر علمی و مباشری (معاون اداری و مالی کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی) دبیر اجرایی بودند.

نگهداری و فیلموتیک، فعالیت و در این ارتباط فراخوان داده بود (بنائیان سفید، سائلی، ۱۳۸۰، ص ۱۶). آثار رسیده به دبیرخانه به شرح ذیل است:

۱. در محور فهرست‌نگاری: ۵ فهرست.
۲. در محور تصحیح و تحقیق، در موضوعات گوناگون علوم قرآنی و روایی، ادبیات فارسی، تاریخ و جغرافیا، فقه و اصول، کلام، فلسفه و عرفان، و علوم و فنون: مجموعاً ۱۱۷ اثر.
۳. درباره متون: ۵ اثر.
۴. در محور پایان‌نامه‌های دانشجویی: ۳۶ اثر.
۵. در محور مجلات: ۲۰ نشریه.
۶. در محور نشر: ۱۳ ناشر.
۷. در محور مقاله‌نویسی: تمامی مجلات و روزنامه‌های منتشره در سال‌های ۱۳۷۹-۱۳۸۰ توسط شورای علمی دبیرخانه بررسی و ۱۵۶ مقاله برای داوران انتخاب گردید.
۸. در محورهای کتابداری، مرمت، صحافی و آسیب‌شناسی، حفظ، نگهداری و فیلموتیک طی جلسات متعدد کارشناسی با مشورت خبرگان فن، فرم‌ها و پرسشنامه‌هایی طراحی و برای تمامی کتابخانه‌ها و مؤسساتی که در این زمینه فعالیت دارند، ارسال شد که مجموعاً ۱۴ فرم کتابداری، ۴۶ فرم در حوزه مرمت، صحافی و آسیب‌شناسی و ۹ فرم در محور حفظ، نگهداری و فیلموتیک به دفتر دبیرخانه واصل گردید. همچنین در ارزیابی کلیه محورها نزدیک به صد داور شرکت داشتند (بنائیان سفید، سائلی، ۱۳۸۰، ص ۱۶). در انجام داوری‌ها علاوه بر اساتید، صاحب‌نظران و متخصصان حوزه‌های موضوعی، نمایندگان از کتابخانه‌های ملی جمهوری اسلامی، کتابخانه ملی ملک، کتابخانه مدرسه عالی شهید مطهری و کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران شرکت داشتند (شکراللهی، ۱۳۸۰، ص ۹۷) و تلاش داوران این بود که تنها به آثاری رتبه برگزیده بدهند که بتوانند نقش الگو را برای دیگر دست‌اندرکاران آن حوزه ایفا نمایند و کم‌نقص‌ترین و کامل‌ترین کار در نوع خود باشند (دبیرخانه آیین...، ۱۳۸۲، ص ۱۴۵).
- فهرست متون خطی چاپ شده در ایران (واصله به دبیرخانه بزرگداشت) به شرح ذیل است:

موضوع	فلسفه	اسلام	تاریخ	تاریخ ایران	ادبیات فارسی	ادبیات عربی	جمع
تعداد	۴	۱۷	۲	۱۲	۱۳	۱	۴۹

(بخش فهرستویسی، ۱۳۸۰، ص. ۱۱۸)

۴-۴. برگزیدگان^۱

ردیف	گروه	رتبه	نام برگزیده (پدیدآور)	مشخصات اثر برگزیده
۱	فهرستویسی	برگزیده	احمد منزوی	فهرستواره کتاب های فارسی
۲	تاریخ و جغرافیا	برگزیده	دکتر ابوالقاسم امامی	تجارب الامم
۳	عرفان	برگزیده	سیدعلی اصغر میرباقری فرد	بیان التنزیل
۴	فلسفه	برگزیده	علی اوجبی	جنوات و مواقیت
۵	پایان نامه	برگزیده	دکتر جلیل نظری	روضه العقول
۶	مقاله	برگزیده	سید محمود شبیری	"تصحیح و راه کارهای آن" منتشر شده در مجله آینده پژوهش
۷	شایسته تقدیر	ایرج افشار	دکتر سید محمود مرعشی	خرید و فروخت و مالکیت نسخه های خطی در گذشته (نامه بهارستان)
۸				«میراث اسلامی در سنت پترزبورگ» و «فهرستنگاری نسخه های خطی اسلامی در روسیه» (میراث شهاب)
۹				«رساله تدبیر منزل در جامع العلوم غزالی» (مجله معارف)
۱۰	مجله	برگزیده	نادر مطلبی کاشانی	نامه بهارستان

^۱. افراد برگزیده و شایسته تقدیر این آیین در مقاله ای تحت عنوان: "در شعاع تلاش" توسط احسان الله شکرالهی با همکاری بهروز ایمانی و محمود نظری، پیام بهارستان، سال اول، شماره هفتم، آبان، ۱۳۸۰، ص. ۱۰۰-۱۱۷ معرفی شده است.

۱۱		شایسته تقدیر	اکبر ایرانی قمی	آینه میراث
۱۲			اسماعیل سعادت	معارف
۱۳	ناشر	برگزیده	اکبر ایرانی قمی	مرکز نشر میراث مکتوب
۱۴		شایسته تقدیر	دکتر مهدی محقق	انجمن آثار و مفاخر فرهنگی ایران
۱۵			سید مهدی قدیم‌زاده	سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۱۶			رحیمی ریشه	نشر فهرستگان
۱۷	اهدا کننده	برگزیده	فریدون نصیری	۷۴ نسخه اهدایی
۱۸	فیلموتیک	برگزیده	سعید پالیزدار	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۱۹		شایسته تقدیر	مجیدرضا نظام	
۲۰			حجت‌الاسلام و المسلمین سیداحمد حسینی اشکوری	
۲۱	مرمتکار	برگزیده	حمید ملکیان	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۲		شایسته تقدیر	مهدی عتیقی	
۲۳	ادبیات	شایسته تقدیر	دکتر احمد مجاهد	دیوان حافظ
۲۴			دکتر بهروز ثروتیان	اقبالنامه نظامی
۲۵			بهروز ایمانی	شرح اخبار و آیات و امثال عربی کلیله و دمنه
۲۶	فلسفه و کلام		گروهی واحد تصحیح متون دفتر تبلیغات اسلامی قم	الاسرار الخفیه
۲۷	مجموعه رسائل موضوعی	شایسته تقدیر	علی اوجبی	گنجینه بهارستان (حکمت)
۲۸			بهروز ایمانی	گنجینه بهارستان (ادبیات فارسی)
۲۹			مهدی مهریزی	میراث حدیث شیعہ

			علی صدرايي خويي	
۳۰	درباره متون (نسخه شناسی)	شایسته تقدیر	استاد نجیب مایل هروی	تاریخ نسخه‌پردازی و تصحیح انتقادی متون
۳۱	پایان‌نامه	شایسته تقدیر	انسیه برخواه	ازلیه النفس و بقائها
۳۲			سید منصور طباطبایی	تسним المقربین
۳۳	کتابدار	شایسته تقدیر	سوسن اصیلی	کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران
۳۴			علی خشوعی اصفهانی	گنجینه نسخ خطی کتابخانه مسکویه
۳۵	حمایت‌کننده	شایسته تقدیر	دکتر کریم مصطفوی	حمایت‌های مادی و معنوی از ناشران حوزه متون
۳۶	استقبال‌کننده	شایسته تقدیر	سامر کریمی‌نژاد	جوان‌ترین استقبال‌کننده از بزرگداشت حامیان نسخ خطی

(بنائیان سفید؛ سائلی، ۱۳۸۰، ص. ۱۶)

۴-۵. مراسم و سخنرانان

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی و تجلیل و گرامیداشت استاد عبدالحسین حائری در آخرین روز هفته کتاب، ۲۴ آبان ماه ۱۳۸۰ در عمارت قدیم مجلس برگزار گردید. سخنرانان مراسم عبارت بود از:

- حجت‌الاسلام و المسلمین سیدمحمدعلی احمدی ابهری: رئیس کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- دکتر فریدون آزاده^۱
- پروفسور فرانسیس ریشارد: پژوهشگر نسخه‌های خطی ایرانی
- دکتر حسن حبیبی

^۱. آقای علی اوجبی نقل می‌کند: چون خودم برنده شده بودم آقای دکتر آزاده به جای اینجانب گزارش تهیه شده را قرائت کردند (مصاحبه تلفنی نگارنده با ایشان در مورخه ۱۳۸۹/۸/۱۸).

- حجت الاسلام و المسلمین علی دوانی
- استاد عبدالحسین حائری (بنائیان سفید، سائل، ۱۳۸۰، ص. ۱۶ و دبیرخانه آیین...، ۱۳۸۲، ص. ۱۴۵).
- در پایان این مراسم به حامیان نسخ خطی توسط جناب آقای احمد مسجد جامعی - وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی - جوایزی اهدا گردید.

۴-۶. اطلاع رسانی، انتشارات و نمایشگاه

- _ فراخوان دبیرخانه بزرگداشت در دو مقطع زمانی (بهار و تابستان سال جاری)، از طریق جراید، صدا و سیما و نامه نگاری (شکراللهی، ۱۳۸۰، ص. ۹۶).
- _ حدیث عشق ۱: شامل مقالات، مصاحبه ها و نقطه استاد عبدالحسین حائری. به کوشش سهل علی مددی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۰.
- _ پیام بهارستان: سال اول، شماره ۷، (نظری، ۱۳۸۱، ص. ۱۳۴).

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (سومین: ۱۳۸۱: تهران) تجلیل از استاد محمدتقی دانش‌پژوه

۵-۱. مقدمه

در سومین همایش حامیان نسخ خطی از خدمات علمی و فرهنگی مرحوم محمدتقی دانش‌پژوه تجلیل به عمل آید. استاد دانش‌پژوه بیش از ۳۳۰ مقاله تحقیقی در زمینه‌های گوناگون و بیش از ۵۰ تصحیح و به همین اندازه فهرست نسخ خطی از سراسر کشور و دیگر کشورها از خود به یادگار گذاشته است (آل‌رضا امیری، ۱۳۸۱، ص. ۲۵).

۵-۲. آشنایی با شخصیت ویژه آیین

محمدتقی دانش‌پژوه فرزند میرزا احمد درکایی لاریجانی، از مجتهدان و فقهای بنام آمل و لاریجان، در ۳۰ فروردین سال ۱۲۹۰، در شهر آمل متولد گردید. پس از سپری کردن دوران کودکی، تحصیلات مقدماتی را نزد پدر آغاز کرد و در سن هجده سالگی با فوت پدر برای ادامه تحصیل راهی شهر مقدس قم گردید تا از جلسات درس و بحث علمای حوزه علمیه آن مرکز علمی کسب فیض کند. بعد از دو سال رحل اقامت، به سبب گرفتاری‌های زندگی نتوانست در قم بماند و به شهر آمل برگشت و در نزد علمای این شهر کسب فیض نمود. دانش‌پژوه در سال ۱۳۱۶ بار سفر بست و راهی تهران شد. چهار سالی در مدرسه سپهسالار قدیم به تحصیل پرداخت، سپس دوره دانشکده معقول و منقول را در مدرسه سپهسالار جدید (مدرسه عالی شهید مطهری) و دانشسرای عالی را طی کرد تا اینکه سر از دانشکده الهیات دانشگاه تهران درآورد و در سال ۱۳۲۰ به اخذ درجه لیسانس از این دانشکده نائل آمد. پس از فارغ‌التحصیل شدن به عنوان کمک کتابدار در کتابخانه دانشکده حقوق دانشگاه تهران مشغول به کار شد. لیسانس حقوق دانش‌پژوه به او اجازه داد تا به عنوان رئیس کتابخانه دانشکده ادبیات موقعیت خود را تحکیم بخشد. در سال ۱۳۳۲ به ریاست کتابخانه مرکزی آن دانشگاه منصوب گردید و در سال ۱۳۴۳ مشاور فنی کتابخانه مرکزی و در سال ۱۳۲۶ عضو کمیته علمی آن شد. استاد محمدتقی

دانش‌پژوه از سال ۱۳۳۴ در دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه تهران به تدریس مشغول شد.

ورود استاد دانش‌پژوه به دانشگاه سرآغاز ورود او به عرصه تحقیق و پژوهش بود. او در همین راستا و به منظور کسب اطلاعات کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی به دستور دانشگاه تهران به شهرهای بغداد، نجف، کربلا و کاظمین در کشور عراق و شهرهای مدینه و مکه در عربستان سعودی در سال ۱۳۴۵ و به شهرهای مسکو، لنینگراد سابق، تفلیس، دوشنبه، تاشکند، بخارا، سمرقند و باکو در شوروی سابق و شهرهای پاریس و مونیخ، لین، اترخت و استانبول در اروپا و شهرهای کمبریج، بوستون، پرنسول، آن آربرمیشیگان، شیکاگو و نیویورک در آمریکا سفر کرد. یادداشت‌هایی که در این سفرها برداشت آنچه مربوط به کشورهای عربی بود در نشریه کتابخانه مرکزی چاپ شده است و یادداشت‌هایش درباره نزدیک به شش هزار کتاب، در مجلد هشتم نشریه کتابخانه مرکزی چاپ شده است. در زمینه فهرست‌نگاری کار استاد، فقط منحصر به این نبوده است که به معرفی ظاهری نسخه‌ها بپردازد بلکه سعی کرده با توجه همه جانبه به آنچه در یک صد سال اخیر در غرب انجام شده و نیز عنایت و تجسس در ضوابط و شواهدی که در خودمان و از میان اصل نسخه‌ها بر می‌آید، قواعد و فنون فهرست‌نگاری را تنظیم و حتی اسلوبی روشمند و متناسب را عرضه کند. او با توجه به مبانی فهرست‌نویسی از میان چهل پنجاه هزار نسخه متفاوت‌الشکل دقایقی را به دست آورده که برخی از آنها به نظر فهرست‌نگاران نیامده بود. وی سرانجام در روز ۲۷ آذر سال ۱۳۷۵، در تهران درگذشت.

۳-۵. گزارش دبیرخانه^۱

در این آیین پژوهش‌های مربوط به نسخه‌های خطی در ده حوزه شامل فهرست‌نگاری، تصحیح متون، مقالات، ناشران نسخ خطی، نرم افزارها و اطلاع‌رسانی، کتابداری، مجلات، حفاظت، اهدای نسخ خطی و پایان‌نامه‌ها براساس میزان دقت، نوآوری

^۱. در این همایش دکتر نجفقلی حبیبی (پژوهشگر نسخه‌های خطی و استاد دانشگاه) دبیر علمی بود.

و اهتمام محققان و دانش پژوهان در احیاء متون خطی مورد بررسی کارشناسان قرار گرفته است (آقا محمدی، ۱۳۸۱، ص. ۱۴۹).

محورهای سومین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی به شرح ذیل است:

مجموعه	فهرست نویسی	تصحیح متون	مقالات	کتابداری نسخ خطی	ناشرین نسخ خطی و اسناد	نرم افزارهای نسخ خطی	اهدای نسخ خطی	مجلات	شماره
تعداد	۷	۱۰	۲۶	۱	۱	۱۰	۱۱	۲	۶۸

(نظری، ۱۳۸۱، ص. ۱۳۶-۱۳۷)

فهرست آثار و مقالات واصله ارزیابی شده در سومین آیین بزرگداشت حامیان

نسخ خطی (۸ آبان ۱۳۸۱) به شرح ذیل است:

موضوع	فلسفه و منطق	دین	عربی	گاهنامه	تاریخ جهان	تاریخ ایران	کتابشناسی	سیاست	زبان و ادبیات فارسی	پزشکی	ادبیات عربی	مجموعه	شماره
تعداد	۷	۱۰	۲۶	۱	۱	۱۰	۱۱	۲	۲۵	۲	۱	۲	

(دبیرخانه همایش، ۱۳۸۱، ص. ۱۴۸-۱۴۶)

۴-۵. برگزیدگان^۱

ردیف	گروه	رتبه	نام برگزیده (پدیدآور)	مشخصات اثر برگزیده
۱	فهرست نویسی	شایسته تقدیر	حجت الاسلام سید احمد اشکوری	
			سید محمد منصور طباطبایی	
			دکتر سلیم نیساری	
۲	ادبیات	برگزیده	دکتر عبدالحسین نوایی و مهدی صدری	هفت دیوان محتشم کاشانی
۳		شایسته تقدیر	مرحوم دکتر امیرحسن یزدگردی	دیوان ظهیرالدین فاریابی
۴	تاریخ و جغرافیا	برگزیده	جمشید کیانفر	روضه الصفا
۵	فقه و اصول	برگزیده	آیت الله شیخ جعفر سبحانی	کفایه المحصلین فی تبصره احکام الدین
۶	عرفان و تصوف	برگزیده	تصحیح عارف نوشاهی	احوال و سخنان خواجه عبدالله احرار
۷	علوم و فنون	برگزیده	دکتر پرویز ادکایی	الآثار الباقیه عن القرون الخالیه
۸		شایسته تقدیر	آریو رستمی	الادوار فی الموسیقی
۹	ادبیات عرب	برگزیده	محمد باهر	مجموعه رسائل گنجینه بهارستان

^۱ افراد برگزیده و شایسته تقدیر این آیین در مقاله‌ای تحت عنوان "در شعاع تلاش" (معرفی برگزیدگان و شایستگان تقدیر در آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی ۱۳۸۱) توسط بهروز ایمانی در نشریه پیام بهارستان، سال دوم، شماره هفدهم، آبان ۱۳۸۱، ص. ۱۵۳-۱۶۲ معرفی شده است.

۱۰	فلسفه و کلام	برگزیده	علی اوجیبی	الصرط المستقیم
۱۱		شایسته تقدیر	محسن بیدارفر	الجواهر النضید
۱۲	علوم قرآنی و روایی	برگزیده	واحد احیاء آثار اسلامی مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم	سعد السعود للنقوس
۱۳	اثر ویژه	برگزیده	نجیب مایل هروی	کتاب "این برگ‌های پیر" به اتفاق آرای هیأت داوران گروه تصحیح به عنوان اثر ویژه
۱۴	مقاله	برگزیده	دکتر نصرالله پور جوادی	"آثار المصنون" غزالی در مجموعه فلسفی مراغه
۱۵		شایسته تقدیر	استاد عبدالحسین حائری	سفینه تبریز کتابخانه‌ای بین الدفتین
۱۶			سجاد ایدنلو	خورشید دیگر از افق شاهنامه شناسی
۱۷			سیروس پرهام	ماجرای اسناد مشروطه و توبه‌نامه باب
۱۸			دکتر علی اشرف صادقی	آیا فرهنگ تحفه‌الاحیاء از حافظ اوبه‌بی است؟
۱۹	کتابدار نسخ خطی	شایسته تقدیر	عباس زارعی مهرور	کتابخانه مرکزی دانشگاه بوعلی سینا
۲۰			سید صادق آصف آگاه (اشکوری)	مرکز احیاء میراث اسلامی قم
۲۱			اکبر تقی‌پور	کتابخانه مرکزی تبریز
۲۲	ناشران	برگزیده	عبدالکریم جریزه‌دار	انتشارات اساطیر
۲۳		شایسته تقدیر	دکتر نصرالله پور جوادی	مرکز نشر دانشگاهی
۲۴			بهرام فیاضی	نشر قطره
۲۵	نرم‌افزار	برگزیده	شرکت مهندسی جراح	نرم افزار مذکور به سفارش کتابخانه مرکز آستان قدس رضوی طراحی شده

۲۶	اهداکننده	برگزیده	مقام معظم رهبری	اهدا حدود ۵ هزار جلد به آستان قدس رضوی
۲۷		شایسته تقدیر	استاد زین الدین جعفر زاهدی	کتابخانه آستان قدس رضوی
۲۸			سید عبدالباقی آیت اللهی شیرازی	کتابخانه آستان قدس رضوی
۲۹			اهدایی بنیاد شهید تهران	کتابخانه آستان قدس رضوی
۳۰			آیت الله سید محمد تقی حکیم	کتابخانه آستان قدس رضوی
۳۱			آیت الله حاج شیخ جعفر شوشتری	کتابخانه ملی تهران
۳۲			خاندان آیت الله معزی دزفولی	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۳۳			محمد علی کریم زاده؛	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۳۴	گروه مرمت و ...	برگزیده	حمید لطفی	مرمت آثار کاغذی
۳۵			دکتر محمد قهری	آسیب شناسی، حفاظت و نگهداری
۳۶			حسن فیضی راد	بازسازی و مرمت جلد های چرمی
۳۷			مجید فدائیان	ساخت و مرمت جلد های روغنی (لاکی)
۳۸		شایسته تقدیر	طاهره نبئی	مرمت آثار کاغذی و اسناد تاریخی
۳۹	؟	شایسته تقدیر	سید کلیم اصغر	سفینه خوشگو (دفتر دوم)
۴۰	نشریات	برگزیده	مدیر مسئول: احمد مسجد جامعی اوزیر) سردبیر: مینا خواجه نوری معاون سردبیر: بهروز فتحی	کتاب ماه کلیات: دو شماره ویژه نامه تخصصی و هفت شماره نیمه تخصصی
۴۱		شایسته تقدیر	سردبیر: سید سعید میرمحمد صادق	آینه میراث: کیفیت ارائه مطالب و ساختار فنی نشریه

آقا محمدی، ۱۳۸۱، ص. ۱۴۹-۱۵۱).

۵-۵. برنامه مراسم و سخنرانان

- آیین در سومین روز از هفته کتاب (هشتم آبان ماه) از ساعت ۱۵ الی ساعت ۱۷/۳۰ برگزار و شخصیت‌های ذیل سخنرانی کردند:
- حجت‌الاسلام سید محمد علی احمدی ابهری: رییس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
 - منوچهر ستوده: دوست و همکار مرحوم دانش‌پژوه
 - دکتر محمد دانش‌پژوه: فرزند مرحوم دانش‌پژوه
 - دکتر علی اشرف صادقی: قرائت گزارش دبیر علمی آیین (دکتر نجفقلی حبیبی)
 - کاظم حافظیان رضوی: قرائت بیانیه انجمن کتابداران و اطلاع‌رسانی پیرامون اهمیت نسخ خطی
 - دکتر حسین ساکت: قرائت بیانیه هیأت داوران (شکراللهی، ۱۳۸۱، ص ۱۴).

۵-۶. اطلاع‌رسانی، انتشارات و نمایشگاه

- فراخوان از مراکز فرهنگی، دانشمندان و فرزندگان در نیمه اول آبان ماه
- پیام بهارستان: ویژه‌نامه آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. سال دوم، شماره ۱۷، آبان ۱۳۸۱. ۱۷۰ صفحه.
- حدیث عشق ۲: دانش‌پژوه: شامل منتخبی از مقالات مرحوم دانش‌پژوه. به کوشش نادر مطلبی کاشانی، محمد حسین مرعشی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۲. ۳۱۰ ص^۱.
- حدیث عشق ۳: دانش‌پژوه: شامل منتخبی از مقالات مرحوم. به کوشش نادر مطلبی کاشانی، محمد حسین مرعشی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۲. ۳۱۰ ص^۲.

^۱. در زمینه نسخ خطی که عنوان برخی از آنها عبارت است از: مرقع‌سازی و جنگ‌نویسی، تاریخ جلدسازی و منابع آن، رنگ‌سازی کاغذ و رنگ‌زدایی از آن، درباره خوش‌نویسان و هنرمند نسخه‌پرداز و آیین فهرست‌نگاری نسخه‌های خطی.

^۲. در بردارنده گفتگوها، مصاحبه‌ها، اسناد و نامه‌های منتشر نشده، عکس‌ها و نیز نمایه‌ای مفصل و موضوعی در حوزه نسخه‌شناسی و نسخه‌پردازی است که شامل هزاران نام خاص افراد، اماکن و آثار و ... است. از آنجا که استاد دانش‌پژوه برای ارجاع منابع، کمترین عبارات و الفاظ را به کار می‌برد و گاه اثر را به نام مؤلف آن معرفی می‌نمود، این نمایه با مستندسازی

- یادمان سمینار مقدماتی نسخه‌های خطی (تهران-۱ و ۲ خرداد ۱۳۷۹) گزیده سخنرانی‌ها و گفتگوها. به کوشش احسان‌الله شکراللهی طالقانی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۱.

- نمایشگاهی از آثار بررسی شده در سومین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی اعم از آثار مصحح، فهرست‌های نسخ خطی، مجلات تخصصی، پایان نامه‌ها، مقالات و پایگاه‌های اطلاعاتی.

مراجع، آنها را یکدست کرده و دستیابی به نام کامل و درست اثر را فراهم می‌آورد. از این رو، برای محققان و مصححان بسیار ارزشمند خواهد بود. به ویژه آن که بیشتر این آثار از زمره کتب خطی ارزشمندی هستند که تاکنون تصحیح و منتشر نشده‌اند. در این نمایه همچنین نام شمار زیادی از خوش‌نویسان، هنرمندان، شاهزادگان، وزرا و ... همراه آثارشان آمده است. به عنوان مثال بیش از سه هزار نام اثر، شامل مرقع، کتاب و رساله در آن ذکر شده است (الرضا امیری، ۱۳۸۱، ص. ۲۵). ارج‌نامه محمدتقی دانش‌پژوه، حدیث عشق ۲ و ۳ و ۴ را در بر می‌گیرد. که اولین آن (حدیث عشق ۲) به سالشمار زندگی و آثار و گزیده مقالات ایشان و دومی (حدیث عشق ۳) به نامه‌ها، و آخرین آنها (حدیث عشق ۴) به اسناد، عکس‌ها و نمایه دو جلد اول اختصاص یافته بود (مرعشی، ۱۳۸۲، ص. ۱۳۸) که تا کنون چاپ نشده است.

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (چهارمین: ۱۳۸۲: تهران) تجلیل از استاد احمد منزوی

۶-۱. مقدمه

چهارمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی خدمات علمی استاد احمد منزوی را به پاس چند دهه تلاش ماندگار و خستگی‌ناپذیر در عرصه فهرست‌نگاری و هموارسازی راه تحقیق و پژوهش متون خطی ارج نهاد. او نه تنها خود سرمایه‌ای بس گرانبه برای جامعه ما به شمار می‌رود، بلکه خانواده دانشمند و دانش پرورش که با ارائه آثاری جاودان و ارجمند در این راه پرافتخار گام نهاده‌اند نیز سزاوار تکریم و قدردانی‌اند. استاد علامه مرحوم شیخ آقا بزرگ تهرانی، پدر استاد احمد منزوی، نامی نیست که در تاریخ شیعه و نزد تاریخ‌نگاران، کتاب‌شناسان و پژوهندگان سراسر گیتی ناشناخته باشد. این دانشمند برجسته، سراسر عمر خود را در راه معرفی زوایای تاریک و ناپیدای تلاش‌های علمی عالمان شیعه سپری کرد و با آثاری که از خود بر جای نهاد، بنای پر عظمت فرهنگ و اندیشه پیروان اهل بیت (ع) را در برابر دیدگان جهانیان قرار داد و ناآگاهان و یاهوگویان را از تکرار سخنان جاهلانه نادم گرداند (برگرفته از: احمدی ابهری، ۱۳۸۲، ص ۲۰).

۶-۲. آشنایی با شخصیت ویژه آیین

استاد احمد منزوی در شهر سامره از کشور عراق، به سال ۱۳۰۴ شمسی در خانواده‌ای روحانی زاده شد. پدرش حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی، نگارنده دایره‌المعارف بزرگ کتابشناسی "الذریعه الی تصانیف الشیعه" هستند، و کار بزرگ دیگر ایشان "طبقات اعلام‌الشیعه" می‌باشد، که نه ایشان و نه کارهای ایشان نیاز به تعریف ندارند. مادرش مریم خانم دختر آقا سید احمد دماوندی، یکی از روحانیون روزگار خود بود که فرزندان ایشان با نام خانوادگی آریان در تهران و ایران پراکنده هستند. استاد منزوی تا ده سالگی در سامره بود. در ۱۳۱۴ شمسی به علت این که پدر برای آغاز به کار چاپ "ذریعه" به نجف رفت، ایشان نیز با خانواده راهی این شهر شد. کلاس ششم ابتدایی را در مدرسه علوی ایرانیان در شهر نجف گذراند. استاد ضمن تحصیل در یک دوزندگی به شاگردی

می پرداخت، ادبیات فارسی را نزد عمویش حاج محمد ابراهیم بهشتی‌پور و "جامع‌المقدمات" را نزد شاگردان پدر آموخت. در ۱۳۲۲ شمسی برای ادامه تحصیل نجف را رها کرده به تهران آمد و در مدرسه سپهسالار جای گزید. کلاس دوازده ادبی را همراه داوطلبان در مدرسه دارالفنون تهران گذراند و در خرداد ۱۳۲۷ شمسی از شعبه معقول دانشکده معقول و منقول که امروز دانشکده الهیات خوانده می‌شود، با درجه لیسانس فارغ‌التحصیل شد و به کار دبیری در شهرستان انزلی پرداخت. در انزلی یکی از همکارانش به نام خدیجه جاویدی را به همسری برگزید. سفرش در انزلی طولی نکشید که با رویداد ۱۵ بهمن ۱۳۲۷ خورشیدی مصادف شد و پس از چندی زندان کوتاه مدت، به تهران برگشت.

حاصل کار استاد در تهران چاپ چند مجلد از "ذریعه" پدر بود و چند مجله فهرست از کتابخانه مجلس و ملک. و از همه مهمتر نگارش و چاپ ۶ مجلد "فهرست نسخه‌های خطی فارسی"، نسخه‌هایی که عمدتاً در ایران وجود داشت و یا فیلم نسخه‌های آن در ایران بود. این فهرست از سوی مرکز فرهنگی ریال R.C.D سالهای ۱۳۴۸-۱۳۵۳ چاپ و منتشر شده است که در برگیرنده نزدیک به پنجاه هزار نسخه است. استاد برای فراهم ساختن "فهرست مشترک از همه نسخه‌های فارسی" ۱۳۵۶ به پاکستان، افغانستان و هند سفر کرد، بالاخره از سوی دولت وقت پاکستان در "مرکز تحقیقات فارسی ایران و پاکستان" به کار تحقیق در نسخه‌های خطی فارسی پرداخت و نزدیک به شانزده سال در پاکستان بود. کار استاد در پاکستان نگارش و چاپ چهار مجلد "فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه گنج بخش"، نگارش و چاپ چهارده مجلد "فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی، نگارش و چاپ "سعدی بر مبنای نسخه‌های پاکستان" بود که به مناسبت هشتادمین سالگرد سعدی ۱۳۶۳ چاپ شده است. پایه‌گذاری نگارش "فهرستواره کتاب‌های فارسی" که اکنون در تهران، در مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی دنبال می‌شود.

در هند پایه "فهرست مشترک نسخه‌های خطی فارسی در هند" را با کمک استادان هندی گذارده، فهرست نسخه‌های خطی فارسی در کتابخانه‌های عمومی و آرشیو پتیاله (پنجاب هند) را تهیه کرده، که بعدها به کوشش رایزنی فرهنگی ایران در هند چاپ

شده است. نظارت بر کار دانشجویان ایرانی و استادان هندی بر نگارش فهرست‌هایی از نسخه‌های خطی و فارسی در کتابخانه‌های هند از دیگر فعالیت‌های استاد منزوی است. پس از برگشت به میهن (زمستان ۱۳۶۹ ش.) در مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی طرح "فهرستواره کتابهای فارسی" را دنبال کرده و تاکنون چهار مجلد پخش شده و مجلد ۵ و ۶ زیر چاپ است. ضمناً دو فهرست زیر را نیز در این مرکز تهیه کرده است.

الف- فهرستنویسی از نسخه‌های خطی موجود در کتابخانه

ب- فهرستنویسی از نسخه‌های عکسی این کتابخانه

۳-۶. گزارش دبیرخانه^۱

دبیرخانه آئین بزرگداشت ضمن مکاتبه و دادن فراخوان به رسانه‌ها، از مراکز فرهنگی کشور، مؤسسات علمی و ناشران درخواست کرد تا در محورهای تعیین شده آثار خویش را جهت داوری و ارزیابی و انتخاب اثر یا فرد برگزیده و شایسته تقدیر معرفی نمایند.

از آنجا که در برخی محورهای پیش‌بینی شده، اثر و یا کار فوق العاده‌ای به دبیرخانه ارائه نشده بود، کار بررسی و ارزیابی در این محورها به سالهای آتی موکول گردید. کار داوری با دقت و وسواس زاید الوصفی انجام پذیرفت و در نتیجه در برخی محورها، اثر و یا فردی به عنوان برگزیده یا شایسته تقدیر انتخاب نگردید (گزارش چهارمین آیین ...، ۱۳۸۲، ص. ۱۴۲). مقالات ارسالی به دبیرخانه همایش از لحاظ زمانی شامل آن دسته از مقالاتی می‌شود که از شهریور ماه ۱۳۸۱ تا شهریور ماه ۱۳۸۲ در داخل کشور چاپ شده بود. در این سال هیات داوران در محورهای کتابداری نسخ خطی، نشریات و اطلاع‌رسانی نسخ خطی تصمیم گرفت با توجه به محدودیت کمی آثار مورد

^۱. در این همایش دکتر نجفقلی حبیبی (پژوهشگر نسخه‌های خطی و استاد دانشگاه) دبیر علمی بود.

بررسی، ارزیابی و داوری در این محورها هر دو سال یکبار انجام گیرد (گزارش چهارمین آیین ...، ۱۳۸۲، ص. ۱۴۳).^۱

۶-۴. برگزیدگان

ردیف	گروه	رتبه	نام برگزیده (پدیدآور)	مشخصات اثر برگزیده
۱	فهرست نویسی	برگزیده	علی صدراپی خویی، علی اوسط ناطقی، رمضانعلی انتظاری	فهرست نسخ خطی کتابخانه مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی
۲	تصحیح متون	شایسته تقدیر	دکتر جلیل مسگر نژاد	فصل الخطاب خواجه پارسا
۳			جویا جهانبخش	دقایق التاویل و حقایق التنزیل ابوالمکارم حسنی واعظ
۴	مقالات	برگزیده	ایرج افشار	مقام انجامه در نسخه: نامه بهارستان، سال سوم، شماره اول، دفتر ۵، ص ۳۹-۱۰۰.
۵	حفاظت و نگهداری	برگزیده	مهناز عبدالله خان گرجی	مرمت آثار کاغذی
۶			شهناز بهلولی ریزی	آسیب شناسی نسخ خطی
۷			هادی عتیقی	بازسازی، صحافی و مرمت جلد های چرمی
۸			ایوب جوانکار	بازسازی، سخت و مرمت جلد های روغنی (لاکی)
۹		شایسته تقدیر	جلال افخمی میبدی	حفاظت، نگهداری و مرمت آثار کاغذی
۱۰	پایان نامه	برگزیده	عبدالعلی آل بویه	اللتالی البقریه فی شرح القصیده الحمیریه

^۱. مقالات طرح شده در چهارمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (آذر ماه ۱۳۸۲)، تحت عنوان "گزیده مقالات نسخ خطی ۸۲-۱۳۸۱" توسط احمد زمانی در پیام بهارستان، سال سوم، شماره ۳۰، آذر ۱۳۸۲، ص. ۱۵۸-۱۶۳ و فهرست توصیفی کتابهای واصله به دبیرخانه آیین بزرگداشت در ص. ۱۶۴-۱۷۱ همین نشریه چاپ شده است.

	لنگرودی			
۱۱	اهدا	برگزیده	احمد شاهد	اهدا ۱۴۱۱ نسخه به کتابخانه آستان قدس رضوی

(گزارش چهارمین آیین ... ۱۳۸۲، ص. ۱۴۳).

۵-۶. مراسم و سخنرانان

- این مراسم در ۲۰ آذرماه ۸۲ در کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی برگزار و شخصیت‌های زیر سخنرانی کردند:
- حجت‌الاسلام و المسلمین سید محمدعلی احمدی ابهری
 - دکتر نجفقلی حبیبی، دبیر علمی آیین
 - سید کاظم بجنوردی، رئیس کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
 - دکتر سلیم نیساری، عضو فرهنگستان زبان و رئیس سابق موسسه فرهنگی منطقه‌ای (R.C.D) (شکراللهی، ۱۳۸۲، ص. ۲۱).
 - دکتر اکبر ثبوت، از دستیاران استاد منزوی در تألیف فهرست مشترک پاکستان
 - حافظیان رضوی، نماینده انجمن کتابداران و اطلاع‌رسانی ایران
 - دکتر سرسنگی (معاون هماهنگی عارف)، قرائت پیام عارف (معاون اول رئیس جمهور)
 - استاد احمد منزوی
 - احمد مسجد جامعی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
 - عمادالدین شیخ الحکمایی، قرائت بیانیه هیأت داوران

۶-۶. اطلاع‌رسانی و انتشارات

- حدیث عشق ۵: احمد منزوی: زندگی‌نامه خودنوشت، گزیده مقالات و نامه‌ها/ به کوشش نادر مطلبی کاشانی، محمدحسین مرعشی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۲. ۳۱۰ص. عکس. به مناسبت بزرگداشت استاد احمد منزوی.
- کتاب ماه کلیات: ویژه‌نامه آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. شماره ۷۰

آیین حامیان نسخ خطی (پنجمین: ۱۳۸۳: تهران) تجلیل از استاد علی اصغر مهدوی

۷-۱. مقدمه

آیین پنجم با گرامی‌داشت یاد و خاطره استاد زنده یاد دکتر علی اصغر مهدوی، خدمات علمی و ارزنده وی را در راه گردآوری، تصحیح، انتشار و معرفی آثار پیشینیان و نیز تهیه و معرفی اسناد تاریخی، ارج نهاد. شادروان دکتر مهدوی در خانواده‌ای فرهنگ‌دوست و دانش‌پرور مسیر رشد و بالندگی را پیمود و خدمات چشمگیری را به جامعه ارائه نمود. نمونه‌هایی از این تلاش مستمر را می‌توان در کتابخانه مجلس، کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران، کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران و دیگر مراکز علمی و تحقیقاتی به وضوح مشاهده کرد. ایشان از همراهان و مشوقان همیشگی آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی بودند و هیچگاه از همکاری و ارائه مشورتهای سازنده در تداوم هر چه بهتر این حرکت دریغ نمی‌ورزیدند (برگرفته از: احمدی ابهری، ۱۳۸۳، ص ۲۰). بررسی آثار علمی گذشتگان و معرفی چهره‌های تابناک دانش و فرزانیان ایرانیان و مسلمانان و نمایاندن اوج مجد و عظمت آنان به جامعه بشری کار خرد و کوچکی نیست که اندک مایه‌گان و کم‌همتان از عهده آن برآیند. تنها رادمردانی که با احساس مسئولیتی شگرف پا در عرصه تحقیق و تتبع نهاده‌اند و دست از طرف نان و نام شسته‌اند، می‌توانند آنگونه که باید ریشه‌های عمیق تمدن و فرهنگ شرقی - اسلامی را برای جهانیان بنمایانند و از این رهگذر احساس اعتماد به نفس و خودباوری را در میان جوانان و نوجوانان این مرز و بوم شکوفا سازند. آنان که به تصحیح، تحقیق، آسیب‌شناسی و حفاظت از این آثار همت می‌گمارند و زمینه بهره‌گیری از این گنجینه‌های پربها را برای محققان فراهم می‌کنند. هر کدام نقش انکارناپذیر و ارزشمندی در این راستا ایفا می‌کنند. مرحوم مهدوی در خانواده‌ای فرهنگ‌دوست و اندیشه‌محور، مسیر رشد و بالندگی را طی کرد و خدمات چشم‌گیری به جامعه عرضه نمود و از همراهان همیشگی و مشوقان برگزاری آیین حامیان نسخ خطی

بود و هیچ گاه از همکاری و ارائه مشورت‌های سازنده در جهت تداوم و پربار ساختن این آیین دریغ نورزید (برگرفته از: جعفری، ۱۳۸۳، ص. ۱۳۷).

۷-۲. آشنایی با شخصیت ویژه آیین

دکتر اصغر مهدوی فرزند امین الضرب، پس از گذراندن دوران تحصیل در خانه و در دبستان وارد دبیرستان دارالفنون شد و پس از آن تحصیلات خود را در دانشسرای عالی آغاز کرد. تا اینکه برای ادامه تحصیلات دانشگاهی به فرانسه رفت و در رشته اقتصاد درجه دکتري گرفت. موضوع رساله دکتري ایشان، دیوان محاسبات ایران بود. ایامی که در فرانسه درس می‌خواند مصادف با دوران جنگ جهانی دوم بود. ناچار چندی بعد از آن در فرانسه ماند تا راهها باز شد و توانست به ایران باز گردد (حدود سال ۱۳۲۷). جمعاً در روزگار جنگ سختی بسیار دیده بود.

پس از مدتی اقامت در وطن، ناگزیر از سفر دیگری به فرانسه شد که منجر به سالی ماندن در آن کشور شد. در بازگشت چون دانشکده حقوق و علوم سیاسی و اقتصاد در جستجوی دانشیاران جدید برآمد او یکی از برگزیدگان برای رشته اقتصاد بود. پس به عضویت در هیأت علمی آنجا در آمد و چون شعبه اقتصاد به دانشکده اقتصاد تبدیل وضع پیدا کرد، اصغر مهدوی در دانشکده جدید سمت استادی یافت و چندی گروه اقتصاد سیاسی آنجا را تصدی می‌کرد... بامداد بیست و دوم اردیبهشت ۱۳۸۳ دکتر اصغر مهدوی درگذشت و غم جاودانه مرگ او در جامعه علمی خانه کرد.

۷-۳. گزارش دبیرخانه^۱

بنجمین دبیرخانه حامیان نسخ خطی با تشکیل چهارده گروه داوری، با دعوت از ناشرین، نشریات، شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی و کتابخانه‌هایی که نسخ خطی در آنها نگهداری می‌شود فعالیت نموده است.

^۱. در این همایش دکتر علی اشرف صادقی (استاد دانشگاه و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی) دبیر علمی و سید سعید

میر محمد صادق (پژوهشگر نسخه‌های خطی) دبیر اجرایی بودند.

از ویژگی‌های پنجمین همایش حامیان نسخ خطی، اضافه کردن بخش آثار رادیویی و تلویزیونی به دیگر بخش‌ها بود که متأسفانه شبکه‌های رادیویی از این موضوع استقبال نکرده و هیچ گونه اثری برای دبیرخانه ارسال نکردند. در بخش آثار تلویزیونی هفت اثر برای داوری ارسال شد که از میان آن‌ها یک فیلم بلند داستانی برگزیده و دو مجموعه تلویزیونی که به متون کهن پرداخته بودند شایسته تقدیر شناخته شدند.

از دیگر مختصات این همایش، بررسی وبسایت‌ها در بخش اطلاع‌رسانی بود که علاوه بر بررسی و ارزیابی محصولات الکترونیکی، پایگاه‌های اطلاع‌رسانی در حوزه متون خطی نیز مورد داوری قرار گرفته است (گزارش دبیر خانه پنجمین...، ۱۳۸۳، ص. ۱۱۰). در بخش کتابداری نسخ خطی علاوه بر بررسی گزارش‌های کتابخانه‌ها، تحقیقات میدانی انجام گرفت و برای این بخش علاوه بر عملکرد کتابدار در انجام امور محوله، تألیفات، ترجمه‌ها و تحقیقات علمی آنان نیز در ارزیابی و انتخاب فرد برگزیده و شایسته تقدیر منظور شده است (گزارش دبیر خانه پنجمین...، ۱۳۸۳، ص. ۱۱۱). مرکز نشر میراث مکتوب از حامیان این آیین بود (احمدی ابهری، ۱۳۸۳، ص. ۲۰).

۷-۴. برگزیدگان^۱

ردیف	گروه	رتبه	نام	اثر
۱	اسناد	برگزیده	دکتر عبدالحسین نوایی	مهدعلیا
۲	تاریخ	شایسته تقدیر	اکبر عشیق	تاریخ عالم آرای امینی
۳		مقاله شایسته تقدیر	محمد باهر	نقد چاپ جدید روضه الصفا، آینه میراث
۴	فلسفه و	شایسته تقدیر	علی اوجبی	اشراق هیاکل النور

^۱. برای آشنایی با برگزیدگان همایش به نشریه پیام بهارستان، سال چهارم، شماره ۴۲، آذر ۱۳۸۳ تحت عنوان شعاع تلاش رجوع شود

۵	حکمت	مقاله شایسته تقدیر	سید محمد دشتی	مقایسه وحدت وجود در فصوص ابن عربی و متنوی مولانا، مجله معارف
۶	ادبیات فارسی	شایسته تقدیر	دکتر منصور رستگار فسایی	کلیات بسحاق اطعمه
۷		مقاله برگزیده	دکتر علی رواقی	گویش‌ها و متون فارسی، نامه انجمن
۸	دین‌پژوهی	مقاله شایسته تقدیر	محمد کاظم رحمتی	بازماندهایی از کتاب الزواهر و المواعظ، کتاب ماه و دین
۹	نسخه‌پژوهی	مقاله شایسته تقدیر	ایرج افشار	اصطلاحات مربوط به کاغذ و خط و نسخه در پریخانه و قصاید طغرای مشهدی، نامه بهارستان
۱۰	رسائل	شایسته تقدیر	ایرج افشار	حظیات، (آینه میراث)
۱۱	پایان‌نامه‌ها	شایسته تقدیر	عبدالکریم علی جرادات	فریده الاصقاع فی ترجمه سلوان المطاع
۱۲	فهرست‌نویسی	برگزیده	ابوالفضل حافظیان بابلی	فهرست نسخه‌های خطی حوزه و موزه آستان حضرت عبدالمظیم، فهرست کتابخانه آستان حضرت عبدالعظیم، فهرست نسخه‌های مدرسه صادقیه سمنان و...
۱۳	آثار تلویزیونی	برگزیده	حسن فتحی (کارگردان)	فیلم داستانی نسخه خطی
۱۴		شایسته تقدیر	مهدی علی احمدی	مجموعه تلویزیونی شاخه طوبی
۱۵			روزبه معصومی	مجموعه تلویزیونی کدو مطبخ
۱۶	ناشران	شایسته تقدیر	انتشارات طلایه	
۱۷			انتشارات انجمن آثار و مفاخر فرهنگی	
۱۸			انتشارات بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی	
۱۹	نشریات	برگزیده	مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه	دکتر رضا انزابی نژاد

	مشهد			
۲۰	شایسته تقدیر	کیهان فرهنگی	محمد علی معلی	
۲۱	برگزیده	میرزا محمد کاظمینی		اهدا
۲۲	شایسته تقدیر	حجت الاسلام حاج شیخ محمد جواد نورمحمدی		
۲۳		رسول فتاحی مجد		
۲۴	برگزیده	پریسا کرم رضایی	کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران	کتابدار نسخ خطی
۲۵	شایسته تقدیر	اکرم مسعودی	کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران	
۲۶	برگزیده	صدیقه روحی دهینه	آسیب شناسی	مرمت
۲۷		مهدی عتیقی	مرمت جلد نسخ خطی	
۲۸		سید احمد قائم مقامی	مرمت آثار کاغذی	
۲۹	شایسته تقدیر	یدالله رباط جزئی	بخش مرمت نسخ خطی	
۳۰	شایسته تقدیر	مرکز احیاء میراث اسلامی		اطلاع رسانی

(پیام بهارستان، ۱۳۸۳. سال چهارم، شماره ۴۴، آذر، ص. ۱۲۰)

۷-۵. مراسم و سخنرانان

در بخش نخست این مراسم عده‌ای از صاحب‌نظران، استادان و خبرگان حوزه متون و دوستان مرحوم دکتر اصغر مهدوی آقایان دکتر منوچهر ستوده، استاد ایرج افشار، دکتر هوشنگ ساعدلو، استاد عبدالحسین حائری، استاد نجیب مایل هروی، آقای علی بهرامیان به ایراد سخنرانی پرداختند. در بخش دوم مسئولین و دست اندرکاران به ایراد سخنرانی پرداختند که عبارت بودند از:

- دکتر غلامعلی حداد عادل: رییس مجلس شورای اسلامی

- دکتر سید کاظم موسوی بجنوردی: رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
 - دکتر محمد صادق ضیایی: رئیس کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران
 - دکتر علی اشرف صادقی: دبیر علمی پنجمین آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی
 - دکتر حسین ساکت: نماینده هیأت داوران پنجمین آئین
- در پایان مراسم شرکت‌کنندگان از نمایشگاهی که به این مناسبت تدارک دیده شده بود، بازدید به عمل آوردند که مورد توجه بسیاری از ایشان قرار گرفت (شکراللهی، ۱۳۸۳، ص. ۱۱-۱۲).

۶-۷. اطلاع‌رسانی، انتشارات و نمایشگاه

پیام بهارستان: ویژه نامه آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. سال چهارم، شماره ۴۲، آذر ۱۳۸۳، ۱۴۰ صفحه.

حدیث عشق: دکتر علی اصغر مهدوی، از او و با او/ به کوشش نادر مطلبی کاشانی، محمد حسین مرعشی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، با همکاری مرکز نشر میراث مکتوب، ۱۳۸۳. ۲۲۵ ص. به مناسبت تجلیل از استاد فقید دکتر اصغر مهدوی، نسخه‌شناس برجسته و دوستار اسناد کهن. نمایشگاهی از:

- تحولات متن پژوهی در دوره معاصر
 - سیر تاریخی احیاء متون در ایران
 - متون منتشره در هفتاد سال فعالیت سازمان انتشارات دانشگاه تهران
 - آثار منتشره مرکز نشر میراث مکتوب (یک دهه احیاء متون)
 - آثار برگزیده پنج دوره آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی
 - آثار فرهنگی خاندان مهدوی (احمدی ابهری، ۱۳۸۳، ص ۲).
- ویژه نامه‌هایی هم به مناسبت این آئین منتشر گردید که عبارتند از:
- ویژه‌نامه کتاب ماه کلیات، ویژه‌نامه کتاب هفته، ویژه‌نامه آئینه میراث و شماره نخست گاه‌نامه نسخه‌پژوهی تألیف ابوالفضل حافظیان بابلی (شکراللهی، ۱۳۸۳، ص. ۱۱-۱۲).

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (ششمین: ۱۳۸۵: تهران) تجلیل از استاد سید احمد حسینی اشکوری

۸-۱. مقدمه

پژوهش در عرصه متن‌پژوهی، نسخه‌شناسی، فهرست‌نگاری و کتابشناسی از جمله مانا‌ترین و ارزشمندترین عرصه‌های پژوهشی است که نقش آن در تدوین تاریخ علم و پیشبرد تحقیقات نوین و نیز حفظ هویت و اصالت جامعه انکارناپذیر می‌نماید. اهمیت آگاهی از میراث علمی دانشمندان سده‌های گذشته، شماری از دانایان زمانه و فرزندگان دوران را بر آن می‌دارد تا دست از تمامی لذایذ مادی دنیا بشویند و پس از کسب دانش در زمینه‌های مختلف، راهی را برگزینند که پیمودن آن نیازمند ژرف‌اندیشی، همتی والا و انگیزه‌ای الهی است؛ چه آنکه رهپویان این راه، از همان آغاز در می‌یابند که مقام گنجوری و پاسداری از میراث گرانقدر پشینان تنها با رنجوری و تحمل دشواریهای جانکاه فراچنگ خواهد آمد و جاودانگی در این مقام تنها شایسته دانش مردان پاکبازی است که برای رسیدن به سر منزل مقصود گامهای خود را با آگاهی، اخلاص و جامع‌نگری برداشته باشند و در سراسر این راه دشوار، گنج دانش خویش و گنجینه دانشیان پیش از خویش را بی‌منت و ادعا در اختیار مشتاقان قرار دهند.

بی‌شک کتابشناسی، فهرست‌نگار و نسخه‌شناس نامدار روزگار استاد حجت‌الاسلام و المسلمین سید احمد حسینی اشکوری از بزرگان و اندیشه‌وران عرصه میراث‌پژوهی است که تجلیل از او، تجلیل از سیره و سنتی حسنه در ارائه خدمات ارزشمند علمی و فرهنگی است؛ سنت حسنه‌ای که اگر در اندیشه نهادینه کردن آن برنیاییم، نمی‌توانیم کامیابیهای چشمگیری را در عرصه تحقیقات بنیادین فرهنگی انتظار داشته باشیم (برگرفته از: حسینی اشکوری؛ احمدی ابهری، ۱۳۸۶، ص ۵).

در ششمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی، ضمن معرفی آثار و خدمات علمی و پژوهشی شماری از پژوهشگران و استادان، از دانش مردی پرتلاش و عالمی فرزانه تجلیل گردید که به جرأت می‌توان گفت هیچ پژوهشگری در عرصه متون کهن از

حاصل تلاش علمی و آثار ارزشمند و خدمات گونه‌گون او بی‌نیاز نیست؛ دانشمندی از سلاله پاک پیامبر گرامی اسلام، کتابشناسی آگاه و سخت‌کوش، نسخه‌شناس و فهرست‌نگاری باریک‌اندیش و محقق و مؤلفی با ارادت خالصانه و آگاهانه به مکتب اهل بیت (ع) و خادمین بزرگوار و نواندیش نسخه‌های خطی جناب استاد حجت‌الاسلام و المسلمین آقای سید احمد حسینی اشکوری، که به حق باید از او با نام شیخ آقا بزرگی دیگر در عرصه کتابشناسی و میراث پژوهی نام برد (برگرفته از: احمدی ابهری، ۱۳۸۴، ص. ۲۰).

۸-۲. آشنایی با شخصیت ویژه آیین

سیداحمد فرزند سیدعلی حسینی اشکوری، شب سیزدهم ربیع الاول ۱۳۵۰ ه.ق. در نجف اشرف به دنیا آمد و در خانواده‌ای که به علم و استغنای طبع و تقوا موصوفند، پرورش یافت. پس از طی سالهای کودکی و آموزش مقدمات خواندن و نوشتن به دروس حوزوی پرداخت.

اجداد ایشان همگی روحانی و به تربیت دینی و ارشاد مومنین اشتغال داشته و از احترام مردم برخوردار بوده‌اند و اهالی اشکورات بدانها عقیده خاصی داشتند. همواره به مطالعه و کتابخوانی اشتیاق فراوان داشت و اکثراً حتی هنگام صرف غذا از کتاب جدا نمی‌شد. به قدری در وقت غروب آفتاب و با نور ماه کتاب خوانده که چشمش ضعیف شده و در حال حاضر از این جهت سخت در زحمت است. حدود سال ۱۳۸۰ ه.ق. که از درسهای حوزه در حد نیاز فارغ شد، به فکر تخصص در رشته‌ای دیگر افتاد و میل داشت که از کارهای تکراری و کم فایده دور باشد و به کاری بپردازد که جای آن خالی و بدان نیاز باشد. پس از یک سال بررسی کارهای مختلف و ارزیابی هر یک از آنها به تحقیق متون قدیم و نسخه‌شناسی خطی پرداخت.

چون حوزه‌ها در آن عصر به این رشته‌ها علاقه نداشتند، پیمودن این راه مستلزم بسی رنجها و ناکامی‌ها بود، ولی به حول و قوه الهی با صبر و تحمل هرگونه حرمان و سرزنش و حتی توهین، مشکلات را پشت سر گذاشت و راه خود را چنان که باید و شاید در حد توان ادامه داد. به سال ۱۳۹۱ ه.ق. بر اثر فشارهای حکومت بعث عراق به ایران

مهاجرت و در جوار مرقد مطهر حضرت معصومه -علیهاسلام- به کارهای خود ادامه داده است.

از آثار تالیفی ایشان فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آیت‌الله مرعشی در بیست و شش جلد، التراث العربی در شش جلد، مولفات الزیدیه در سه جلد، دلیل المخطوطات جلد اول، تراجم الرجال در دو جلد و حدود بیست جلد کتابهای متفرقه دیگر چاپ شده است.

ایشان همچنین به چند کار تالیفی بزرگ از قبیل التراث العربی المخطوط فی مکتبات ایران العامه، المفصل فی تراجم الاعلام و معجم اعلام الامامیه مشغول می‌باشند. ذکر همه آثار استاد مجالی دیگر می‌طلبد.

۸-۳. گزارش دبیرخانه^۱

دبیرخانه دائمی حامیان نسخ خطی با تشکیل چهارده گروه داوری فعالیت خود را آغاز کرده و از ناشران، نشریات، شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی و کتابخانه‌هایی که نسخ خطی در آن‌ها نگهداری می‌شود مکاتبه شده بود. همچنین از میان ۸۰ نشریه‌ای که به صورتی تخصصی درباره نسخه‌های خطی و متن پژوهی مقالاتی را به چاپ رسانده و یا مرتبط با این موضوعات فعالیت کرده بودند، دعوت و یا دبیرخانه به صورت موردی به استخراج مقالات آن‌ها پرداخته بود (میر محمدصادق، ۱۳۸۴، ص. ۹۲).

طراحی تندیس برگزیدگان و شایستگان تقدیر براساس شمس و ترنج از دیگر ویژگی‌های همایش بود که به برگزیدگان «شمس زرین» و شایستگان تقدیر «ترنج سمین» اهدا شد.

هم چنین بنا به پیشنهاد هیأت داوران دو نفر از فرهیختگان کشور که در تعالی نسخه‌شناسی و معرفی آثار گرانقدر متون کهن فعالیت‌هایی را انجام داده بودند تقدیر شد

^۱. در این همایش دکتر علی اشرف صادقی (استاد دانشگاه و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی) دبیر علمی و سید سعید میر محمد صادق (پژوهشگر نسخه‌های خطی) دبیر اجرایی بودند.

(میرمحمد صادق، ۱۳۸۳، ص. ۱۳۰). این همایش با حمایت "مرکز پژوهشی میراث مکتوب، بنیاد فرهنگی پژوهشی ریحانه الرسول یزد و شبکه اول سیمای جمهوری اسلامی ایران" برگزار شده بود (احمدی ابهری، ۱۳۸۴، ص. ۲).^۱

۸-۴. برگزیدگان^۲

ردیف	گروه	رتبه	نام پدیدآور	مشخصات اثر
۱	تاریخ و اسناد	کتاب شایسته تقدیر	دکتر محمد رضا نصیری	فتوحات شاهی
۲		رساله شایسته تقدیر	دکتر عبدالحسین نوایی	ذیل تاریخ گزیده
۳		مقاله شایسته تقدیر	دکتر محمد رضا وصفی	یگانه وقایع‌نگاری مسیحیت غرب به زبان فارسی
۴		اسناد شایسته تقدیر	فاطمه قاضیها	تاریخ کتابخانه سلطنتی براساس اسناد کتابخانه ملی
۵	فلسفه و عرفان	کتاب شایسته تقدیر	دکتر عارف نوشاهی و دکتر معین نظامی	معدن الدرر
۶			دکتر محمد عابدی	تصحیح کشف المحجوب
۷		رساله شایسته تقدیر	دکتر نصرالله پورجوادی	حکیم‌نامه و ذیل سیر العباد و اشعار دیگر / اوحدالدین رازی
۸		مقاله شایسته تقدیر	محمد کاظم رحمتی	متنی بی‌همتا در عرفان اسلامی

^۱. آثار داوری شده در این همایش در نشریه پیام بهارستان، سال پنجم، شماره ۵۴، آذر ۱۳۸۴، ص ۹۲-۱۰۷، توسط سید سعید میر محمد صادق (دبیر اجرایی حامیان نسخ خطی) تحت عنوان "گزارش دبیرخانه هفتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی" منتشر شده است.

^۲. جهت آشنایی به نوشتار در شعاع عشق و تلاش (شرح حال برگزیدگان و شایستگان تقدیر هفتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی)، نشریه پیام بهارستان، سال ۵، شماره ۵۴، آذر ۱۳۸۴ مراجعه شود.

۹	رجال و حدیث و کلام	کتاب شایسته تقدیر	ثامر کاظم عبدالخقاجی	ایضاح الاشتباه/ علامه حلی
۱۰		مقاله شایسته تقدیر	دکتر مجید معارف	روش‌های ابن ابی الحدید در اثبات اصالت نهج البلاغه
۱۱	علوم قرآنی و ادبیات عرب	کتاب شایسته تقدیر	سید علی ملکوتی	المحیط بلغات القرآن
۱۲	ادبیات فارسی	کتاب برگزیده	نجیب مایل هروی	شرح مثنوی معنوی
۱۳		کتاب شایسته تقدیر	ناجی نصرآبادی	تذکره ریاض الشعراء
۱۴			دکتر محمود مدبری	ترجمه قرآن ماهان
۱۵		رساله شایسته تقدیر	محمد باهر	انیس الشعراء
۱۶		مقاله شایسته تقدیر	جواد بشری	جنگ رباعیات کتابخانه مرعشی
۱۷			ابوالفضل خطیبی	اصالت کهن ترین نسخه شاهنامه،
۱۸	فهرست‌نویسی و نسخه‌پژوهی	کتاب شایسته تقدیر	براتعلی غلامی مقدم	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه آستان قدس رضوی، ج ۲۴ و ۲۵
۱۹		مقاله شایسته تقدیر	ایرج افشار	قطع کاغذ و کتاب در متون فارسی و عربی
۲۰	علوم و فنون	مقاله شایسته تقدیر	هوشنگ اعلم	مقدمه بر چاپ تصویری کتاب حشائش تألیف دیسفوریدس
۲۱	کتابداری نسخ خطی	برگزیده	محمد وفادار مرادی	کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی
۲۲		شایسته تقدیر	صدیقه سلطانی فر	کتابخانه ملی
۲۳			حسین متقی	کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی
۲۴	آثار تلویزیونی	برگزیده	رضا خوشدل (کارگردان و تهیه کننده)	طلوع ماه
۲۵		شایسته تقدیر	مهدی علی احمدی	قند و پند

۲۶	مرمت	برگزیده	حسن بازیان	
۲۷		شایسته تقدیر	محمد حسین اسلام پناه	
۲۸	اطلاع رسانی	شایسته تقدیر	ناصر گلباز	بانک اطلاعات نسخ خطی پزشکی ایران
۲۹			مجید غلامی جلیسه	سایت بیاض
۳۰	اهدای نسخ خطی	برگزیده	آیت الله میرزا علی غروی علیاری	
۳۱			دکتر فریدون مقتدری	
۳۲		شایسته تقدیر	مرحوم دکتر محمد جواد مشکور	
۳۳			محمد علی نحوی	
۳۴	ناشران	برگزیده	کتابخانه آیت الله العظمی مرعشی نجفی	
۳۵		شایسته تقدیر	انتشارات مولی	
۳۶			انتشارات اساطیر	
۳۷	نشریات	برگزیده	نامه انجمن	
۳۸		شایسته تقدیر	میراث شهاب	
۳۹			ماه‌ور	

(پیام بهارستان، سال پنجم، شماره ۵۴، آذر ۱۳۸۴، ص. ۱۰۸ و ۱۰۹)

۸-۵. مراسم و سخنرانان

آیین در روز سوم آذر ماه ۱۳۸۶، با سخنرانی شخصیت های ذیل برگزار گردید:

– حجت الاسلام سید محمد علی احمدی ابهری: رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

- حسین صفار هرنندی: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
- غلامعلی حداد عادل: رئیس مجلس شورای اسلامی
- میرزا محمد کاظمینی: رئیس بنیاد ریحانه الرسول
- فرانسیس ریشارد: نسخه‌شناس برجسته فرانسوی
- حجت‌الاسلام رسول جعفریان: پژوهشگر حوزه
- حجت‌الاسلام والمسلمین سید احمد اشکوری (جعفری، ۱۳۸۴، ص ۱۲۸).

۸-۶. اطلاع‌رسانی، انتشارات و نمایشگاه

- _ حدیث عشق ۷: استاد سید احمد حسینی اشکوری: عرض حال، جستارها و گفتارها/ به کوشش سید صادق حسینی اشکوری. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۴. ۴۹۶ص. به مناسبت بزرگداشت استاد سید احمد حسینی اشکوری فهرستنگار برجسته معاصر.
- _ رنج و گنج: یادمان میراث‌شناس برجسته معاصر علامه محقق سید احمد حسینی اشکوری. به کوشش سید صادق حسینی اشکوری. قم: مجمع ذخائر اسلامی (با همکاری مرکز پژوهش کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی).

آیین حامیان نسخ خطی (هفتمین: ۱۳۸۶: تهران) تجلیل از استاد سید عبدالله انوار

۹-۱. مقدمه

در هفتمین آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی، افتخار بزرگداشت از شخصیت دانشی مردی نصیب کتابخانه مجلس شورای اسلامی شده است، که خود تجسم جلال و کمال و اخلاق، و تمثیل معرفت و دانش و فضیلت است. او مصداق واقعی «جهانی است بنشسته در گوشه‌ای». ایشان با تواضعی ستودنی به پژوهش عمیق در تمامی حوزه‌های علوم از فهرست‌نگاری و نسخه‌پژوهی گرفته تا متن‌پژوهی و علوم جدید، تربیت شده خاندان علمی و اساتید برجسته روزگار خود است که به شایستگی دارنده صفت دانشمند جامع‌الاطراف و دایره‌المعارف زنده زمان ماست، ویژگی‌ای که در عصر حاضر در حکم کیمیا است و به ویژه نسل جدید آشنایی کمتری با آن دارند. امیدواریم برگزاری آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی، موجبات آشنایی هر چه عمیق‌تر علاقمندان و طالبان علم را با چهره‌های درخشان نسخه‌شناسی و فهرست‌نگاری فراهم آورد، خلاصه استاد سید عبدالله انوار که در سایر شاخه‌های علوم چون فلسفه، منطق، ریاضیات و هندسه، صاحب نظر و متخصص می‌باشند و ده جلد فهرست نسخ خطی فارسی و عربی کتابخانه ملی از یادگارهای ارزشمند ایشان از گنجینه ملی کشور است (احمدی ابهری، ۱۳۸۵، ص ۲).

۹-۲. آشنایی با شخصیت ویژه آیین

سید عبدالله انوار به سال ۱۳۰۳ شمسی در تهران، در یک خاندان مذهبی-سیاسی پا به حیات گذارد. پدرش مرحوم آقا سید یعقوب انوار شیرازی بود. سال ۱۳۱۰ شمسی به مدرسه سیروس که دارای شش کلاس ابتدایی و سه کلاس متوسطه بود و در خیابان شاه‌آباد (امروز آن خیابان جزئی از خیابان جمهوری است) و قرب میدان بهارستان قرار داشت، فرستاده شد. در سال ۱۳۱۶ شمسی از این دبستان تصدیق (و به قول امروزی‌ها گواهی‌نامه) پایان تحصیلات ابتدایی با شاگرد اولی در حوزه تهران را گرفت.

پس از خاتمه خدمت نظام وظیفه به استخدام وزارت فرهنگ و هنر درآمد و به مدت ۵ سال معلم انگلیسی در مدارس متوسطه شد و بعد به اداره نگارش به سمت مترجم انگلیسی و فرانسه منتقل شد و دو سالی در این شغل بود تا آنکه متصدی نسخ خطی کتابخانه ملی^۱ به دانشگاه انتقال پیدا کرد و انوار بجای او به کتابخانه ملی منتقل شد و برای ۲۳ سال، تا دوره بازنشستگی، کارمند کتابخانه ملی بود.

استاد عبدالله انوار از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۵۰ در لغت‌نامه دهخدا به تدوین مطالب حرف "خ" پرداخت و تا پایان مطالب این حرف و جلد دهم از حرف "کاف" را در لغت‌نامه بود با مرگ مرحوم دکتر معین از لغت‌نامه کناره گرفت.

حاصل کار انوار در کتابخانه ملی تدوین ده جلد فهرست تحلیلی توصیفی همه نسخ موجود کتابخانه ملی بود.

انوار کارهای منتشر شده و آماده چاپ بسیاری دارد که برخی از آنها عبارتند از: شرح و ترجمه ۲۲ جلد کتاب شفا بوعلی سینا، شرح و ترجمه «شرح اشارات» خواجه نصیر، تعلیقه مفصل بر دانشنامه علایی ابن‌سینا، ترجمه مقاصد الفلاسفه غزالی، ترجمه شرح تلویحات شیخ اشراق، ترجمه و شرح منطق الملخص امام فخر رازی، شرح و تعلیقه دره‌التاج علامه قطب‌الدین شیرازی، شرح و تعلیقه بر مصنفات بابا افضل کاشی نوش آبادی، شرح موسیقی الکبیر فارابی، شرح فرائد الاصول شیخ مرتضی انصاری، شرح متافیزیک ارسطو.

وی همچنین در علوم ریاضی نیز صاحب آثاری است که از جمله آنها می‌توان به ترجمه هندسه پزوکتیو از متن فرانسوی، تدوین هفت جلد حل‌المسائل منطق و ریاضی اشاره کرد.

وی شرح منظومه را نزد استاد مطهری آموخت و نیز در ریاضی از محضر دکتر محسن هشترودی خوشه‌های علم و معرفت چید. ترجمه جستارهای فلسفی ویتگنشتاین از متن انگلیسی از دیگر آثار استاد انوار است.

^۱ . استاد مهدی محقق

۹-۳. گزارش دبیرخانه^۱

دبیرخانه حامیان نسخ خطی از اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۵ و پس از گردآوری آثاری که از مهرماه سال ۸۴ به بعد به چاپ رسیده بود، کار داوری و اجرایی خود را شروع کرد.^۲ دبیرخانه حامیان نسخ خطی در کنار فعالیت‌های حوزه داوری آثار، برای فراگیر نمودن اهمیت نسخ خطی با سازمان‌ها و مراکز متعددی برای همکاری مذاکره کرد که طی این مذاکرات توانست مشارکت شبکه چهار سیما، شبکه رادیویی گفت و گو، سازمان میراث فرهنگی و بنیاد ریحانه‌الرسول را در برگزاری هر چه با شکوه‌تر همایش، جلب کند (میر محمد صادق، ۱۳۸۵، ص. ۹۲). آئین سال جاری ویژگی دیگری هم داشت و آن حضور اعضای هیأت رئیسه اتحادیه نسخ خطی اسلامی در این آئین باشکوه بود (احمدی ابهری، ۱۳۸۵، ص. ۱۰).

۹-۴. برگزیدگان^۳

ردیف	گروه	رتبه	آثار و افراد برگزیده	آثار و افراد شایسته تقدیر
۱	اهدای نسخ خطی	برگزیده	خانواده مرحوم الفت اصفهانی	
۲		شایسته تقدیر	خانواده مرحوم آیت‌الله حاجی شیخ محمد حسین شریعتمدار ساوجی	

^۱ در این همایش دکتر علی اشرف صادقی دبیر علمی و سید سعید میر محمد صادق دبیر اجرایی بودند.
^۲ آثار داوری شده در این همایش در نشریه پیام بهارستان، سال ششم، شماره ۶۵، آبان ۱۳۸۵، ص ۹۲-۱۱۲؛ همچنین در کتاب ماه کلیات، سال نهم، شماره ۵ و ۶ (پیاپی ۱۰۱ و ۱۰۲)، اردیبهشت و خرداد، توسط سید سعید میر محمد صادق (دبیر اجرایی حامیان نسخ خطی) تحت عنوان "گزارش دبیرخانه هفتمین آیین بزرگداشت" منتشر شده است.

^۳ افراد برگزیده و شایسته تقدیر این آیین در مقاله‌ای تحت عنوان "در شعاع عشق و تلاش (شرح حال برگزیدگان و شایستگان تقدیر هفتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی)" توسط بنفشه ابوطالبی در پیام بهارستان، سال ششم، شماره ۶۵ آبان ۱۳۸۵، ص. ۱۱۴-۱۲۲ معرفی شده است.

۳	فهرست نویسی	برگزیده	استاد احمد منزوی	فهرست نسخه‌های خطی مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی
۴	نسخه‌شناسی	مقاله شایسته تقدیر	دکتر مهناز شایسته‌فر، اعظم‌السادات رزاقی	عناصر تزئینی در هنر کتاب‌آرایی قرآن و انجیل در سده‌های ۱۳-۱۴ م. ۷-۸ هجری
۵	ادبیات عرب	شایسته تقدیر	دکتر محمد مهدی پورگل	رسائل خوارزمی
۶	ادبیات فارسی	برگزیده	دکتر سعید شفیعی‌ویون	دیوان زلالی
۷		شایسته تقدیر	سید محمد عمادی حایری	زادالمسافر
۸		مقاله شایسته تقدیر	دکتر علی اشرف صادقی	تدقیق در تحفه الملوک
۹	فلسفه و حکمت	شایسته تقدیر	مجید هادی زاده	شرح فصوص الحکن
۱۰		مقاله شایسته تقدیر	اکبر ثبوت	نگاهی به حقایق التفسیر و زیادات حقائق
۱۱	تاریخ علم	برگزیده	دکتر حسن تاج بخش	الاغراض الطیبه
۱۲	تاریخ	برگزیده	محمد کاظم محمودی	المختصر من کتاب السیاق لتاریخ نیساپور
۱۳		شایسته تقدیر	دکتر عارف نوشاهی، دکتر معین نظامی	مجالس جهانگیری
۱۴	پایان‌نامه‌ها	شایسته تقدیر	دکتر علیرضا شاه نظری	تحقیق در احوال و آثار و افکار شیبانی
۱۵			زهره غلامحسین‌زاده	بررسی میزان بهره‌گیری، از فن‌آوری اطلاعات در ذخیره و بازایی نسخ خطی در کتابخانه‌های ایران
۱۶	رسائل	شایسته تقدیر	دکتر رحیم رضازاده ملک	مولود زرتشت
۱۷			خدیجه نظام مافی	روزنامه مبارکه ابوشهر

۱۸	کتابداری نسخ خطی	برگزیده	مریم تفضلی کتابخانه ملی	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
۱۹		شایسته تقدیر	محمد علی هدایت	کتابخانه مسکویه اصفهان
۲۰	آثار تلویزیونی	برگزیده	سید مجید رحیمی	مفاخر ایران
۲۱		شایسته تقدیر	علیرضا حسینی	مجله فرهنگی هنری ۱
۲۲	آثار رادیویی	شایسته تقدیر	سید محمد حسینی باغسنگانی	نام آوران
۲۳	نشریات	برگزیده	دکتر مهناز شایسته‌فر	مجله هنر اسلامی
۲۴		شایسته تقدیر	سیدرضا باقریان	مجله گنجینه
۲۵	اطلاع‌رسانی	برگزیده	مؤسسه فرهنگی و پژوهشی الجواد	پایگاه اطلاع‌رسانی نسخ خطی ایران، www.manuscripts.scici.ir
۲۶		شایسته تقدیر	سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی	پایگاه دانش، پژوهش و نشر بین‌الملل Knowledgebase.icro.ir/nosakhfarsibank/index.htm
۲۷	مرمت	برگزیده	استاد جواد رفوگران	مرمت نسخ خطی
۲۸		شایسته تقدیر	مسعود مهدی زاده	مرمت جلد‌های چرمی
۲۹	ناشران	برگزیده	دانشگاه تهران	
۳۰		شایسته تقدیر	مجمع ذخایر اسلامی	

(پیام بهارستان، ۱۳۸۵، سال ششم، شماره ۶۵، ص ۱۲۳)

۹-۵. برنامه مراسم و سخنرانان

هفتمین آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی عصر پنج شنبه ۲۸ آبان با حضور مسئولان فرهنگی ایران، اعضای اتحادیه بین‌المللی نسخ خطی اسلامی و بسیاری از نسخه‌شناسان، نسخه‌پژوهان و فهرست‌نگاران ایرانی، در ساختمان مجلس ملی برگزار شد. میهمانان

برجسته عبارتند از: دکتر محمود ارول قلیچ از ترکیه، بوقاری از عربستان سعودی، دکتر چارلز ملویل از انگلستان و دکتر ماندانا برکشلی (احمدی ابهری، ۱۳۸۵، ص ۱۰).
 شخصیت‌های ذیل در این مراسم سخنرانی کردند:
 - حجت‌الاسلام سیدمحمدعلی احمدی ابهری: رئیس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس
 - میرزا محمد کاظمینی: رئیس بنیاد ریحانه الرسول
 - حسین محمدیان: رئیس رادیو گفت‌وگو
 - علی اکبر اشعری: رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران
 - قرائت تجلیل نامه سید جعفر شهیدی، به دلیل کسالت نتوانسته بود در آن حضور یابد.
 - پروفسور چارلز ملویل: رئیس اتحادیه بین المللی نسخ خطی اسلامی
 - غلامعلی حداد عادل: رئیس مجلس شورای اسلامی

۹-۶. اطلاع‌رسانی، انتشارات و نمایشگاه

- حدیث عشق^۱ (دفتر هشتم): استاد سید عبدالله انوار در جستجوی گمنامی. به کوشش فریبا افکاری. تهران: کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۵.
 - پیام بهارستان: ویژه نامه آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. سال ششم، شماره ۶۵، آبان ۱۳۸۵.
 - کتاب ماه کلیات: ویژه نامه بزرگداشت استاد سید عبدالله انوار.... سال نهم، شماره پنجم و ششم (پیاپی ۱۰۱ و ۱۰۲)، اردیبهشت و خرداد ۱۳۸۵.

^۱. کتاب حاضر، در برگرفته [زندگی‌نامه خود نوشت و سالشمار زندگی، آثار استاد] و گزیده‌ای از مقالات و تألیفات و پژوهش‌های گرانسنگ ایشان در حوزه نسخه‌شناسی، فهرست‌نگاری، تصحیح و دیگر علوم است. بخش اول کتاب دربردارنده مقالاتی است به قلم استاد در زمینه‌های مختلف ریاضی، منطق، فهرست‌نویسی و ... بخش دوم کتاب با عنوان نگاهی به آثار علمی استاد انوار شامل مقالاتی از استاد ایرج افشار، حبیب‌الله عظیمی، و ... است. بخش سوم با عنوان انوار از نگاه و زبان دیگران، شامل خاطرات و بیان ویژگی‌های شخصیتی و اخلاقی استاد انوار زبان آقای دکتر مهدی محقق، دکتر حسین شهیدزاده، دکتر تیموری، فاطمه قاضیها، دکتر نورالله مرادی و جمشید کیانفر است. بخش چهارم نمونه‌هایی از حاشیه‌نگاری‌ها و تعلیقات است؛ و بخش پایانی کتاب دربردارنده اسناد و نامه‌ها و تصاویری از استاد انوار است (ایوبی زاده، ۱۳۸۵، ص ۸۴).

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (هشتمین: ۱۳۸۶: تهران) تجلیل از استاد سید جلال‌الدین محدث ارموی

۱۰-۱. مقدمه

حفظ، احیا و معرفی میراث مکتوب اسلامی- ایرانی، یکی از مولفه‌های موثر تقویت حافظه ملی و افزایش خودآگاهی جمعی نسبت به سهمی است که ما ایرانیان در مجموعه میراث تمدن بشری داشته‌ایم. این تلاش، به نوبه خود، حامی پیامی به نسل‌های آینده نیز هست که اگر تحقق چنان پیشینه فخری می‌مکن شد، آینده‌ای درخشان نیز می‌تواند پدید آید. این آئین‌ها همزمان با سالروز ولادت مبارک حضرت رضا (ع) به ذکر جمیل و بزرگداشت شخصیت علمی و میراث پژوهشی یکی از نمونه‌های اخلاص ایمانی و مجاهدت علمی، استاد فقید مرحوم میر جلال‌الدین محدث ارموی است. دانشمندی که- به فرموده استاد فرزانه احمد مهدوی دامغانی دامت افاضاته- "قطعا و علی‌الاطلاق در چهار دهه بیست تا شصت قمری شمسی حاضر، احدی از طبقه فضایی درس خوانده در حوزه‌های علمیه شیدالله ارکانها، که در غیر لباس روحانی بوده‌اند، در مقام خدمتگزاری و نشر معارف و آثار فرهنگی شیعه اثنا عشری، چون او بذل همت و صرف وقت و جد و جهد نفرموده است" (جلالی، ۱۳۸۶، ص. ۲).

۱۰-۲. آشنایی با شخصیت ویژه آیین: سید جلال‌الدین محدث ارموی

سیدجلال‌الدین محدث ارموی فرزند میرقاسم در سال ۱۲۸۳ شمسی در ارومیه به دنیا آمد. تحصیلات مقدماتی، ادبیات و عربی را در زادگاه در محضر اساتیدی چون شیخ علی ولدیانی فرا گرفت. در جوانی، آیت‌الله سید حسن باغی او را به لقب "محدث" ملقب ساخت. پس از آن، چهار سال از حوزه علوم اسلامی مشهد مقدس بهره برد. پس از گذراندن دوره‌های دانشگاهی در سال ۱۳۴۲ شمسی در رشته علوم منقول از دانشکده الهیات تهران دکترا گرفت. علامه اجازات علمی متعددی از جمله اجازه‌ای از شیخ آقا بزرگ تهرانی و از شیخ محمد علی دزفولی دریافت کرد. سراسر عمر این دانشمند بزرگ به تصحیح و تألیف متون گذشت. و بیش از ۷۲ رساله و کتاب از آثار با ارزش و مآخذ مهم

اسلامی شیعی، ادبی و تاریخی را تصحیح کرد و مقدمات و تعلیقات مبسوطی بر این آثار نوشت. سرانجام در نیمه شب ۵ آبان ۱۳۵۸ شمسی مطابق ۵ ذیحجه سال ۱۳۹۹ هجری قمری به رحمت ایزدی پیوست و در جوار آرامگاه ابوالفتوح رازی آرام یافت.

کتاب "النقض" شیخ عبدالجلیل قزوینی رازی، از مهمترین کتب کلامی و تاریخی و جغرافیایی مربوط به شیعه در قرن ششم هجری، از جمله کتاب‌هایی است که استاد تصحیح کرد. این کتاب یک بار در سال ۱۳۳۱ شمسی چاپ شد. مقدمه عالمانه استاد و فهرست آن دو سال بعد چاپ شد، اما به دلیل اهمیتی که این کتاب داشت، استاد تا سالهای آخر عمر بر روی آن کار کرد و عاقبت در سال ۱۳۵۷ آن را در یک جلد به همراه دو جلد تعلیقات مفصل و ارزشمند منتشر کرد. همچنین تصحیح کتاب "الایضاح" تالیف فضل‌بن‌شاذان متوفی به سال ۲۶۰ هجری قمری از قدیمی‌ترین کتاب‌هایی که هویت و شخصیت شیعه را از نظر تفکر و اندیشه عقلی اثبات می‌کند و تصحیح کتاب "الغارات" تالیف ابواسحاق ابراهیم بن محمد ثقفی کوفی متوفی به سال ۲۸۳ هجری قمری از آثار بی‌نظیر استاد است. در میان آثار پرشمار استاد ۹ جلد به صورت دست‌نوشته باقی است، از جمله شرح دعای ندبه به نام "کشف الکربه فی شرح دعائالندبه" که نتیجه شصت سال کار آن علامه است. او به دعای ندبه عشق فراوانی داشت و از جوانی خود به آن دعا اهتمام می‌ورزید.

بی‌تردید استاد یکی از پیشگامان در امر تصحیح متون در دوران حاضر است و خدمات ارزنده این دانشمند والا مقام به علم و ادب و احیای متون گرانقدر دینی و شیعی نام وی را جاودانه کرده است. علامه محدث علاوه بر تدریس در دانشگاه تهران و ریاست بخش نسخ خطی کتابخانه ملی ایران، در سال‌های ۱۳۵۷-۱۳۵۲ شمسی در مرکز باستان‌شناسی ایران به عنوان رئیس بخش متون و آثار مدون به هدایت پژوهش‌های این قسمت اهتمام داشته‌اند.

۱۰-۳. گزارش دبیرخانه^۱

دبیرخانه حامیان نسخ خطی از اردیبهشت ماه سال ۱۳۸۶ و پس از گردآوری آثار، کار اجرایی و داوری و بررسی عملکرد ناشران و نشریاتی که در چاپ آثار و مقالات نسخ خطی، فعال بودند شروع کرد. شبکه چهار سیم، شبکه رادیویی گفتگو، خانه کتاب و بنیاد ریحانه‌الرسول یزد را در برگزاری هرچه با شکوه‌تر این همایش مشارکت داشتند (میرمحمد صادق، ۱۳۸۶، ص. ۹۰).

۴۲۵ اثر اعم از کتاب، رساله، پایان‌نامه و مقاله شامل ۹۶ جلد کتاب ۸ عنوان پایان‌نامه ۸۴ رساله و ۲۳۷ عنوان مقاله در این آیین داوری گردید^۲ (روابط عمومی و امور بین‌الملل کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۶، ص. ۴۳).

۱۰-۴. برگزیدگان^۳

ردیف	گروه	رتبه	اسامی افراد	آثار
۱	اهدای نسخ خطی	برگزیده	دکتر محمود فاضل یزدی مطلق	
۲		شایسته تقدیر	ابوالفضل فاضلیان	
۳	فهرست‌نویسی	شایسته تقدیر	سیدجعفر حسینی اشکوری	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مدرسه صدر بازار اصفهان

^۱. در این همایش دکتر علی اشرف صادقی دبیر علمی و سید سعید میر محمد صادق دبیر اجرایی بودند.

^۲. فهرست آثار واصله به دبیرخانه همایش توسط دبیر میرمحمد صادق، سعید دبیر اجرایی آیین تحت عنوان "گزارش هشتمین آیین بزرگداشت" در نشریه پیام بهارستان، سال هفتم، شماره ۷۸، آذر ۱۳۸۶، ص ۹۰-۱۰۳، همچنین در کتاب ماه کلیات: ویژه‌نامه حامیان نسخ خطی. سال دهم، شماره یازدهم (پیاپی ۱۱۹)، آبان ۱۳۸۶، ص ۸۶-۹۹ ذکر گردیده است

^۳. افراد برگزیده و شایسته تقدیر این آیین در مقاله‌ای تحت عنوان "در شعاع تلاش (شرح حال برگزیدگان و شایستگان تقدیر هشتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی) توسط بنفشه ابوطالبی در پیام بهارستان، سال هفتم، شماره ۷۸، آذر ۱۳۸۶ ص ۱۰۵-۱۰۸" معرفی شده است.

۴	دین	شایسته تقدیر	دکتر عارف نوشاهی	ارشاد
۵	ادبیات فارسی	برگزیده	دکتر علی رواقی	تکمله الاصناف
			سیده زلیخا عظیمی	
۶		شایسته تقدیر	دکتر فاطمه علاقه	تذکره الشعراء دولتشاه سمرقندی
۷		مقاله شایسته تقدیر	جواد بشری	مجموعه لطافت و منظومه ظرافت [معرفی جنگ محمود شاه نقیب] (نسخه پژوهی)
۸			محمد کاظم رحمتی	بازیابی متون کهن امامی در آثار شیخ صدوق (مجله حدیث اندیشه)
۹	فلسفه و حکمت	برگزیده	دکتر نجفقلی حبیبی	رسائل الشجره الالهیه
۱۰		شایسته تقدیر	دکتر احد فرامرز قراملکی	دوازده رساله در پارادوکس دروغگو
			طیبه عارف نیا	
۱۱	تاریخ علم	شایسته تقدیر	امیرحسین پورجوادی	نسیم طرب
۱۲	تاریخ	شایسته تقدیر	نادره جلالی	مسخر البلاد
۱۳	پایان نامه ها	برگزیده	دکتر صفیه مرادخانی	فرهنگ مؤید الفضلا
۱۴		شایسته تقدیر	علیرضا ناصری مالوانی	امکان سنجی حفاظت و نگهداری نسخ خطی در کتابخانه های ملی، مرکزی دانشگاه تهران، مرعشی نجفی، آستان قدس رضوی و ملک با طرح دیجیتال کردن این نسخ
۱۵	نسخه شناسی	مقاله شایسته تقدیر	عمادالدین حکمای	مهرهای سفینه تبریز (نامه بهارستان)
۱۶	کتابداری نسخ	برگزیده	فریبا افکاری	دانشگاه تهران

۱۷	خطی	شایسته تقدیر	محمدرضا هاشمی فاضل	کتابخانه آستان قدس رضوی
۱۸	آثار تلویزیونی	برگزیده	محمد شمعشعی (شبکه ۴ سیما)	مجموعه اختران با ساختار مستند درباره زندگی دکتر علینقی منزوی
۱۹		شایسته تقدیر	حجت الاسلام و المسلمین حاج آقا ادیب یزدی	گنجینه آثار به تهیه‌کنندگی مجمع فرهنگی بلال
۲۰	آثار رادیویی	برگزیده	حمیدرضا پور علی محمد (شبکه رادیویی گفتگو)	کتابخانه امپراطور و هفت دلیل اربینوس
۲۱	نشریات	برگزیده	حمید ملکیان	مرمت پژوهش (اشیاء فرهنگی و بناهای تاریخی)
۲۲		شایسته تقدیر	علی اصغر شیرازی	نگره
۲۳	مرمت	برگزیده	احمد طالبیان	کتابخانه آستان قدس رضوی
۲۴		شایسته تقدیر	حمیدرضا قبادی	کتابخانه مجلس شورای اسلامی
۲۵	ناشران	برگزیده	دکتر محمود یوسف ثانی	انتشارات انجمن حکمت و فلسفه
۲۶		شایسته تقدیر	دکتر محمدعلی چلونگر	مرکز اصفهان شناسی و خانه ملل
۲۷	مجموعه عا	برگزیده	ابوالفضل حافظیان بابلی	نسخه‌پژوهی

(پیام بهارستان، سال هفتم، شماره ۷۶، آذر ۱۳۸۶، ص. ۱۰۴)

۱۰-۵. برنامه مراسم و سخنرانان

هشتمین آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی همزمان با ولادت مبارک حضرت رضا (ع) برگزار شد و شخصیت‌های ذیل سخنرانی کردند:

- دکتر احمد جلالی: مشاور فرهنگی رئیس مجلس و رئیس کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- استاد عبدالحسین حائری
- دکتر سید محمد دبیرسیاقی
- ترجمه پیام دکتر محفوظ
- میر هاشم محدث
- دکتر غلامعلی حداد: رئیس مجلس شورای اسلامی
- دکتر علی اشرف صادقی: دبیر علمی (روابط عمومی و امور بین الملل کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۶، ص. ۲۹-۴۳).

۱۰-۶. اطلاع‌رسانی و انتشارات

- _ هدیه بهارستان به زنده یاد استاد سیدجلال‌الدین محدث ارموی، احیاگر میراث مکتوب شیعی^۱: به کوشش عبدالحسین طالعی. تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی: خانه کتاب، ۱۳۸۶.
- _ پیام بهارستان: ویژه‌نامه هشتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. سال هفتم، شماره ۷۸، آذر ۱۳۸۹.
- _ کتاب ماه کلیات: ویژه‌نامه حامیان نسخ خطی. سال دهم، شماره یازدهم (پیاپی ۱۱۹)، آبان ۱۳۸۶.

^۱ کتابخانه مجلس شورای اسلامی به مناسبت برگزاری هشتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی، مجموعه هدیه بهارستان را- که ادامه مجلدات پیشین حدیث عشق است- به ساحت علمی استاد سید جلال‌الدین محدث ارموی تقدیم کرده. این مجموعه شامل بخش‌ها و گفتارهای زیر است:
بخش نخست: گزیده آثار استاد محدث ارموی
بخش دوم: درباره استاد محدث و آثارش
بخش سوم: مقالات اهدایی (خلیلی، ۱۳۸۶، ص. ۸۲).

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (نهمین: ۱۳۸۸: تهران) تجلیل از شیخ آقا بزرگ طهرانی

۱-۱۱. مقدمه

هویت فرهنگی را می‌توان از هویت قومی یا حتی هویت ملی متمایز دانست. هویت فرهنگی در اصل سازه‌ای اجتماعی است که به صفات فردی معنای ویژه‌ای می‌بخشد. در این مفهوم، هویت فرهنگی جامع‌تر از دیگر شکل‌های هویت است. هر چند که این به معنای آن نیست که هویت فرهنگی الزاماً، برای مردم مهمتر و یا حتی واقعی‌تر از سایر شکل‌های هویت باشد. در واقع این هویت، از شفافیت و سنجش‌ناپذیری بیشتری برخوردار است، چون بر خط و مرز روشنی، همچون ویژگی‌های زیست‌شناختی / فیزیکی استوار نیست.

هویت فرهنگی هر قوم یا ملتی برخاسته از تاریخ آن است و عوامل متعددی فراز و فرودهای تاریخی آن را شکل داده و جزء جزء آن را صیقل داده‌اند، عواملی چون زبان، دین، آیین‌ها و شعائر، قصه‌ها و مثل‌ها و خلاصه آنچه که ادب و هنر و فرهنگ آن قوم یا ملت در بستر تاریخی‌اش خوانده می‌شود. بدون شک اندیشمندان، دانشمندان، پژوهشگران، هنرمندان و شاعران، مشعل‌داران این مسیر فرهنگی و آفرینندگان هویت فرهنگی هستند و بزرگداشت آنان، در حقیقت، بزرگداشت علم و فرهنگ است. زیرا که اینان با تلاش خود راه علم را برای نسل‌های آینده هموار می‌کنند و امانات فرهنگی را به نسل‌های بعدی می‌سپارند تا هر یک با بارورتر کردن آن، به نوبه خود آن بار امانت را به نسلی دیگر واگذارند. در این حرکت سازنده تاریخی است که آن فرهنگ و تمدن، همچون نسیمی روح بخش، جوامع دیگر را درمی‌نوردد و با فرهنگ و تمدن آن درمی‌آمیزد و بارورتر می‌شود.

از مفاخر ایرانی - اسلامی یکی هم مرحوم آیت‌الله محمد محسن منزوی معروف و مشهور به شیخ آقا بزرگ طهرانی (۱۲۵۵-۱۳۴۸ ش.) است. عالمی بزرگ، محدثی سخت‌کوش، کتاب‌شناسی خبره، پژوهشگری پرتوان، که با تألیف دو اثر گرانسنگ "الذریعه الی تصانیف الشیعه" و "طبقات اعلام الشیعه" سندی عظیم و غیر قابل انکار از نقش علمای شیعه در رونق بخشیدن و پروراندن علم و اندیشه در جهان بشری فراهم آورد، دو کتاب مرجع ارزشمند که همچون چراغی فرا راه پژوهشگران و محققان می‌سوزد و راه پژوهش و تحقیق آنها را روشن می‌کند (اشعری، ۱۳۸۸، ص. ۷-۸).

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران مصادف با یکصدمین سال آغاز نگرش کتاب "الذریعه" و چهلیمین سال درگذشت آن علامه بزرگوار، نهمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی را به یاد این استاد برجسته برگزار نمود.

۱۱-۲. آشنایی با شخصیت ویژه آیین

آیت‌الله شیخ محمد محسن (آغا یا آقابزرگ) تهرانی، عالم بزرگ شیعه، کتاب‌شناس و رجالی بزرگ، در ۱۱ ربیع‌الاول سال ۱۲۹۳ هـ.ق. در تهران به دنیا آمد. پدرش ملا علی تهرانی و مادرش "بیگم" دختر حاج سید عطار، از سادات جلیل‌القدر بود. از آنجا که در بین تهرانی‌ها رسم بر این بود که پسری را به نام جد بزرگ خانواده و به نام آقا بزرگ بخوانند، محمد حسن، آقابزرگ شد و با همین نام شهره آفاق گشت. قابل توجه است که نام خانوادگی پدر ایشان منزوی بود ولی هیچوقت آقا بزرگ به این اسم و رسم نامیده نشد. در چهار و پنج سالگی هر روز قرآن را می‌آموخت. در ۷ سالگی سال ۱۳۰۰ ق. در محله پامنار تهران به مکتب خانه آقا سید ضیاء رفت و قرآن و نصاب الصبیان را آموخت. اوایل دوست داشت که به کار و کسب و تجارت همانند پدرانش مشغول شود ولی با نظر مدبرانه پدرش که رغبت زیادی برای دروس علوم دینی پسرش داشت، او مشغول دروس

حوزه شد. در ۱۰ سالگی، پدرش مجلسی تشکیل داد و با حضور علما و جمعی از روحانیون، پسرش ملبس به لباس روحانیت به دست سیدجمال الدین افجه شد. بعد از این برنامه، به او تبریک می‌گفتند و با لفظ شیخ (کلمه‌ای که برای روحانیون هم عنوان است و هم احترام) او را "شیخ آقا بزرگ" گفتند.

شیخ در سال ۱۳۰۳ هـ.ق. معمم شد و تا سال ۱۳۱۵ در تهران ساکن بود. مراحل مقدماتی را در مدرسه دانگی شروع کرد و بعد در مدرسه پامنار و سپس مسجد فخریه، مروی امروز، سایر علوم را تحصیل کرد. در طی این ۱۲ سال علوم مختلفی چون ادبیات، منطق، تجوید قرآن، فقه، اصول، خط نسخ و نستعلیق را فرا گرفت و از اساتید مجرب و بزرگواری بهره‌مند شد. در این مدت به کارها و اقدامات مهم دیگری چون استنساخ چندین نسخه از کتابهای معتبر و حایز اهمیت اقدام کرد که انجام آنها بیانگر تلاش او در احیای متون و میراث علمی و فرهنگی شیعه است. در طول این ۱۲ سال یک سفر با پدرش به مشهد مقدس کرد که در معیت شیخ فضل‌الله نوری در سال ۱۳۱۱ هـ.ق. بود. یک سفر هم به "ایلکا" روستایی در مازندران. سومین سفر او به عتبات عالیات به همراهی برادرش کربلایی محمدابراهیم سال ۱۳۱۳ بود که ایشان مصمم شد که در نجف بماند، اما اصرار برادر و همراهانش او را به ایران برگرداند، تا اینکه دو سال بعد یعنی ۱۳۱۵ هـ.ق.، شیخ علامه تهرانی تصمیم گرفت و برای همیشه ایران را ترک کرد. ایشان در سن ۲۲ سالگی هجرت خود را آغاز کرده و وارد عراق و نجف شد. در درس علمای بزرگی چون آخوند خراسانی و سیدمحمدکاظم یزدی و علمائی دیگر، به تکمیل فقه و اصول پرداخت و به اجتهاد رسید. علم حدیث را نزد حاج میرزاحسن نوری و بقیه علوم را در محضر عالمان بزرگوار آموخت. چند صباحی به کربلا برای زیارت و عبادت رفت و سال ۱۳۲۹ هـ.ق. به سامرا رفت و بعد از مدتی دوباره به نجف اشرف برگشت و تا پایان عمر در کنار آستان قدس علوی، از چشمه‌های علم و حکمت سیراب شد. بطور کلی دوران زندگی این شخصیت بزرگ عالم تشیع،

یکسره در مطالعه و تحقیق و تألیف گذشت. مردی منزوی بود که با روحی سرشار از ذوق ایمان و عشق به علم و با پشتکاری عجیب، بزرگترین کتاب‌شناسی تشیع را تدوین کرد. او از پرکارترین علمای اسلام است.

ایشان در سال ۱۳۸۵ هـ.ق. در سن ۹۶ سالگی رحلت نمودند. شیخ آقا بزرگ از آنجا که اهمیت زیادی به روایت و نقل حدیث می‌داد، از اکثر علمای بزرگ شیعه و سنی، اجازه روایت داشت و بسیاری از علمای شیعه از او اجازه روایت داشتند. ایشان بعد از "محدث نوری" سرشناس‌ترین شیخ روایت است. ایشان حدود ۲۵ عنوان کتاب که بالغ بر ۱۰۰ جلد است از خود به جای گذاشته است. مهمترین اثر او:

- الذریعه الی تصانیف الشیعه، حدود ۲۵ جلد که ۵۳۵۱۰ کتاب از نویسندگان شیعی در آن توصیف شده‌اند.

- طبقات اعلام الشیعه، حدود ۲۰ جلد در ذکر احوال و آثار عالمان شیعه از قرن چهارم تا چهاردهم هجری.

- هدیه الرازی الی المجدد الشیرازی، درباره زندگی میرزای شیرازی و تألیفات دیگر.

۱۱-۳. گزارش دبیرخانه^۱

در این دوره که همزمان با صدمین سال آغاز نگارش کتاب الذریعه، بزرگترین کتاب‌شناسی کتاب‌های شیعی بود، کارگاهی آموزشی با موضوع نسخ خطی برگزار شد (اعلام، ۱۳۸۸، ص. ۸۸). خلاصه آثار رسیده^۱ و فعالیت دبیرخانه به شرح ذیل است:

^۱. در این همایش دکتر مهدی محقق دبیر علمی و سید سعید میر محمد صادق دبیر اجرایی بودند؛ همچنین حضرت حجت الاسلام والمسلمین سید محمدعلی احمدی ابهری، دکتر حبیب‌الله عظیمی و فتح‌الله کشاورز به عنوان عضو کمیته علمی و علی صادق‌زاده وایقان به عنوان عضو کمیته اجرایی و مسئول دبیرخانه همکاری و فعالیت داشتند.

ردیف	گروه	آثار رسیده	آثار برگزیده	رتبه	تعداد داور
۱	فهرست نویسی	۳۸	۱	برگزیده	۳
۲	کلام	۲۰	۱	شایسته تقدیر	۳
۳	دین	۲۲	۲	برگزیده و شایسته تقدیر	۳
۴	تاریخ	۵۰	۲	برگزیده و شایسته تقدیر	۳
۵	ادبیات	۳۸	۲	برگزیده و شایسته تقدیر	۳
۶	رسائل	-	۱	شایسته تقدیر	۳
۷	علوم و فنون	۴	-	-	۳
۸	پایان نامه	۷	-	-	۳
۹	مقالات	۴۰	-	-	۳
۱۰	پیشکسوت	۸	۳	شورای علمی آیین بزرگداشت	
جمع		۲۱۹	۱۲	برگزیده (۴ اثر)، شایسته تقدیر (۵ اثر)	

۱۱-۴. برگزیدگان

ردیف	گروه	رتبه	نام پدیدآور	مشخصات اثر برگزیده
۱	فهرست نویسی	برگزیده	عمادالدین	فهرست استاد بقعه شیخ صفی الدین اردبیلی

۱. کارنامه فهرستگاران، نسخه پژوهان و مصححان (آثار منتشره از مهر ماه ۱۳۸۶ تا اسفند ماه ۱۳۸۸) در "کتاب ماه کلیات: ویژه نامه نسخه های خطی (۱)، به مناسبت آیین بزرگداشت حامیان نسخه های خطی، سال سیزدهم، شماره یازدهم (پیاپی ۱۵۵)، آبان ۱۳۸۹ به کوشش سید سعید میر محمد صادق منتشر شده است

			شیخ الحکمایی	
۲	حکمت	برگزیده	نجفقلی حبیبی	شرح التلویحات اللوحیه و العرشیه: ۳/ج/ ابن کمونہ عزالدولہ سعد بن منصور
۳		شایسته تقدیر	جویا جهانبخش	اعتقادات شیخ بهایی
۴	دین	برگزیده	محمد علی آذرشب	مفاتیح الاسرار و مصابیح الابرار
۵		شایسته تقدیر	محمد کاظم رحمتی	رساله الافاده فی تاریخ الائمہ الساده/ ابوطالب یحیی بن حسین طارونی
۶	تاریخ	برگزیده	عبدالحسین نوایی، سید سعید میر محمد صادق	ظفر نامه/ شرف الدین علی یزدی
۷		شایسته تقدیر	لو جین (از کشور چین)	چین نامه/ تالیف ماتیو ریچی؛ تصحیح و مقابله با.... از لو جین. تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب، ۱۳۸۷.
۸	ادبیات	برگزیده	جلال خالقی مطلق	شاهنامه فردوسی: ۸/ج/ تالیف ابوالقاسم فردوسی
۹		شایسته تقدیر	علی صفری آق قلعه	تحفه العراقین / تالیف خاقانی
۱۰		شایسته تقدیر	سید محمد رضا ابن رسول	رساله سرو و آب/ سروده قاضی نظام الدین اصفہانی
۱۱	پیشکسوت	برگزیده	دکتر مهدی محقق	
۱۲			استاد عبدالله انوار	
۱۳			استاد زینت بابک فرد	

۱۱-۵. برنامه مراسم و سخنرانان

نهمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی پس از یک سال وقفه به همت سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران روز ۱۸ مردادماه ۱۳۸۸ برگزار شد. در این مراسم شخصیت‌های ذیل سخنرانی کردند:

- علی‌اکبر اشعری: مشاور فرهنگی رئیس جمهور و رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی،
- دکتر غلامعلی حداد عادل: رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی،
- دکتر مهدی محقق: دبیر علمی همایش و رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی.

۱۱-۶. انتشارات و اطلاع‌رسانی

یادنامه شیخ آقا بزرگ تهرانی: مجموعه گفتارها به مناسبت یکصدمین سال آغاز نگارش الذریعه. به کوشش، ویرایش و مقدمه عبدالحسین طالعی. تهران: خانه کتاب: سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، ۱۳۸۸.

آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (دهمین: ۱۳۸۹: تهران)

تجلیل از مرعشیان

۱-۱۲. مقدمه

مرحوم آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی بزرگمردی از تبار عالمان راستین بود. او بیش از نود سال از عمر گران‌قدر خویش را با تحمل رنج و سختی در راه کسب و نشر علم و به‌ویژه احیای میراث عالمان و دانشمندان پیشین گذراند؛ در این راه مجاهدت‌ها کرد و هیچ‌گاه هیچ مشکلی او را از پای درنیاورد. سینه فراخ و گشاده وی، مملو از علم و آگاهی توأم با عشق و ایمان بود و این حافظه سرشار وی بود که وقتی لب به سخن می‌گشود کلمات از دو لب مبارکش می‌بارید و مخاطب را مبهور دریای علم و آگاهی خود می‌کرد. او که در کنار این همه فضایل، عالمی مجاهد بود، در تمام دوران مبارزه ملت ایران در مقابل ظلم و استبداد به رهبری حضرت امام خمینی رضوان‌الله تعالی علیه، هشیارانه علم مبارزه را در دست داشت و حضورش مایه هدایت عموم مردم و قوت قلب مبارزان آن زمان بود. علی‌رغم نقش برجسته و نمایانش در نهضت، او که تفرقه را مهمترین آسیب پیش روی انقلاب می‌شناخت و نقشه دشمن برای استفاده از این حربه را پیش‌بینی می‌کرد، در نخستین روزهای ورود امام به میهن با اعلام ضرورت تبعیت از رهبری امام، نقش مهمی در وحدت ملی و خنثی‌سازی چنین توطئه‌هایی ایفا کرد.

او در کنار تربیت شاگردان بسیار، دو یادگار ارزشمند نیز از خود باقی گذاشت که امروز از مفاخر کشور و جهان اسلامند. یکی کتابخانه گران‌سنگی که چون دُر در عالم اسلام می‌درخشد و آوازه آن جهانی است و هر اسلام‌پژوهی در مسیر تلاش خود از آن بهره می‌گیرد و دیگری شاگردان و فرزندان شایسته به‌ویژه حضرت حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی نجفی که بی‌تردید بدون همیاری و همکاری ایشان در زمان حیات پدر و تلاش و کوشش فراوان وی پس از رحلت آن فقیه فرزانه چنین گنجینه ارزشمندی از منابع نفیس و یگانه شکل نمی‌گرفت. او بحمدالله همراه با طیّ سطوح عالی

دروس حوزوی، تحصیلات دانشگاهی را نیز تا بالاترین رتبه ادامه داده و با آگاهی از امکانات مدرن و اقتضائات روز توانسته بین دانش سستی و مدرن شیوه‌های حفاظت و نگهداری و اشاعه اطلاعات منابع موجود در کتابخانه موسوم به نام پدر بزرگوارشان را پیوند بزند و این مرکز را به الگویی بی‌بدیل تبدیل کند که شهره کتابخانه‌های بزرگ جهان و اسلام‌پژوهان شود و بسیاری را مشتاق بازدید از آن کند (اشعری، ۱۳۸۹، مقدمه).

۱۲-۲. آشنایی با شخصیت‌های ویژه آیین

۱۲-۲-۱. حضرت آیت‌الله العظمی سید شهاب الدین مرعشی نجفی (ره)

معظم‌له در سالهای عمر بابرکشان موفق شده است که بیش از ۴۵۰ اجازه اجتهاد و روایی از علمای امامیه و غیر امامیه بگیرد و به حق ملقب به شیخ‌الاجازه عصر خویش شود (فهرست کامل این اجازات در کتاب المسلسلات ۲ جلدی به چاپ رسیده است). ایشان در سال ۱۳۴۲ق. برای زیارت آستان مقدس ثامن‌الحجج (ع) و حضرت فاطمه معصومه (ع) و دیدار با آشنایان و بستگان خود به سوی ایران هجرت نموده و پس از طی مدتی، در ۱۲ شعبان ۱۳۴۳ق. وارد شهر قم شده است. به محض ورودشان به قم، حضرت آیت‌الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری - مؤسس حوزه علمیه قم - از ایشان دعوت کرد که برای تربیت علمی و اخلاقی طلاب حوزه علمیه قم رحل اقامت در این شهر افکند که ایشان آن را پذیرفته و تا آخر عمر، قم را موطن خود قرار داد. معظم‌له در طول ۷۰ سال تدریس در حوزه علمیه قم، شاگردان فراوانی تربیت و تحویل جامعه داده است.

اولین توضیح‌المسائل ایشان به سال ۱۳۷۰ق. با عنوان نخبه‌الاحکام به چاپ رسیده است و علی‌رغم اشتغالات فراوان، به تالیف بیش از ۱۵۰ اثر در رشته‌های مختلف علوم پرداخته است که فقط یکی از آنها با عنوان ملحقات الاحقاق به تنهایی ۳۶ جلد

می‌باشد. علاوه بر خدمات علمی و اجتماعی فراوان، در زمینه فرهنگی نیز تلاش‌های ستودنی انجام داده است که تاسیس چندین مدرسه علمیه و مراکز تحقیقی از جمله آنهاست. اما مهمترین اثر ماندگار ایشان، کتابخانه بزرگ معظم‌له است که هم اکنون به یکی از بزرگترین مراکز فرهنگی جهان تبدیل شده است و روزانه دهها محقق جهانی و صدها پژوهشگر داخلی از این فرهنگستان بزرگ بهره‌مند می‌شوند.

امام خمینی در تجلیل از این اثر ماندگار فرموده است: «کتابخانه حضرت آیت‌الله آقای نجفی مرعشی - دامت برکاته - از کتابخانه‌های کم‌نظیر و شاید بتوان گفت بی‌نظیر ایران است. کتب نفیس اعظام شیعه و کتابهای منحصر به فرد و خطی آن از ذخایر فرهنگ غنی اسلام و ایران می‌باشد».

قلب این عالم فرزانه و عارف زاهد و سیاستمدار مذهبی، در شامگاه چهارشنبه هفتم شهریور ۱۳۶۹ / هفتم صفر ۱۴۱۱ در سن ۹۶ سالگی پس از عمری مجاهدت و تلاش، از حرکت ایستاد و معظم‌له به جوار آرامش الهی هجرت نمود و انقلاب اسلامی را از یکی از پشتوانه‌های محکم و استوار خود محروم ساخت و حوزه‌های علمیه یکی از ارکان علمی و عملی خود را از دست داد و جهان تشیع را به سوگ نشاند. معظم‌له علی‌رغم اختصاص قبری مناسب در حرم مطهر فاطمه معصومه (س)، ترجیح داد که در «زیر پای افرادی که به دنبال علوم آل محمد (ص) هستند، دفن شود. لذا بنا به وصیت ایشان، در راهروی درب ورودی کتابخانه‌شان در قم به خاک سپرده شد و مرقد مطهرشان روزانه ملجأ و مأوا و زیارتگاه صدها تن از عاشقان و عارفان جهان اسلام است (بدوی، ۱۳۸۳، ص. ۲۵-۲۸).

۱۲-۲-۲. حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی نجفی

حجت‌الاسلام و المسلمین حاج سید محمود مرعشی نجفی، ملقب به جمال‌الدین (متولد ۱۳۲۰ش.) در شهر علم و اجتهاد قم و در بیت فقاقت و مرجعیت دیده به جهان

گشود و پس از گذراندن دوره‌های دبستان و دبیرستان به سلک روحانیت درآمد و در حوزه علمیه قم مقدمات و سطح را نزد پدر بزرگوار خود و اساتید برجسته‌ای آموخت و به درس خارج فقه و اصول پدر خود قدم گذارد که تا اواخر عمر معظم‌له، ادامه یافت. ایشان در کنار فراگیری علوم فقه و اصول و دیگر علوم حوزوی، مانند تفسیر، حدیث، منطق و فلسفه، به رجال، انساب و بویژه کتابشناسی و نسخه‌شناسی سخت علاقه‌مند گردید و همواره به مطالعه کتب و رسائل قدما و متاخرین در این رشته‌ها می‌پرداخت و از تجربیات گسترده پدر خویش استفاده فراوان می‌برد تا اینکه خود در برخی از این رشته‌ها صاحب‌نظر گردید. سپس در رشته جامعه‌شناسی دانشگاه لندن به تحصیل پرداخت و در مارس ۱۹۸۵ موفق به اخذ دکترای جامعه‌شناسی گردید.

وی اداره بیت و امور مرجعیت، مدارس و کتابخانه عمومی معظم‌له را به عهده داشته و به تصریح آیت‌الله مرعشی در یکی از فرازهای وصیتنامه الهی و اخلاقی خود: ایشان در تاسیس و اداره و ابقای کتابخانه از همان آغاز نقش اساسی و ارزنده‌ای داشته و در حقیقت بانی و مؤسس اولی آن شخص ایشان بوده است. غیر از اداره امور بیت ایشان و کتابخانه و مدارس، دکتر مرعشی نقش بسیار ارزنده‌ای در پیشبرد اهداف و پیروزی انقلاب اسلامی ایران داشته است زیرا ایشان حلقه واسطه میان پدر و رهبر انقلاب حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خمینی بوده است. پیامهای مهم و سری که میان آنان مبادله می‌شد به وسیله دکتر مرعشی انجام می‌گرفت و پخش و نشر اطلاعیه‌ها و پیامهای آیت‌الله مرعشی و برخی از پیامها و اطلاعیه‌های امام خمینی پیش از ورود به ایران به عهده ایشان قرار داشت.

دکتر مرعشی در کنار این فعالیتها به کار تالیف و تصنیف نیز اشتغال داشته و مقدمه‌های بیشتر کتابهای منتشر شده از سوی کتابخانه را شخصاً نوشته است. برخی از آثار وی عبارت است از تصحیح کتاب شرح نخبه‌المقال در علم رجال، اثر پدر بزرگوارشان، تصحیح و آماده‌سازی برخی از رساله‌های علمیه آیت‌الله مرعشی، همگامی و کوشش در

تحقیق و چاپ کتاب احقاق الحق قاضی نورالله شوشتری و ملحقات احقاق الحق که توسط آیت‌الله مرعشی تهیه شده و لجنة احقاق الحق مسئولیت تحقیق آن را داشت و تاکنون ۲۷ جلد آن منتشر شده است؛ شرح حال و آثار و آراء ابن سینا؛ شرح حال و آثار و آراء ابوحامد غزالی که در قم در سال ۱۳۴۱ شمسی چاپ و منتشر شده‌اند؛ جمع‌آوری اجازات حضرت والدشان به انضمام زندگینامه اجازه‌دهندگان که تحت عنوان المسلسلات فی الجازات، آماده چاپ است؛ شرح حال و آثار و آراء ابونصر فارابی که تاکنون به چاپ نرسیده است؛ شرح احوال و زندگی بیش از دویست تن از دانشمندان اسلامی، اعم از شیعی، سنی و زیدی که به مرحوم والدشان اجازه روایتی داده‌اند و به صورت دستنویس باقی مانده است. دکتر مرعشی هم اکنون نیز تولیت کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی و ریاست واحدهای تحقیقاتی آن کتابخانه را به عهده دارند و در برخی مجامع علمی داخل و خارج کشور و چند مرکز علمی و فرهنگی بین‌المللی عضویت دارند (رفیعی، ۱۳۸۱، ص. ۳۵۸-۳۶۱).

۱۲-۳. گزارش دبیرخانه^۱

در همایش‌های پیشین معمولاً آثار منتشره از آخر شهریور سال قبل تا آخر شهریور سال برگزاری آیین فرخوان و داوری می‌گردید که مشکلاتی را به دنبال داشت، زیرا در خیلی از آثار منتشره، ماه انتشار مشخص نیست. در نهمین همایش که با وقفه یک ساله برگزار شد، آثار شهریور ۱۳۸۶ الی آخر ۱۳۸۷ فرخوان و داوری شد و مقرر گردید در

^۱. در این همایش دکتر حبیب‌الله عظیمی (عضو هیات علمی و معاون سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران) دبیر علمی، فتح‌الله کشاورز میرزا محمدی (مدیر کل کتابهای خطی و نادر سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران) دبیر اجرایی، حمید سلیم گندمی (مدیر گروه اطلاع‌رسانی کتابهای خطی و نادر) عضو کمیته علمی (مسئول بررسی مقالات و پایان نامه‌ها) و علی صادق زاده (مدیر گروه فراهم‌آوری مخطوطات) عضو کمیته علمی (مسئول بررسی فهرست‌ها و کتابها) و مسئول دبیرخانه بودند.

دهمین همایش از اول سال ۱۳۸۸ الی آخر سال ۱۳۸۸ باشد و چنین هم شد.^۱ جزئیات عملکرد دبیرخانه دهمین آیین در جدول زیر بیان شده است.

ردیف	موضوع	آثار رسیده	انتخاب شده	رتبه	تعداد داوران	ترکیب داوران
۱	دین	۱۲	۴	برگزیده (۲) شایسته تقدیر (۲)	۳	اساتید دانشگاه تهران، قم و کتابخانه ملی ایران
۲	فهرست نویسی	۳۲	۳	برگزیده (۱) شایسته تقدیر (۲)	۷	اساتید و متخصصان: کتابخانه مرعشی، مجلس، دانشگاه تهران، مرکز کتابشناسی شیعه، مجمع ذخایر اسلامی و ...
۳	علوم	۱۷	۳	شایسته تقدیر (۳)	۳	اساتید شورای عالی انقلاب فرهنگی، بنیاد ایران شناسی و کتابخانه ملی ایران
۴	ادبیات	۴۵	۲	شایسته تقدیر (۲)	۳	اساتید فرهنگستان زبان و ادب فارسی و مرکز پژوهش کتابخانه مجلس
۵	فلسفه و حکمت	۱۵	۲	شایسته تقدیر (۲)	۳	اساتید خانه کتاب و موسسه پژوهشی فلسفه و حکمت ایران
۶	تاریخ و اسناد	۳۰	۳	برگزیده (۱)	۷	اساتید دانشگاه تهران، قم، شهید بهشتی و اسناد ملی ایران

۱. کارنامه فهرستگران، نسخه‌پژوهان و مصححان (آثار منتشره از مهر ماه ۱۳۸۶ تا اسفند ماه ۱۳۸۸) در "کتاب ماه کلیات: ویژه‌نامه نسخه‌های خطی (۱)"، به مناسبت آیین بزرگداشت حامیان نسخه‌های خطی، سال سیزدهم، شماره یازدهم (پیاپی ۱۵۵)، آبان ۱۳۸۹ به کوشش سید سعید میر محمد صادق منتشر شده است.

		شایسته تقدیر (۲)				
۷	فاکسیمیله	۱۲	۱	شایسته تقدیر (۱)	۴	اساتید دانشگاه تهران، مرکز پژوهشی میراث مکتوب، شورای عالی انقلاب فرهنگی
۸	پایان نامه	۱۰	۳	برگزیده (۱) شایسته تقدیر (۲)	۱۰	اساتید فرهنگستان زبان و ادب فارسی، بنیاد ایران شناسی، دانشگاه تهران، کتابخانه ملی ایران و ...
۹	مقاله	۱۰۵	۲	شایسته تقدیر (۲)	۹	اساتید بنیاد ایران شناسی، دانشگاه قم، کتابخانه ملی ایران و ...
۱۰	رساله ها	۸۵	۱	برگزیده (۱)		
۱۱	ناشر	۵	۱	برگزیده (۱)		شورای علمی آیین بزرگداشت
۱۲	پیشکسوت	۱۰	۳	برگزیده (۳)		شورای علمی آیین بزرگداشت
جمع		۳۷۳	۲۷	برگزیده (۱۰ اثر) ، شایسته تقدیر (۱۸ اثر) ، داوران (۴۹ نفر)		

۱۲-۴. برگزیدگان

ردیف	گروه	رتبه	افراد برگزیده	مشخصات اثر
۱	دین	برگزیده	دکتر سید محمود مرعشی نجفی	موسوعه الامه فی نصوص اهل السنه (۲۰ جلد) // تالیف سید شهاب الدین مرعشی نجفی. قم: صحیفه خرد، ۱۳۴۸-۱۳۸۵. با امتیاز ۲۰۰
۲			پژوهشکده علوم و معارف حدیث (دارالحدیث) و دبیر علمی کنگره: حاج	مجموعه آثار کنگره بین المللی بزرگداشت فقه الاسلام کلینی (۶۲). قم: دارالحدیث، ۱۳۸۷-۱۳۸۸. با امتیاز ۱۹۸/۳

			آقا مهدی مهریزی،	
۳	شایسته تقدیر	سید محمد کاظم موسوی	الاقتصاد فیما یحب علی العباد/ تألیف محمد بن حسن طوسی. قم: دلیل ما. با امتیاز ۱۶۰	
۴		منصوره اعتمادی	الرسائل الفقهیه فی الغناء. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی. با امتیاز ۱۳۳/۳	
۵	فهرست نویسی	برگزیده	جواد بشری	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی جلد ۲۷/۱. تهران: کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی. با امتیاز ۱۸۲
۶	شایسته تقدیر	ابوالفضل حافظیان بابلی	فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی (جلد ۳-۵). با امتیاز ۱۶۶/۵۷	
۷		ابوالفضل حافظیان صدرایی خویی	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی آیت الله گلپایگانی(قم)(۹جلد در ۵ مجلد)/به کوشش و ویرایش مصطفی درایتی. تهران: کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی. با امتیاز ۱۵۲/۱۴۲	
۸	شایسته تقدیر	بابک خضرائی	جامع الاحیان/ عبدالقادر بن غیبی حافظ مراغی. تهران: فرهنگستان هنر. با امتیاز ۱۴۳/۳	
۹		حسن عاطفی	ورزنامه / فسطیوس بن اسکوراسیکه. تهران: مرکز نشر دانشگاهی. با امتیاز ۱۳۱/۶	
۱۰		علی اوجبی	الایضاح عن اصول صناعه المساح/ منسوب به ابو منصور عبدالقاهر بن طاهر بغدادی تمیمی. تهران: کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی. با امتیاز ۱۳۱/۶	
۱۱	ادبیات	شایسته تقدیر	احمد مجاهد	شروح سوانح العشاق: پنج شرح بر سوانح احمد غزالی متوفای ۵۲۰ق. تهران: دانشگاه تهران، موسسه انتشارات. با امتیاز ۱۳۸

۱۲			حسین رضوی برقعی	کامل التعبير / تالیف حبیش بن ابراهیم تفلسی. تهران، نشرنی. با امتیاز ۱۳۶/۶
۱۳	فلسفه و حکمت	شایسته تقدیر	محمد تقی دانش پژوه ایرج افشار	دستور الجمهور فی مناقب سلطان العارفين ابویزید طیفور / تالیف احمد بن الحسین الشیخ الخرقانی. تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب. با امتیاز ۱۳۱/۶
۱۴			دکتر توفیق هاشم پور سبحانی	فیه مافیہ (و پیوست‌های نویافته) // مولانا جلال‌الدین محمد بلخی. تهران: کتاب پارسه. با امتیاز ۱۳۵
۱۵	تاریخ و اسناد	برگزیده	سید صادق حسینی اشکوری	موقوفات اصفهان. قم: اداره کل اوقاف و امور خیریه استان اصفهان: مجمع ذخائر اسلامی. با امتیاز ۱۷۱؛ با تشکر ویژه از اهتمام جدی ایشان به فهرست نمودن نسخه‌های خطی در شهرستانها
۱۶		شایسته تقدیر	مریم میر شمسی	العراضه فی الحکایه السلجوقیه/تالیف محمد نظام الحسینی یزدی. تهران: بنیاد موقوفات افشار. با امتیاز ۱۴۰
۱۷			دکتر محمد رضا نصیری	تاریخ فرشته (۲ج)/تالیف محمد قاسم هندو شاه استرآبادی. تهران: انجمن آثار و مفاخر فرهنگی. با امتیاز ۱۳۶/۲
۱۸	فاکسیمیل	شایسته تقدیر	مرکز پژوهشی میراث مکتوب	الابنیه عن حقایق الادویه: روضه الاتس و منفعة النفس / موفق بن علی هروی؛ کاتب علی بن احمد اسدی طوسی؛ با مقدمه ایرج افشار و علی اشرف صادقی. تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب وین: فرهنگستان علوم اتریش. و علی‌نامه (منظومه‌ای کهن) // از ربیع با مقدمه محمدرضا شفیعی کدکنی و محمود امید سالار. تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب: کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی؛ قم: کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام و ایران؛ موسسه مطالعات اسماعیلیه. با امتیاز ۱۳۶/۲۵
۱۹	پایان‌نامه	برگزیده	مصطفی رستمی	گونه شناسی تجلید در حوزه تمدن ایران اسلامی (پایان‌نامه دکتری) // استاد راهنما: دکتر حبیب‌الله آیت‌اللهی. دانشگاه

			شاهد، دانشکده هنر. با امتیاز ۱۷۳/۷۵
۲۰	شایسته تقدیر	شی گوان (از کشور چین)	تصحیح و ویرایش تنگسوق نامه (پایان نامه دکتری) // استاد راهنما: دکتر منوچهر اکبری. دانشگاه تهران، دانشکده ادبیات و علوم انسانی. با امتیاز ۱۷۰
۲۱		زهرا ضیایی	تصحیح و تحقیق تذکره بستان العشاق (پایان نامه کارشناسی ارشد) // استاد راهنما: دکتر مهدی دشتی. دانشگاه علامه، دانشکده ادبیات فارسی و زبانهای خارجی. با امتیاز ۱۶۱
۲۲	رسائل و مقالات	برگزیده	حمید رضا مستفید
۲۳	شایسته تقدیر	جلال خالقی مطلق	بررسی و ارزیابی شاهنامه سن ژوزف (نامه بهارستان سال دهم، دفتر ۱۵). با امتیاز ۱۶۵/۵
۲۴		داود غلامزاده	تاملی در روش تصحیح و شیوه تعلیقی در کتاب ارج نامه یوسفی. با امتیاز ۱۶۴
۲۵	ناشر	برگزیده	کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
۲۶	پیشکوتان	برگزیده	استاد عبدالحسین حائری
۲۷		سید محمد حسین خبره فرشیچی	به پاس نیم قرن تلاش برای فراهم آوری و حفظ نسخه های خطی
۲۸		سید نجیب مایل هروی	به پاس تدوین آثار ارزشمند و تدریس در حوزه نسخه های خطی و تصحیح متون

۱۲-۵. برنامه مراسم و سخنرانان

مراسم در روز شنبه ۲۹ آبان ۱۳۸۹ در تالار شریعتزاده سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران برگزار و شخصیت‌های ذیل سخنرانی کردند:

__ علی اکبر اشعری: مشاور فرهنگی رئیس جمهور و رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

__ حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی نجفی: تولیت و ریاست کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌العظمی سیدشهاب الدین مرعشی نجفی (ره) و گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی

__ حجت‌الاسلام و المسلمین سید عبدالله فاطمی‌نیا

__ دکتر غلامعلی حداد عادل: رئیس کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی و رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی

__ دکتر حبیب‌الله عظیمی: معاون سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران و دبیر علمی

- اهداء لوح تقدیر به پاس قدردانی از مقام شامخ آیت‌الله مرعشی (ره) از طرف انجمن فهرست‌نگاران ایران، مؤسسه کتابشناسی شیعه، دفتر نشر میراث مکتوب، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، کتابخانه‌های تخصصی قم، کارکنان کتابخانه آیت‌الله العظمی مرعشی، انجمن کتابداران ایران، مرکز بین‌المللی مخطوطات اسلامی، مؤسسه پنجره باز نسخه‌های خطی.

۱۲-۶. اطلاع‌رسانی، انتشارات و نمایشگاه

_ ارجنامه مرعشیان / گردآورنده محمد اسفندیاری و حسین رفیعی. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. ۱۳۸۹، ۷۰۷ ص. مصور. بزرگداشت حضرت آیت‌العظمی سیدشهاب الدین مرعشی نجفی و حجت‌الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی نجفی.

- کتاب ماه کلیات: ویژه‌نامه نسخه‌های خطی (۱): به مناسبت آیین بزرگداشت حامیان نسخه‌های خطی. سال سیزدهم، شماره یازدهم (پیاپی ۱۵۵)، آبان.

- کتاب ماه کلیات: ویژه‌نامه نسخه‌های خطی (۲): به مناسبت آیین بزرگداشت حامیان نسخه‌های خطی. سال سیزدهم، شماره دوازدهم (پیاپی ۱۵۶)، آبان.

- نمایشگاه آثار آیت‌الله العظمی مرعشی، نمایشگاه آثار دکتر مرعشی، کتابهای حاشیه نوشته آیت‌الله مرعشی، دفتر یادبود کتابخانه، پذیرایی ناهار و نماز جماعت، هدیه به حضار همایش، نمایش فیلم مستند آیت‌الله مرعشی.

جشنواره حامیان اسناد و نسخ خطی فجر (نخستین: ۱۳۸۹: کرج)

۱۳-۱. مقدمه

این جشنواره توسط موزه تاریخ شهر کرج (باستان‌شناسی، مردم‌شناسی، گنجینه اسناد و نسخ خطی)^۱ با مشارکت کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی و پژوهشکده و مرکز مطالعات و تحقیقات کرج شناسی برگزار شده است. هدف این جشنواره به عنوان نخستین کار مشترک برای حفظ و نگهداری نسخ خطی و ایجاد انگیزه برای بخش خصوصی برای فعالیت بیشتر در این حوزه بوده است.

۱۳-۲. گزارش دبیرخانه

نخستین جشنواره حامیان اسناد و نسخ خطی با حضور اساتید تاریخ و فرهنگ و هنر برگزار و در این مراسم از ۳۱ نفر پژوهشگر و مجموعه‌دار اسناد و نسخه‌های خطی تجلیل گردیده است.

۱۳-۳. برگزیدگان

ردیف	نام	نام سازمان و یا	ردیف	نام	نام سازمان
۱	احسان‌الله شکرالهی	کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس	۱۷	علی احمد سوره	مجموعه‌دار
۲	دکتر علی ططری	کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس	۱۸	سید مهدی حکیم	مجموعه‌دار از قم
۳	میرزامهدی کاظمینی	بنیاد ریحانه الرسول یزد	۱۹	مهدی سلیمانی	

^۱. این موزه غیر دولتی بوده و متعلق به عباس فتاحیان می‌باشد.

				آشتیانی	
۴	زهرامیرزایی	سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	۲۰	سید جعفر اشکوری	پژوهشگر نسخه‌های خطی
۵	ناصرالدین حسن زاده	مجموعه دار	۲۱	سید [محمد] جواد اشکوری	پژوهشگر نسخه‌های خطی
۶	محمد علی علی پناه	مجموعه دار	۲۲	سروش شهبازی	کارشناس ارشد زبانهای باستانی
۷	فروغ کاسب	سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	۲۳	ابوالقاسم مسعود نیا	مجموعه دار
۸	آقای لطفی		۲۴	فخر (فضه) رحیمی	
۹	اسدالله عبداللہی آشتیانی		۲۵	بیبا خوانساری	پژوهشگاه میراث فرهنگی
۱۰	دکتر رسول جعفریان	رییس کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی	۲۶	سامان خلیلیان	
۱۱	زهره غلامحسین زاده	پژوهشگر نسخه‌های خطی	۲۷	نسرین خلیلی	
۱۲	مریم نیل قاز	فهرستنگار	۲۸	محمد جواد جدی	مجموعه دار
۱۳	خانم احمدی	کارشناس نسخه‌های خطی	۲۹	مجتبی پری داری	
۱۴	ایلیات کاشانی		۳۰	محمود فاضلی بیرجندی	
۱۵	سید صادق اشکوری	پژوهشگر نسخه‌های خطی	۳۱	کامران نجف زاده	
۱۶	معصومه الہی				

۱۳-۴. برنامه مراسم و سخنرانان

این جشنواره در تاریخ ۱۳۸۹/۱۱/۲۴ در کانون فرهنگی شهید فهمیده برگزار شده و افراد ذیل در آن سخنرانی نموده‌اند:

- _ دکتر علی ططری: مدیر اسناد کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- _ احسان‌الله شکرالهی: فهرست‌نگار کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی
- سید صادق اشکوری: فهرست‌نگار، پژوهشگر و رئیس مجمع ذخایر اسلامی
- عباس فتاحیان: دبیر جشنواره و رییس موزه تاریخ کرج

جشنواره کتاب های نفیس و نسخ خطی ایران (نخستین: ۱۳۸۹: تهران)

۱-۱۴. مقدمه

هدف از برپایی این جشنواره، ترغیب ناشران به انتشار آثار نفیس و دستنویس و توجه بیشتر به نسخه های خطی و در مجموع تولید کتاب های نفیس است. برگزاری این جشنواره ها می تواند به افزایش دانش چاپ کتاب های نفیس در حوزه های مختلف دینی، هنری و ایران شناسی کمک کند و آثار هنرمندان را به نحو احسن در اختیار علاقمندان و مخاطبان قرار دهد. قرآن، نهج البلاغه و سایر کتب مذهبی نفیس، «دیوان های شعر نفیس»، «کتب ایران شناسی نفیس»، «کتب نفیس هنری در رشته های مختلف» و «کتب نفیس چاپ شده از روی نسخ خطی» موضوعات محوری این جشنواره است. ارتقاء کیفی جریان تولید کتاب نفیس در صنعت نشر ایران و ارائه راهکارهای این امر، بسترسازی جهت معرفی میراث مکتوب ایران از طریق چاپ حداکثر عناوین نسخ خطی نفیس، کمک به ارتقای علمی محتوای کتب نفیس ایرانی، تشویق ناشران به چاپ کتب نفیس، ترویج فرهنگ استفاده از کتب نفیس و ارتقای دانش عمومی در خصوص نگهداری و حفظ نسخ خطی از جمله اهداف برپایی این جشنواره است. کتابخانه ملی با هر اقدامی که به ارتقاء سرانه مطالعه در جامعه و یا ارتقاء کیفیت تولید کتاب منجر شود کمک می کند و با توجه به اینکه این جشنواره ناشران را به تولید آثار نفیس با استانداردهای بالای چاپ ترغیب و زمینه ارتقاء چاپ کتاب نفیس را فراهم می کند، سازمان اسناد و کتابخانه ملی از این اقدام حمایت کرده و می کند.

ایده ی برگزاری نخستین دوره جشنواره کتاب های نفیس و نسخ خطی ایران در اسفند ماه ۱۳۸۸ در هیأت مدیره مؤسسه فرهنگی هنری فرانکر پارس (فرانکر سبز سابق) تأیید و متعاقب آن در بهار ۱۳۸۹ دبیرخانه دائمی جشنواره مذکور با اخذ مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در محل مؤسسه دایر گردید.

۱۴-۲. گزارش دبیرخانه^۱

پس از فراخوان جشنواره، ۵۴۰ اثر توسط برجسته‌ترین کارشناسان حوزه‌هایی مانند صنعت چاپ، نگارگری و صحافی در ۲ مرحله داوری شد. آثار رسیده به جشنواره در ۴ بخش کتاب‌های هنری، کتاب‌های مقدس و مذهبی، کتاب‌های ایران‌شناسی و کتاب‌های چاپ عکسی یا نسخه برگردان (فاکسیمیل) بررسی شده‌اند. تعداد ۳۶ اثر از مجموع ۵۴۰ اثر ارسال شده به این جشنواره به مرحله نهایی داوری راه یافتند. از مجموع ۳۶ اثر راه یافته به مرحله نهایی داوری جشنواره، ۹ اثر در زمینه کتاب‌های مذهبی، ۱۱ اثر مرتبط با دیوان‌های شعر و آثار هنری، ۱۰ اثر در زمینه کتاب‌های ایران‌شناسی و ۶ اثر نیز مرتبط با کتاب‌های چاپ شده از روی نسخ خطی هستند. سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران با همکاری معاونت امور فرهنگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، فرهنگستان هنر، کتابخانه مجلس شورای اسلامی، کمیته ملی یونسکو در ایران و موسسه فرهنگی هنری فرانکر سبز این جشنواره را برگزار می‌کند.

۱۴-۳. برگزیدگان

همزمان با برپایی نمایشگاه، ۵ اثر هم مورد تقدیر قرار می‌گیرند.
میرعماد الحسنی: ناشر سازمان میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
دیوان حافظ خط استاد فلسفی: ناشر گویا
مصطفی نور: ناشر محمد صادق خرازی
کتاب ایران: ناشر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران
قرآن ریحان: انتشارات مبلغان

۱۴-۵. برنامه مراسم و سخنرانان

^۱. اعضای شورای سیاست‌گذاری و اجرایی عبارتند از: علی اکبر اشعری (رییس جشنواره)، علی معلم دامغانی، حمید قبادی، محمود اسماعیلی (دبیر جشنواره)، محمد رضا سعید آبادی، حسن بلغاری، سید مسعود ناصری (مدیر اجرایی) و سیامک دری (مدیر کمیته داوران)

نخستین جشنواره کتاب نفیس و نسخ خطی ایران از ۲۳ تا ۲۷ بهمن در ساختمان گنجینه اسناد ملی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران برگزار گردید و شخصیت های زیر سخنرانی کردند:

__ علی اکبر اشعری: مشاور فرهنگی رییس جمهور و رییس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران

__ علی معلم دامغانی: رییس فرهنگستان هنر

__ محمد اسماعیلی: دبیر جشنواره

۱۴-۶. اطلاع رسانی، انتشارات و نمایشگاه

- برگزاری میزگردهای تخصصی با حضور اساتید و دست اندرکاران حوزه کتاب نفیس با موضوعات مرتبط با چاپ و نشر کتاب های نفیس و هنری
- کارگاه های آموزشی با موضوعات مرتبط با طراحی، صفحه آرایی، چاپ، صحافی و جلدسازی کتاب های نفیس و هنری
- رونمایی از جدیدترین کتاب های نفیس و هنری چاپ شده در سال های اخیر
- برگزاری نمایشگاه تخصصی کتاب های نفیس و هنری
- برگزاری نمایشگاه آثار هنری مرتبط با تولید کتاب های نفیس و هنری شامل (خوشنویسی، تذهیب و ...)

جایزه شهاب (نخستین: ۱۳۸۹: قم)
جشنواره علمی پژوهشی علامه مرعشی (ره)

۱۵-۱. مقدمه

بزرگ مرجع فرهنگیان شیعه مرحوم آیت‌الله العظمی سید شهاب الدین مرعشی نجفی (ره) به جهت تلاش خستگی ناپذیر در حفظ و حراست از میراث مکتوب، از راه وقف نسخه های خطی و تأسیس کتابخانه و مرکز جهانی مخطوطات اسلامی و اهتمام به معرفی و شناسایی و تصحیح و انتشار نسخه های خطی، همچنین صاحب نظری در رشته انساب و در میدان دفاع از حریم مکتب اهل بیت (علیهم السلام)، شایسته است به عنوان اسوه و الگوی اهل تحقیق قرار گیرد. کتابخانه بزرگ آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی در راستای دفاع از معارف و علوم اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام، به منظور ارج نهادن و تقدیر و تشویق پژوهشگران میراث مکتوب و فهرستنگاران و واقفان کتاب و صاحب نظران حوزه کتاب و کتابداری و انساب و تراجم و رجال اقدام به اهدای «جایزه شهاب» می نماید.

کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی (ره) به پیشنهاد عده‌ای از پژوهشگران «جشنواره علمی پژوهشی علامه مرعشی (ره)» که تجلی نام و یاد مرجع فرهنگبان و الگوی نمونه برای دانشگاهیان و دانشمندان اعصار مختلف می باشد را پایه ریزی کرده و هدف از این جشنواره طبق آیین نامه «جایزه شهاب» انتخاب برترین آثار و پژوهشگران برجسته در حوزه های زیر است:

۱. تصحیح متون دینی

۲. کتابشناسی، فهرست نگاری و کتابداری

۳. انساب و رجال و تراجم

۴. تقدیر از واقفان و اهداکنندگان کتاب و موسسان کتابخانه های عمومی
همزمان با کنگره بین المللی بزرگداشت حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)^۱،
نخستین جشنواره علمی پژوهشی علامه مرعشی (ره) در بیستم اسفند ۱۳۸۹ برگزار گردیده
است.

۱۵-۲. جایگاه جایزه شهاب^۲

در ایران و جهان به یاد و نام دانشمندان بزرگ جشنواره هایی را برگزار می نمایند و
اکثراً در رشته ای که آن دانشمندان فعالیت داشته اند، به پژوهشگران برتر آن رشته جوایزی
را به اسم و یاد آن دانشمندان اعطا کرده و می کنند. جشنواره علامه مرعشی (ره) نیز از این
قاعده مستثنی نیست، اما علی رغم شباهت های کلی، تفاوت و جنبه های متعدد و
برجسته ای دارد که از شخصیت ممتاز و بی نظیر معظم له به ویژه فعالیت های سترگ ایشان
متجلی می شود که ذکر بعضی از آنها ضروری به نظر می رسد. اهم الگو ها و درس هایی که
از جایزه شهاب در سایه فعالیت ها و اقدامات معظم له به ذهن متبادر می شود و اهداء این
جایزه موجب صدور و تقویت کارهای نیک علامه مرعشی در جامعه کنونی و نسل های
بعدی می شود، به شرح ذیل است:

۱. اهتمام جدی به فهرست نگاری نسخه های خطی

۲. ارزش کتاب شناسی و تصحیح متون دینی

۱. کنگره بین المللی بزرگداشت آیت الله العظمی مرعشی نجفی به همت استانداری قم، اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی قم و
مدیریت اجرایی مؤسسه فرهنگی ولاء منتظر (عج) روز نوزدهم اسفندماه در قم برگزار می شود.

۲. در تدوین این قسمت، از مصاحبه ها و بیانات اساتید گرانقدر: حجت الاسلام و المسلمین دکتر رسول جعفریان (رئیس
کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی)، حجت الاسلام و المسلمین علی صدرایی خویی (پژوهشگر و
فهرستنگار) و حجت الاسلام و المسلمین ابوالفضل حافظیان بابلی (دبیر نخستین جشنواره علامه مرعشی و پژوهشگر) استفاده
شده است.

۳. اهتمام به پژوهش در حوزه تاریخ و انساب و تراجم
۴. وقف و اهداء کتاب به ویژه نسخه‌های خطی
۵. تأسیس کتابخانه‌های عمومی
۶. تقدیر و تجلیل از پژوهشگران در زمینه احیای آثار مخطوط،
۷. اهتمام به تالیف و نویسندگی
۸. ارزش و اهمیت مراودات علمی با متفکران ایرانی غیرحوزوی و همین طور برخی از دانشمندان خارجی
۹. همراهی مرجعیت و روحانیت با انقلاب
۱۰. نقش بارز مرجعیت در امور فرهنگی و کتابخانه و کتابداری
۱۱. تأسیس کتابخانه تخصصی نسخه‌های خطی
۱۲. ارج گذاری به کارهای دانشمندان و محققان نسخه‌های خطی
۱۳. نقش و اهمیت وصیت‌نامه
۱۴. تشویق به مطالعه
۱۵. تشویق به تشکیل گروه‌های علمی و پژوهشی
۱۶. وحدت بین مسلمانان
۱۷. معرفی شخصیت‌های برجسته جهان اسلام
۱۸. معرفی شهر قم به عنوان پایتخت فرهنگی در حوزه کتابخانه و کتابداری در ایران و جهان (صادقزاده وایقان، علی، ۱۳۸۹).

۱۵-۳. گزارش دبیرخانه

دبیرخانه نخستین جشنواره علمی پژوهشی علامه مرعشی در کتابخانه بزرگ حضرت آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی «ره» تشکیل و آثار سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۸۹ را جهت داوری فراخوان داده بود (فراخوان جشنواره علامه مرعشی، ۱۳۸۹، ص. ۱۹۰). داوری آثار در دو مرحله انجام گردید، بر این اساس در مرحله نخست، آثاری که از ۱۰۰ امتیاز، ۷۰ امتیاز را کسب کرده بودند، به مرحله دوم داوری راه یافتند. تعداد آثار راه یافته به مرحله دوم داوری‌ها ۲۰۰ عنوان کتاب بود که توسط کمیته داوری متشکل از ۱۵ کارشناس مورد

ارزیابی قرار گرفت. پس از پایان داوری‌ها ۳ اثر به عنوان برگزیده، ۱۵ اثر به عنوان شایسته تقدیر و ۵ نفر به عنوان پژوهشگر برتر معرفی شدند. لازم به توضیح است دبیرخانه جشنواره آثار منتشر شده توسط کتابخانه حضرت آیت‌الله العظمی سیدشهاب‌الدین مرعشی نجفی(ره) و نیز آثار دست‌اندرکاران جشنواره را در این دوره داوری نکرده و زمینه را برای رقابت سایر آثار رسیده مستعدتر نموده‌اند.^۱

۱۵-۴. برگزیدگان

ردیف	گروه	رتبه	افراد برگزیده	مشخصات اثر
۱	کتاب‌شناسی و فهرست نگاری	برگزیده	مصطفی درایتی	فهرستواره دست‌نوشته‌های ایران (دنا) / تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹.
۲				
۳		شایسته تقدیر	جواد بشری	فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی جلد ۲۷/۱ / تهران: کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی.
۴				فهرستگان نسخه‌های خطی حدیث و علوم حدیث شیعه (۱۲ جلد)/ قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۸۹.
۵				فهرست نسخه‌های خطی اصفهان (۳ جلد) / اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای حوزه علمیه اصفهان، ۱۳۸۶-۱۳۸۹.
۶				فهرست نسخه‌های عکسی مرکز دایره‌المعارف / تهران: مرکز دایره‌المعارف بزرگ اسلامی، ۱۳۸۸.
۷				فهرست مخطوطات المکتبه العباسیة المقدسه / کربلا: مکتبه و دار المخطوطات العتبه العباسیه المقدسه، ۱۴۳۱ق=۲۰۱۰م=۱۳۸۹ش.
۸				فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشگاه تهران جلد ۲۰ / سیدمحمد

۳. آثار دبیر محترم جشنواره شامل فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه مرعشی(ره)، فهرست ۱۰ جلدی کتابخانه آیت‌الله گلپایگانی و ... که به عنوان کتاب فصل، کتاب سال و کتاب سال حوزه انتخاب شده بودند، همچنین «موسوعة الامامة فی نصوص اهل السنة» اثر دکتر سید محمود مرعشی نجفی که به عنوان کتاب سال انتخاب شده بود داوری نگردیده است.

			حسین حکیم	تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۹.
۹			حسین واثقی.	التراث المکی / قم: مؤلف، ۱۳۸۹.
۱۰			سید احمد حسینی اشکوری.	التراث العربی المخطوط فی مکتبات ایران العامه / قم: دلیل ما، ۱۳۸۹.
۱۱			گردآوری مؤسسه پارسا	امام مهدی در آینه قلم / قم: مؤسسه اطلاع رسانی اسلامی مرجع، ۱۳۸۸.
۱۲	تصحیح متون دینی	برگزیده	مجموعه من المحققین، علی اوسط الناطقی	موسوعة الشهد الاول / [به سفارش] مرکز العلوم و الثقافة الاسلامیة، مرکز احیاء التراث الاسلامی. قم: مرکز العلوم و الثقافة الاسلامیة، معاونیه الابحاث المکتب الاعلام الاسلامی فی الحوزه العلمیه، ۱۴۳۰ق.=۲۰۰۹م=۱۳۸۸ش.
۱۳		شایسته تقدیر	قیس بهجت العطار.	نهج البلاغه / گردآوری شریف رضی. قم: مؤسسه الرافد للمطبوعات، ۱۴۳۱ق.
۱۴			رضا بیات و ابوالفضل غلامی	علی‌نامه (منظومه‌ای کهن) // از ربیع. تهران: مرکز پژوهشی میراث مکتوب، ۱۳۸۹.
۱۵			مهدی سلیمانی آشتیانی	ضیاء الشهاب: شرحی بر شهاب الاخبار اثر قاضی قضای / تألیف قطب الدین سعید راوندی. قم: مؤسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، ۱۳۸۹.
۱۶			عبدالله غفرانی [و دیگران]	عبارات الانوار / تألیف میر حامد حسین. مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی، ۱۳۸۹.
۱۷	رجال، انساب و تراجم	برگزیده	مهدی خدایان الآرائی	فهارس الشیعه (۲ج) / قم: مؤسسه تراث الشیعه، ۱۳۸۹.
۱۸		شایسته تقدیر	ناصرالدین انصاری قمی	اختران فضیلت: زندگی و سرنوشت علمای شیعه ۱۳۷۲-۱۳۸۷ / قم: دلیل ما، ۱۳۸۸.
۱۹			مجمع الفکر الاسلامی	موسوعة مؤلفی الامامیه / قم: مجمع الفکر الاسلامی، ۱۳۸۹.
۲۰	پژوهشگران	برگزیده	عبدالحسین حائری	درحوزه کتاب شناسی و فهرست نگاری

۲۱		رضا مختاری	در حوزه تصحیح متون دینی
۲۲		سید مهدی رجائی	در حوزه رجال، انساب و تراجم
۲۳		سید محمد رضا حسینی جلالی	
۲۴		محمد مجتهدی	در حوزه وقف و اهدای کتاب

۱۵-۵. برنامه مراسم و سخنرانان

مراسم در روز شنبه ۲۰ اسفند ۱۳۸۹ در سالن اجتماعات مرکز جهانی علوم اهل بیت (ع) همزمان با کنگره جهانی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی برگزار و شخصیت‌های ذیل سخنرانی خواهند کرد:

__ دکتر محمود احمدی نژاد: رئیس جمهور ایران

__ حجت الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی نجفی: تولیت و ریاست کتابخانه بزرگ حضرت آیت العظمی سیدشهاب الدین مرعشی نجفی (ره) و گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی

__ حضرت آیت الله رضا استادی

__ آقای بامو چینه، رئیس کتابخانه ملی کشور مالی

__ پژوهشگر نسخه های خطی از کشور هند

__ دکتر سید محمد حسینی: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی

__ حجت الاسلام و المسلمین ابوالفضل حافظیان بابلی: دبیر علمی

۱۵-۶. اطلاع رسانی، انتشارات و نمایشگاه

__ ارجنامه مرعشیان: گزیده مقالاتی در پاسداشت حضرت آیت العظمی علامه سیدشهاب الدین مرعشی نجفی (ره) و حضرت حجت الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی.

قم: کتابخانه حضرت آیت‌العظمی سیدشهاب الدین مرعشی نجفی(ره) - گنجینه جهانی
مخطوطات اسلامی، ۱۳۸۹. ۶۸۶ص.

- نمایشگاه آثار آیت‌الله العظمی مرعشی، نمایشگاه آثار دکتر مرعشی، کتابهای حاشیه
نوشته آیت‌الله مرعشی، دفتر یادبود کتابخانه، پذیرایی ناهار و نماز جماعت، هدیه به حضار
همایش، نمایش فیلم مستند آیت‌الله مرعشی.

فهرست منابع

- __ آقا محمدی، هاله، ۱۳۸۱. آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی برگزار شد. سال پنجم، شماره ۱۰ و ۱۱ (پیاپی ۵۸ و ۵۹)، مهر و آبان.
- __ آل رضا امیری، کاظم، ۱۳۸۱. معرفی یادنامه استاد دانش پژوه: حدیث عشق (۲) و (۳). پیام بهارستان، سال دوم شماره ۱۷، آبان. ص ۲۵.
- __ ابوطالبی، بنفشه، ۱۳۸۶. در شعاع عشق و تلاش (شرح حال برگزیدگان و شایستگان تقدیر هشتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی). پیام بهارستان، سال ۷، شماره ۷۸، آذر. ص ۱۰۵-۱۰۸.
- __ احمدی ابهری، سید محمد علی، ۱۳۸۰. سخن نخست: سالی که گذشت. پیام بهارستان، سال اول، شماره ۲، فروردین. ص ۱.
- __ احمدی ابهری، سید محمد علی، ۱۳۸۰. سخن نخست. پیام بهارستان، سال اول، شماره ۴، تیر. ص ۱.
- __ احمدی ابهری، محمد علی، ۱۳۸۳. سخن نخست. پیام بهارستان، سال چهارم، شماره ۴۲، آذر.
- __ احمدی ابهری، محمد علی، ۱۳۸۵. سخن نخست. پیام بهارستان، سال چهارم، شماره ۶۵، آبان.
- __ احمدی ابهری، محمد علی، ۱۳۸۵. ظرفیت های ایران در خدمت به نسخ خطی. پیام بهارستان، سال ششم، شماره ۶۶، آذر.
- __ اخبار: برگزاری مراسم تجلیل از پاسداران میراث ارزشمند نسخه های خطی در کتابخانه ی مجلس شورای اسلامی. پیام بهارستان، سال اول، شماره ۱، ص ۱۱.
- __ اسفند یاری، محمد؛ رفیعی، حسین. ارجمانه مرعشیان. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. ۱۳۸۹، ۷۰۷ ص. مصور. بزرگداشت حضرت آیت العظمی سید شهاب الدین مرعشی نجفی و حجه الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی نجفی.

- __ اشعری، علی اکبر، ۱۳۸۸. در کتاب یاد نامه شیخ آقا بزرگ تهرانی: مجموعه گفتارها به مناسبت یکصدمین سال آغاز نگارش الدریعه. به کوشش، ویرایش و مقدمه عبدالحسین طالعی. تهران: خانه کتاب: سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، ۱۳۸۸.
- __ اشعری، علی اکبر، ۱۳۸۸. در کتاب ارجنامه مرعشیان. گردآورنده محمد اسفندیاری و حسین رفیعی. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران. ۱۳۸۹، ۷۰۷ ص. مصور. بزرگداشت حضرت آیت العظمی سید شهاب الدین مرعشی نجفی و حجه الاسلام و المسلمین دکتر سید محمود مرعشی نجفی.
- __ انصاری، نوش آفرین، ۱۳۸۹. سرگذشت اجمالی مهدی محقق. (این بیوگرافی به درخواست دبیر خانه همایش تدوین شده است).
- __ اوجبی، علی، ۱۳۸۰. نسخ خطی و آینده پیش رو: گفت و گو با علی اوجبی دبیر همایش بزرگداشت حامیان نسخ خطی. گفت و گو از: محمد رضایی. کتاب ماه کلیات، سال چهارم، شماره ۷ (پیاپی ۴۳)، تیر.
- __ ایرانی، اکبر، ۱۳۸۸. "تسهیل پژوهش نسخه های خطی برای ترویج علوم انسانی". گزارش میراث، دوره دوم، سال سوم، شماره ۳۴، مرداد و شهریور.
- __ ایمانی، بهروز، ۱۳۸۱. در شعاع عشق و تلاش (معرفی برگزیدگان و شایستگان تقدیر در آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی ۱۳۸۱). پیام بهارستان، سال دوم، شماره ۱۷، آبان. ص ۱۵۳-۱۶۱.
- __ ایوبی زاده، نیکی، ۱۳۸۵. معرفی دفتر هشتم حدیث عشق. پیام بهارستان، سال چهارم، شماره ۶۵، آبان.
- __ بخش فهرست نویسی، ۱۳۸۰. فهرست متون خطی چاپ شده در ایران (واصله به دبیرخانه بزرگداشت)، پیام بهارستان. سال اول، شماره هفتم، آبان. ص ۱۱۸-۱۲۱.
- __ بدوی، محمدباقر، ۱۳۸۳. مرزبان حماسه ها: مروری بر دیدگاهها، بیانیها و مکاتبات سیاسی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره). قم: کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی.
- __ بنائیان سفید، محمد؛ سائلی، مجید، ۱۳۸۰. گزارش آئین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. پیام بهارستان، سال اول، شماره ۸، دی. ص ۱۶-۱۹.

__ برگزاری سمینار مقدماتی نسخه های خطی، ۱۳۷۹. پیام بهارستان. سال اول، شماره ۱، بهمن. ص ۱۲.

__ بزرگداشت حامیان نسخ خطی: مراسم تجلیل و بزرگداشت استاد عبدالحسین حائری (تهران - ۲۴ آبان ۱۳۸۰). ۱۳۸۰، نامه بهارستان سال دوم، شماره دوم (پیاپی ۴)، پاییز و زمستان. ص ۲۳۳-۲۳۹.

__ جعفری، زهرا، ۱۳۸۳. تجلیل از دکتر اصغر مهدوی در پنجمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. کتاب ماه کلیات، سال هفتم، شماره ۱۲ (پیاپی ۸۴)، آذر.

__ جعفری، زهرا، ۱۳۸۴. تجلیل از حجت الاسلام اشکوری در ششمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. کتاب ماه کلیات، سال هشتم، شماره ۱۲ (پیاپی ۹۶)، آذر.

__ حائری، عبدالحسین، ۱۳۷۹. فهرست نگاری نسخه های خطی به روایت استاد عبدالحسین حائری. پیام بهارستان. سال اول، شماره ۱، بهمن. ص ۶-۸.

__ حبیبی، نجفقلی [مصاحبه شوند]، ۱۳۸۱. گفتگویی کوتاه با دبیر علمی سومین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. پیام بهارستان، سال دوم شماره ۱۷، آبان. ص ۱۳۷.

__ حسینی اشکوری، صادق؛ احمدی ابهری، محمد علی، ۱۳۸۶. در کتاب: رنج و گنج: یادمان میراث شناس برجسته معاصر علامه محقق سید احمد حسینی اشکوری. به کوشش سید صادق حسینی اشکوری. قم: مجمع ذخائر اسلامی (با همکاری مرکز پژوهش کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی).

__ رضایی، محمد، ۱۳۸۰. با حامیان نسخ خطی: گفتگو با احمد منزوی، نفر برگزیده..... کتاب ماه کلیات، سال پنجم، شماره اول (پیاپی ۴۹)، دی.

__ رفیعی (علامرودشتی)، علی، ۱۳۸۱. شهاب شریعت: درنگی در زندگی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی. قم: کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی (ره)، «گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی».

__ روابط عمومی و امور بین الملل کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۶. متن سخنرانی های ایراد شده در هشتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (آذر ۸۶). پیام بهارستان، سال هشتم، شماره ۷۷، ص ۲۹-۴۳.

- __ زمانی، احمد، ۱۳۸۲. گزیده مقالات نسخ خطی ۸۲-۱۳۸۱ : مقالات طرح شده در چهارمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی، (آذر ماه ۱۳۸۲): پیام بهارستان، سال سوم، شماره ۳۰، آذر.
- __ شکرالهی، احسان الله، ۱۳۸۰. در شعاع تلاش. با همکاری بهروز ایمانی و محمود نظری. پیام بهارستان. سال اول، شماره هفتم، آبان. ص ۱۰۰-۱۱۷.
- __ شکراللهی، احسان الله، ۱۳۸۱. گزارش خبری سومین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. پیام بهارستان، سال دوم، شماره ۱۸، آذر، ص ۱۴.
- __ شکراللهی، احسان الله، ۱۳۸۲. برگ چهارم: گزارش چهارمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. پیام بهارستان، سال سوم، شماره ۳۱، دی.
- __ صادق زاده وایقان، علی، ۱۳۸۹. جایزه شهاب و گزارش اولین دوره آن با نگاهی گذرا به جوایز کتاب و کتابداری ایران و جهان. قم: کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی: گنجینه جهانی مخطوطات اسلامی، ۱۳۸۹.
- __ فهرست توصیفی کتابهای واصله به دبیرخانه آیین بزرگداشت، ۱۳۸۲. پیام بهارستان، سال سوم، شماره ۳۰، آذر.
- __ فهرست نگاری نسخه های خطی به روایت استاد عبدالحسین حائری، ۱۳۷۹. پیام بهارستان. سال اول، شماره ۱، بهمن. ص ۶-۸.
- __ گزارش دبیرخانه پنجمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی، ۱۳۸۳. پیام بهارستان، سال چهارم، شماره ۴۲، آذر، ص ۱۱۹).
- __ مرکز پژوهش کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۳. در شعاع عشق و تلاش: شرح حال افراد برگزیده و شایسته تقدیر پنجمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (آذر ۱۳۸۳).
- پیام بهارستان، سال چهارم، شماره ۴۲، آذر. ص ۱۲۱-۱۲۵.
- __ مرکز پژوهش کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۴. در شعاع عشق و تلاش: شرح حال افراد برگزیده و شایسته تقدیر ششمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (آذر ۱۳۸۴).
- پیام بهارستان، سال ۵، شماره ۵۴، آذر. ص ۱۱۰-۱۱۶.

__ میر محمد صادق، سید سعید، ۱۳۸۳. گزارش دبیرخانه ششمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. کتاب ماه کلیات، سال هشتم، شماره هشتم و نهم (پیاپی ۹۲ و ۹۳)، مرداد و شهریور.

__ میر محمد صادق، سعید، ۱۳۸۴. گزارش دبیرخانه ششمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. پیام بهارستان، سال پنجم، شماره ۵۴، آذر. ص ۹۲-۱۰۷.

__ میر محمد صادق، سعید، ۱۳۸۵. گزارش دبیرخانه هفتمین آیین بزرگداشت. پیام بهارستان، سال ششم، شماره ۶۵، آبان. ص ۹۲-۱۱۲.

__ میر محمد صادق، سعید، ۱۳۸۵. گزارش دبیرخانه هفتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. کتاب ماه کلیات. سال نهم، شماره ۵ و ۶ (پیاپی ۱۰۱ و ۱۰۲)، اردیبهشت و خرداد.
__ میر محمد صادق، سعید، ۱۳۸۶. هشتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. کتاب ماه کلیات. سال دهم، شماره یازدهم (پیاپی ۱۱۹)، آبان.

__ میر محمد صادق، سعید، ۱۳۸۶. گزارش هشتمین آیین بزرگداشت. پیام بهارستان، سال هفتم، شماره ۷۸، آذر. ص ۹۰-۱۰۳.

__ میر محمد صادق، سعید، ۱۳۸۶. گزارش هشتمین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. کتاب ماه کلیات: ویژه نامه حامیان نسخ خطی. سال دهم، شماره یازدهم (پیاپی ۱۱۹)، آبان ۱۳۸۶. ص ۸۶-۹۹.

__ میر محمد صادق، سعید، ۱۳۸۹. کارنامه فهرستنگاران، نسخه پژوهان و مصححان (آثار منتشره از مهر ماه ۱۳۸۶ تا اسفند ماه ۱۳۸۸) در "کتاب ماه کلیات: ویژه نامه نسخه های خطی (۱)، به مناسبت آیین بزرگداشت حامیان نسخه های خطی، سال سیزدهم، شماره یازدهم (پیاپی ۱۵۵)، آبان ۱۳۸۹

__ نخستین جشنواره کتابهای نفیس و نسخ خطی ایران. ۱۳۸۹. تهران: سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، موسسه فرهنگی فرانکر سبز.

__ نظری، محمود، ۱۳۸۱. سومین آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی. پیام بهارستان، سال دوم شماره ۱۷، آبان. ص ۱۳۴-۱۳۶.

__ نوروزیان، حمیده، ۱۳۷۹. گزارش سمینار مقدماتی نسخه های خطی: تهران- خرداد ۱۳۷۹. نامه بهارستان، سال اول، شماره اول، بهار و تابستان.

نمایه ها

اختصار ت نمایه ها

ب	برگزیده
ش	شایسته تقدیر
پ	پیشکسوتان
س	سمینار مقدماتی نسخه های خطی (۱۳۷۹: تهران)
۱	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (نخستین: ۱۳۷۹: تهران)
۲	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (دومین: ۱۳۸۰: تهران)
۳	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (سومین: ۱۳۸۱: تهران)
۴	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (چهارمین: ۱۳۸۲: تهران)
۵	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (پنجمین: ۱۳۸۳: تهران)
۶	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (ششمین: ۱۳۸۴: تهران)
۷	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (هفتمین: ۱۳۸۵: تهران)
۸	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (هشتمین: ۱۳۸۶: تهران)
۹	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (نهمین: ۱۳۸۸: تهران)
۱۰	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (دهمین: ۱۳۸۹: تهران)
ف	جشنواره حامیان اسناد و نسخ خطی فجر (نخستین: ۱۳۸۹: کرج)
ن	جشنواره کتاب های نفیس و نسخ خطی ایران (نخستین: ۱۳۸۹: تهران)
م	جایزه شهاب: جشنواره علمی پژوهشی علامه مرعشی (ره) (نخستین: ۱۳۸۹: قم)

نمایه برگزیدگان

آل بویه لنگرودی، عبدالعلی: ب ۴	آذرشب، محمد علی: ب ۹
آل داود، علی: ب ۱	آصف آگاه (حسینی اشکوری)، سید احمد: ش ۲،
آیت الهی شیرازی، عبدالباقی: ش ۳	ش ۳، ش م
آیدنلو، سجاد: ش ۳	آصف آگاه (حسینی اشکوری)، سیدجعفر: ش ۸،
ابن رسول، محمد رضا: ش ۹	ف
احمدی (خانم): ف ۳	آصف آگاه (حسینی اشکوری)، سید صادق:
ادیب یزدی: ش ۸	ش ۳، ب ۱۰، ف

بیدارفر، محسن: ش ۳	اذکایی، پرویز: ب ۳
پالیزدار، سعید: ب ۱، ۲	احمد سوره، علی: ف
پرهام، سیروس: ش ۳	اسلام‌پناه، محمد حسین: ش ۶
پری داری، مجتبی: ف	اصیلی، سوسن: ش ۲
پورجواد، امیر حسین: ش ۸	اعتمادی، منصوره: ش ۱۰
پورجواد، رضا: ش ۲	اعلم، هوشنگ: ش ۶
پورجواد، نصرالله: ب ۳، ش ۳، ۶	افخمی میدی، جلالی: ش ۴
پورعلی محمد، حمیدرضا: ب ۸	افراسیابی، هما: ب ۱
پورگل، محمد مهدی: ش ۷	افشار، ایرج: ب ۱، ش ۲، ۴، ۵، ش ۵، ش ۶
تاج بخش، حسن: ب ۷	ش ۱۰
تفضلی، مریم: ب ۷	افکاری، فریده: ب ۸
تقی‌پور، اکبر: ش ۳	الفت اصفهانی، محمدباقر: ب ۷
ثبوت، اکبر: ش ۷	الهی، معصومه: ف
ثروتیان، بهروز: ش ۲	امامی، ابوالقاسم: ب ۱، ۲
جدی، محمد جواد: ف	امیری، صفر: ب ۱
جزیره دار، عبدالکریم: ب ۳	انتظاری، رمضانعلی: ب ۴
جعفر زاهدی، زین الدین: ش ۳	انصاری قمی، محمد رضا: ب ۱
جعفریان، رسول: ف	انصاری قمی، ناصرالدین: ش م
جلالی شیرازی، نادره: ش ۸	انوار، عبدالله: پ ۹
جمشید نژاد اول، غلامرضا: ب ۱	اوجبی، علی: ب ۱، ۲، ش ۲، ۳، ۵، ش ۵،
جوانکار، ایوب: ب ۴	ش ۱۰
جهانبخش، جویا: ش ۴، ۹	ایرانی قمی، اکبر: ب ۲، ش ۲
جهرمی، مهدی: ب ۱	ایمانی، بهروز: ب ۱، ش ۲، ۲
جین، لو [از کشور چین]: ش ۹	بابک فرد، زینت: پ ۹
چلونگر، محمدعلی: ش ۸	بازیان، حسن: ب ۶
حافظیان بابلی، ابوالفضل: ب ۵، ۸، ش ۱۰	باهر، محمد: ب ۱۳۷۹، ب ۳، ش ۵، ش ۶
حائری، عبدالحسین: ب ۱، ش ۳، پ ۱۰، ب م	برخواه، انیسه: ش ۲
حبیبی، نجفقلی: ب ۱، ۸، ب ۹	بشری، جواد: ش ۸، ش ۱۰، ش م
حسن زاده، ناصرالدین: ف	بهجت العطار، قیس: ش م
حسینی اشکوری = آصف آگاه	بهلولی‌ریزی، شهناز: ب ۴
حسینی باغسنگانی، محمد: ش ۷	بیات، رضا: ش م

رفیعی علامرودشتی، علی: ب ۱	حسینی جلالی، سید محمد رضا: ب م
رواقی، علی: ب ۵، ۸	حکیم، محمد تقی: ش ۳
روحی دهینه، صدیقه: ب ۵	حکیم، سید محمد حسین: ش م
روضاتی، سید محمد علی: ش م	حکیم، سید مهدی: ف
زارعی مهرورز، عباس: ش ۳	خالقی مطلق، جلال: ب ۹، ش ۱۰
سبحانی، جعفر: ب ۳	خامنه‌ای (مقام معظم رهبری)، علی: ب ۳
سعادت، اسماعیل: ش ۲	خبره فرشچی، محمد حسین: ب ۱۰
سلطانی فر، صدیقه: ش ۶	خدامیان آرانی، مهدی: ب م
سلیمانی آشتیانی، مهدی: ف، ش م	خشوعی اصفهانی، علی: ش ۲
سید کلیم اصغر [از کشور هندوستان]: ش ۳	خضرای، بابک: ش ۱۰
شاهد، احمد: ب ۴	خطیبی، ابوالفضل: ش ۶
شاه نظری، علیرضا: ش ۷	خلیلی، نسرین: ف
شایسته فر، مهناز: ش ۷	خلیلیان، سامان: ف
شیرری، محمود: ب ۲	خواجه نوری، مینا: ب ۳
شریعتمداری ساوجی، محمد حسین: ب ۷	خوانساری، بیتا: ف
شعشی، محمد: ب ۸	خورشاه، صادق: ب ۱
شفیعون، سعید: ب ۷	خوشدل، رضا: ب ۶
شکراللهی، احسان الله: ف	دانش پژوه، محمد تقی: ش ۱۰
شوشتری، جعفر: ش ۳	درایتی، سید مصطفی: ب م
شهبازی، سروش: ف	دشتی، محمد: ش ۵
شیخ الحکمایی، عمادالدین: ش ۸، ب ۹	رباط جزى، یدالله: ش ۵
شیرازی، علی اصغر: ش ۸	رجائی، سید مهدی: ب م
صادقی، علی اشرف: ش ۳، ش ۷	رحمتی، محمد کاظم: ش ۵، ش ۶، ش ۸، ش ۱۰
صدراپی خویی، علی: ش ۲، ب ۴، ش ۱۰، ش م	رحیمی، فخر (فضه): ف
صدری، مهدی: ب ۳	رحیمی ریشه، احمد رضا: ش ۲
صفری آق قلعه، علی: ش ۹	رزاقی، اعظم السادات: ش ۷
ضیایی، زهرا: ش ۱۰	رستگار فسایی، منصور: ش ۵
طالبان، احمد: ب ۸	رستمی، آریو: ش ۳
طباطبایی بهبهانی (منصور)، محمد: ب ۱، ش ۲، ش ۳	رستمی، مصطفی: ب ۱۰
ططری، علی: ف	رضا زاده ملک، رحیم: ش ۷
	رضوی برقی، حسین: ش ۱۰

عابدی، محمد: ش ۶	فرامرز قراملکی، احد: ش ۸
عارف نیا، طیبہ: ۸	فیاضی، بہرام: ش ۳
عاطفی، حسن: ش ۱۰	فیضی راد، حسن: ب ۳
عبدالخقاجی، ثامر کاظم: ش ۶	قاضیہا، فاطمہ: ش ۶
عبدالکریم علی عبدالحمید جرادات: ش ۵	قائم مقامی، احمد: ب ۵
عبدالله خان گرجی، مہناز: ب ۴	قبادی، حمیدرضا: ش ۸
عبداللہی آشتیانی، اسدالله: ف	قدیم زادہ، مہدی: ب ۱، ش ۲
عتیقی، مہدی: ش ۲، ب ۵	قہری، محمد: ب ۳
عتیقی، ہادی: ب ۴	کاسب، فروغ: ف
عشیق، محمد اکبر: ش ۵	کاشانی، ایللیات: ف
عظیمی، زلیخا: ب ۸	کاظمینی، محمد: ب ۵
علاقہ، فاطمہ: ش ۸	کاظمینی، مہدی: ف
علی احمدی، مہدی: ش ۵، ش ۶	کرم رضایی، پریسا: ب ۱، ب ۵
علی پناہ، محمدعلی: ف	کریم زادہ تبریزی، محمد علی: ب ۱، ش ۳
عمادی حائری، محمد: ش ۷	کریمی، جعفر: ب ۱
غروی علیاری، علی: ب ۶	کریمی نژاد، سامر: ش ۲
غفرانی، عبداللہ: ش م	کیانفر، جمشید: ب ۱، ب ۳
غلامحسین زادہ، زہرہ: ش ۷، ف	گلبار، ناصر: ش ۶
غلام زادہ، داود: ش ۱۰	گنجیان، علی: ب ۱
غلامی، ابوالفضل: ش م	گوان، شی [از کشور چین]: ش ۱۰
غلامی جلیسہ، مجید: ش ۶	لطفی: ف
غلامی مقدم، براتعلی: ش ۶	لطفی، حمید: ب ۳
فاضل ہاشمی، محمد رضا: ش ۸	مایل ہروی، نجیب: ب ۱، ش ۲، ب ۳، ب ۶
فاضلیان، ابوالفضل: ش ۸	پ ۱۰
فاضلی بیرجندی، محمود: ف	متقی، حسین، ش ۶
فاضل یزدی مطلق، محمود: ب ۸	مجاہد، احمد: ش ۲، ش ۱۰
فانی، کامران: ب ۱	مجتہدی، محمد: ب م
فتحی، بہروز: ب ۳	محقق، مہدی: ش ۲، پ ۹
فتحی، حسن: ب ۵	محقق داماد، مصطفی: ب ۱
فتحی مجد، رسول: ش ۵	محمودی، محمد کاظم: ب ۷
فدائیان، مجید: ب ۳	مختاری، رضا: ب م

مدبری، محمود: ش ۶	ناصری مالوانی، علیرضا: ش ۸
مرادخانی، صفیه: ب ۸	ناطقی، علی اوسط: ب ۴
مرعشی نجفی، محمود: ش ۲، ب ۱۰	نبشی، طاهره: ش ۳
مستفید، حمید رضا: ب ۱۰	نجف زاده، کامران: ف
مستوفی فرد، خلیل: ب ۱	نحوی، محمد علی: ش ۶
مسجد جامعی، احمد: ب ۳	نصیری، فریدون: ب ۲
مسعودنیا، ابوالقاسم: ف	نصیری، محمد رضا: ش ۶، ش ۱۰
مسگرنژاد، جلیل: ش ۴	نظام، مجید رضا: ش ۲
مشکور، محمد جواد: ش ۶	نظام مافی، خدیجه: ش ۷
مصطفوی، کریم: ش ۲	نظامی، معین: ش ۶، ش ۷
مطلبی کاشانی، نادر: ب ۱، ب ۲	نظری، جلیل: ب ۲
معارف، مجید: ۶	نظری، محمود: ب ۱
معزی دزفولی: ش ۳	نوابی، عبدالحسین: ب ۳، ب ۵، ش ۶، ب ۹
معصومی، روزبه: ش ۵	نور محمدی، محمد جواد: ش ۵
مقتدری، فریدون: ب ۶	نوشاهی، عارف: ب ۳، ش ۶، ش ۷، ش ۸
ملکوتی، علی: ش ۶	نیساری، سلیم: ش ۳
ملکیان، حمید: ب ۲، ب ۸	نیل قاز، مریم: ف
منزوی، احمد: ب ۲، ب ۷، ش م	وائقی، حسین: ش م
موسوی، محمد کاظم: ش ۱۰	وصفی، محمد تقی: ۶
موسوی بروجردی، سید حسین: ش م	وفادار مرادی، محمد: ب ۶
مهریزی، مهدی: ش ۲	هادی زاده، مجید: ۷
میرباقری فرد، علی اصغر: ب ۲	هاشمپور سبحانی: توفیق، ش ۱۰
میرزایی، زهرا: ف	هدایت، محمد علی: ش ۷
میر شمسی، مریم: ش ۱۰	یزدگردی، امیر حسین: ش ۳
میر محمد صادق، سیدسعید: ش ۳، ب ۹	یوسف ثانی، محمود: ب ۸
ناجی نصرآبادی، محسن: ش ۶	

نمایه برگزیدگان سازمانی و مجموعه آثار

اساطیر [انتشارات]: ش ۴	بنیاد شهید تهران: ش ۳
انجمن آثار و مفاخر فرهنگی [انتشارات]: ش ۵	بنیاد موقوفات دکتر محمود افشار یزدی
بانک اطلاعات نسخ خطی پزشکی ایران: ش ۶	[انتشارات]: ش ۵

بیاض [سایت]: ش ۶

دارالحديث [پژوهشکده علوم و معارف حدیث]:

ب ۹

دانشگاه مشهد [دانشکده ادبیات و علوم

انسانی]: مجله: ب ۵

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم [واحد

تصحیح متون]: ش ۲

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم [واحد

احیاء آثار اسلامی مرکز مطالعات و تحقیقات

اسلامی]: ب ۳

دیوان حافظ خط استاد فلسفی: ب ن

شرکت مهندسی جراح: ب ۳

طلایه [انتشارات]: ش ۵

قرآن ریحان: ب ن

کتاب ایران: ب ن

کتابخانه حضرت آیت الله العظمی مرعشی

نجفی [انتشارات]: ب ۶

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای

اسلامی [انتشارات]: ب ۱۰

کیهان [نشریه]: ش ۵

ماه‌ور [نشریه]: ش ۶

مجمع ذخائر اسلامی: ش ۷

مجمع الفكر الاسلامی: ب م

مجموعه من المحققين علی اوسط الناطقی:

ب م

مرکز احیاء میراث اسلامی: ش ۵

مرکز پژوهشی میراث مکتوب [انتشارات]:

ش ۱۰

پارسا [موسسه]: ش م

مصحف نور: ب ن

مولی [انتشارات]: ش ۶

میراث شهاب [نشریه]: ش ۶

میر عماد الحسنی: ب ن

نامه انجمن [نشریه]: ش ۶

نمایه دست اندرکاران (رئیس، دبیر و

عضو کمیته علمی و اجرایی و ...)

احمدی ابهری، سید محمد علی: ۱، ۲، ۳، ۴،

۵، ۶، ۷، ۹

اسفندیاری، محمد: م

اسماعیلی، محمود: ن

اشعری، علی اکبر: ۹، ۱۰، ن

اوجبی، علی: ۱، ۲

بلغاری، حسن: ن

جلالی، احمد: ۸

حافظیان بابلی، ابوالفضل: م

حبیبی، حسن: س

حبیبی، نجفقلی: ۳، ۴

دری، سیامک: ن

سعید آبادی، محمد رضا: ن

سلیم گندمی، حمید: ۱۰

شمس، آیین: ۱، ۲

صادق زاده وایقان، علی: ۹، ۱۰

صادقی، علی اشرف: ۵، ۶، ۷، ۸

عظیمی، حبیب الله: ۹، ۱۰

فتاحیان، عباس: ف

قبادی، حمید: ن

کشاوری میرزاحمدی، فتح الله: ۹، ۱۰

مباشری: ۱

محقق، مهدی: ۹

مرعشی نجفی، سید محمود: م

معلم دامغانی، علی: ن

مطلبی کاشانی، نادر: س

میر محمد صادق، سید سعید: ۵، ۶، ۷، ۸، ۹

ناصری، سید مسعود: ن

نمایه همکاری کنندگان و حامیان

استانداری قم: م

انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، س

بنیاد فرهنگی پژوهشی ریحانه الرسول یزد: ۶

۸، ۷

خانه کتاب: ۸

سازمان میراث فرهنگی کشور، س: ۷

صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران: س

صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران (شبکه

اول سیما): ۶

نمایه سخنرانان

آزاده، فریدون: ۱، ۲

احمدی ابهری، محمد علی: س، ۱، ۲، ۳، ۴، ۶

۷

احمدی نژاد، محمود: م

استادی، رضا: م

اسماعیلی، محمود: ن

اشعری، علی اکبر: ۷، ۹، ۱۰، ن

صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران (شبکه

چهارم سیما): ۷، ۸

صدا و سیما، جمهوری اسلامی ایران (شبکه

رادیویی گفتگو): ۷، ۸

کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران: س

کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران: س

کتابخانه ملی ملک: س

کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد آستان قدس

رضوی: س

کتابخانه بزرگ آیت الله مرعشی نجفی (ره): س

مرکز دائرةالمعارف بزرگ اسلامی: س

مرکز پژوهشی میراث مکتوب: ۵، ۶

موسسه فرهنگی و هنری فرانکر سبز: ن

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی: س، م

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (سازمان چاپ و

انتشارات): س، ۸

أصف آگاه (حسینی اشکوری)، سیداحمد: ۶

أصف آگاه (حسینی اشکوری)، سید صادق: ف

افشار، ایرج: س، ۵

بهرامیان، علی: ۵

پورجوادی، نصرالله: س

ثبوت، اکبر: ۴

جعفریان، رسول: ۶

- جلالی، احمد: ۸
- چینه، بامو [رییس کتابخانه ملی چین]، م
- حافظیان بابلی، ابوالفضل: م
- حافظیان رضوی، کاظم: ۳، ۴
- حائری، عبدالحسین: س، ۲، ۱، ۵، ۸
- حبیبی، حسن: س، ۲
- حبیبی، نجفقلی: ۴
- حسینی اشکوری = آصف آگاه
- حداد عادل، غلامعلی: ۵، ۷، ۶، ۸، ۹، ۱۰
- حسینی، سید محمد: م
- دانش پژوه، محمد: ۳
- دبیر سیاقی، سید محمد: ۸
- دوانی، علی: ۲
- دهقان، عزت الله: س
- ریشارد، فرانسیس: ۲، ۶
- ساعدلو، هوشنگ: ۵
- ساکت، حسین: ۳، ۵
- ستوده، منوچهر: ۳، ۵
- سرسنگی: ۴
- شکراللهی، احسان الله: ف
- شهرستانی، حسن: س
- شیخ الحکمایی، عمادالدین: ۴
- صادقی، علی اشرف: ۳، ۵، ۸
- صفار هرنندی، محمد حسین: ۶
- ضیایی، محمدصادق: ۵
- طبری، علی: ف
- عظیمی، حبیب الله: ۱۰
- عنایتی، علی اکبر: س
- فاطمی نیا، سید عبدالله: ۱۰
- فتاحیان، عباسیان: ف
- کاظمینی، میرزا محمد: ۶، ۷
- مایل هروی، نجیب: ۵
- محدث، میرهاشم: ۸
- محفوظ: ۸
- محقق، مهدی: س، ۹
- محمدیان، حسین: ۷
- مرعشی نجفی، سید محمود: ۱۰، م
- مسجد جامعی، احمد: ۲، ۴
- مطلبی کاشانی، نادر: س
- معلم دامغانی، علی: ن
- ملویل، چارلز: ۷
- منزوی، احمد، س: ۴
- موسوی بجنوردی، سید کاظم: س، ۴، ۵
- مهدوی، اصغر: ۵
- نیساری، سلیم: ۴

نمایه محورها (موضوع ها)

- آثار نفیس: ن
آثار ویژه: ۳
آموزش نسخه‌شناسی و فهرست‌نویسی: س
استقبال کنندگان: ۲
اطلاع رسانی: ۵، ۶، ۷
اهداکنندگان: ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹ م
اسناد: س، ۵
پایان نامه: ۲، ۴، ۵، ۷، ۸، ۹
پژوهشگران: ف، م
پیشکسوتان: ۹، ۱۰
تصحیح متون: س، ۱، ۴
تصحیح متون [ادبیات]: ۲، ۳، ۹، ۱۰
تصحیح متون [ادبیات فارسی]: ۶، ۷، ۸
تصحیح متون [ادبیات عرب]: ۳، ۵، ۷
تصحیح متون [تاریخ]: ۷، ۸، ۹
تصحیح متون [تاریخ علم]: ۷، ۸
تصحیح متون [تاریخ و اسناد]: ۶، ۱۰
تصحیح متون [تاریخ و جغرافیا]: ۲، ۳
تصحیح متون [دین]: ۸، ۹، ۱۰، م
تصحیح متون [دین پژوهی]: ۵
تصحیح متون [رجال، انساب و تراجم]: م
تصحیح متون [رجال، حدیث و کلام]: ۶
تصحیح متون [عرفان]: ۲
تصحیح متون [عرفان و تصوف]: ۳
تصحیح متون [علوم]: ۱۰
تصحیح متون [علوم قرآنی و ادبیات عرب]: ۶
تصحیح متون [علوم قرآنی و روایی]: ۳
تصحیح متون [علوم و فنون]: ۳، ۶، ۹
تصحیح متون [فقه و اصول]: ۳
تصحیح متون [فلسفه]: ۲
تصحیح متون [فلسفه و حکمت]: ۷، ۸، ۱۰
تصحیح متون [فلسفه و عرفان]: ۶
تصحیح متون [فلسفه و کلام]: ۲، ۳
تصحیح متون [کلام]: ۹
حامیان: ۲
حفاظت و مرمت: س
حفاظت و نگهداری: ۴
دیداری و شنیداری [آثار تلویزیونی]: ۵، ۶، ۷، ۸
دیداری و شنیداری [آثار رادیویی]: ۷، ۸
رسائل: ۲، ۵، ۷، ۹، ۱۰
فاکسیمیله: ۱۰
فاکسیمیله [آثار نفیس]: ن
فهرست‌نویسی: ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، م
فیلموتیک: ۲
کتابداری نسخ خطی: ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸
کتابداری و اطلاع‌رسانی: س
کتابشناسی: م
مجموعه داران نسخخطی: ف
مجموعه ها: ۸
مرمت: ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸
مقالات: ۲، ۳، ۹، ۱۰
مقوم: ۱
ناشران: ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸
ناشران [فاکسیمیله]: ۱۰
نرم افزار: ۳
نسخه‌آرایی: س
نسخه‌پژوهی: ۵، ۶
نسخه‌شناسی: ۲، ۷، ۸
نشریات ادواری: ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸
نسخه‌شناسی و فهرست‌نویسی: س

۵.....	پیشگفتار
۷.....	کلیات
۱۱.....	سمینار مقدماتی نسخه‌های خطی (۱۳۷۹: تهران)
۲۰.....	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (نخستین: ۱۳۷۹: تهران)
۲۴.....	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (دومین: ۱۳۸۰: تهران)
۳۱.....	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (سومین: ۱۳۸۱: تهران)
۳۹.....	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (چهارمین: ۱۳۸۲: تهران)
۴۴.....	آیین حامیان نسخ خطی (پنجمین: ۱۳۸۳: تهران)
۵۰.....	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (ششمین: ۱۳۸۵: تهران)
۵۷.....	آیین حامیان نسخ خطی (هفتمین: ۱۳۸۶: تهران)
۶۳.....	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (هشتمین: ۱۳۸۶: تهران)
۶۹.....	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (نهمین: ۱۳۸۸: تهران)
۷۶.....	آیین بزرگداشت حامیان نسخ خطی (دهمین: ۱۳۸۹: تهران)
۸۸.....	جشنواره حامیان اسناد و نسخ خطی فجر (نخستین: ۱۳۸۹: تهران)
۹۱.....	جشنواره کتاب های نفیس و نسخ خطی ایران (نخستین: ۱۳۸۹: تهران)
۹۴.....	جایزه شهاب (نخستین: ۱۳۸۹: قم)
۱۰۱.....	فهرست منابع
۱۰۶.....	نمایه ها

